

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

Biblioteca Prof. Nicolai Bărb
SALA DE LECTURĂ

Căi de creștere a

**COMPETITIVITĂȚII
PRODUSELOR
ROMÂNEȘTI**

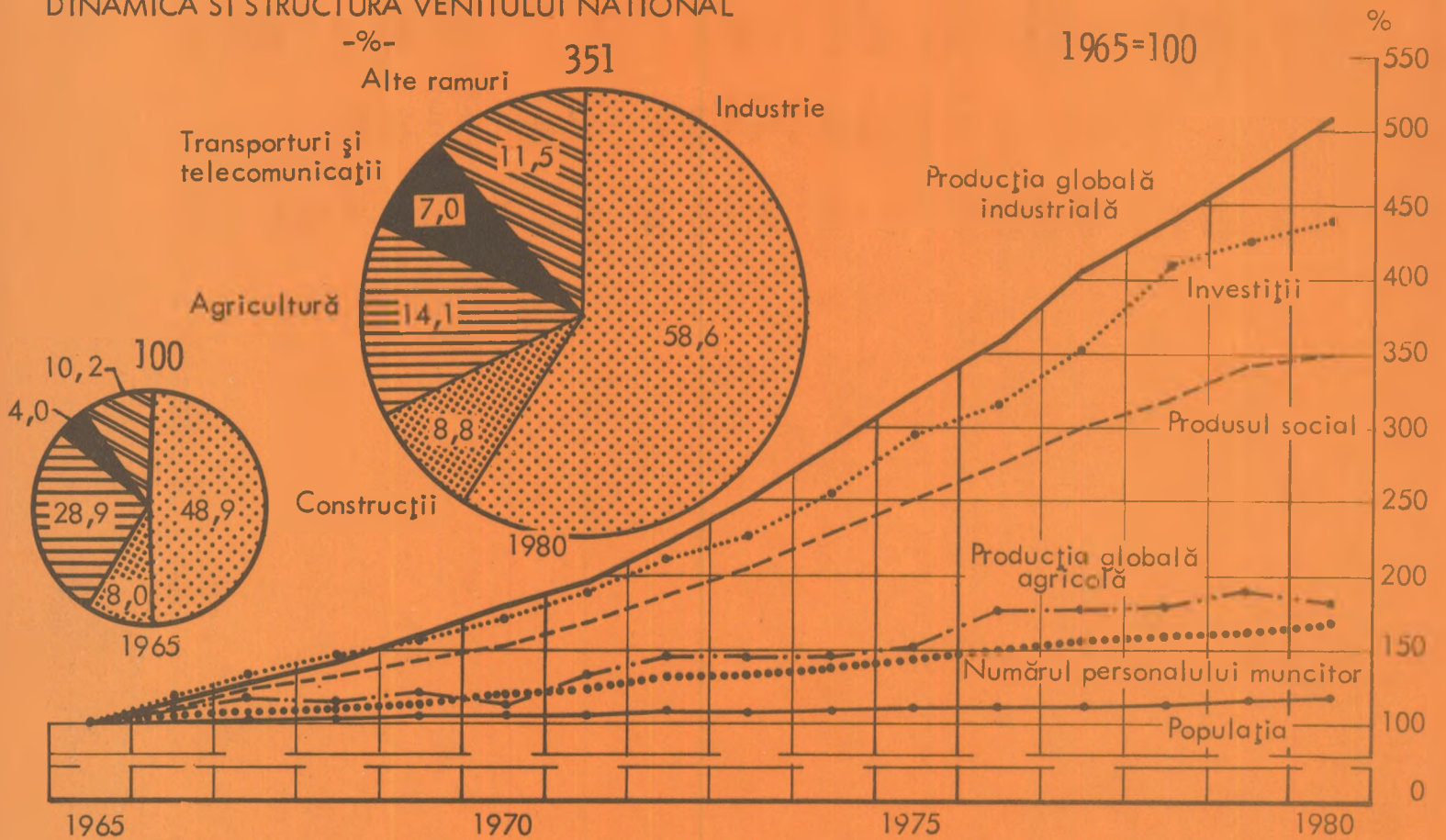
Numărul 2 ● Vineri 14 ianuarie 1983

COORDONATE ALE DEZVOLTĂRII ECONOMIEI ROMANEȘTI

DINAMICA PRINCIPALILOR INDICATORI AI DEZVOLTĂRII

ÎN PERIOADA 1966-1980

DINAMICA ȘI STRUCTURA VENITULUI NAȚIONAL

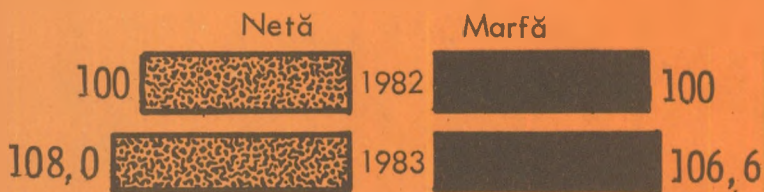

ÎN ANUL 1983

PRODUCȚIA INDUSTRIALĂ -în procente-

1982=100

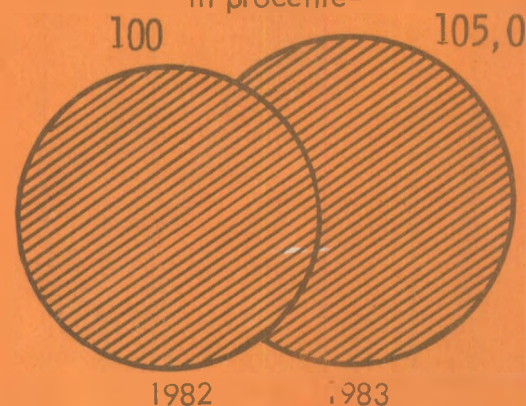
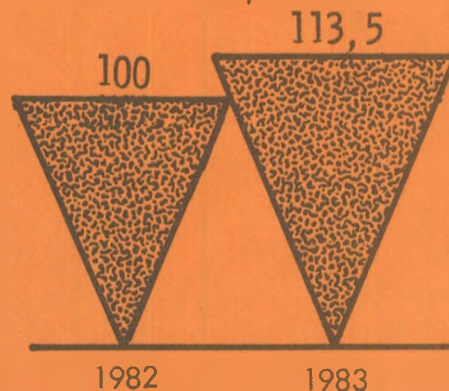
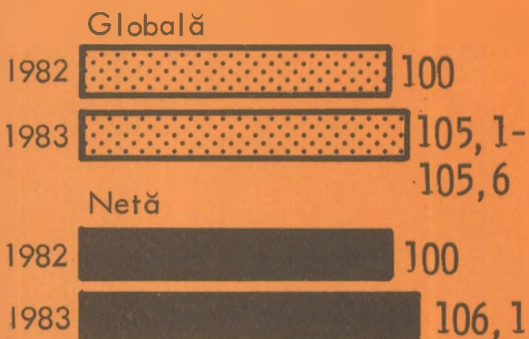
PRODUCTIVITATEA MUNCII ÎN INDUSTRIA REPUBLICANĂ (calculată pe baza producției nete) -în procente-

PRODUCȚIA AGRICOLĂ -în procente-

VOLUMUL COMERȚULUI EXTERIOR -în procente-

VENITUL NAȚIONAL -în procente-

Prioritate realizării exemplare a prevederilor de plan la producția fizică și la export

ANUL 1983, cel de-al treilea din actualul cincinal, a demarat la întreprinderea „Tractorul“-Brașov prin hotărârea fermă a întregului colectiv de muncă de a realiza zi de zi sarcinile de plan, la fiecare sortiment și de a onora la termen contractele încheiate cu diverși beneficiari din țară și străinătate. Asemenea întreprinderilor cu „foc continuu“, și aici s-au stabilit măsuri și acțiuni menite să asigure ritmuri înalte în realizarea producției, astfel ca încă din prima lună a anului planul producției fizice și nete să fie îndeplinit. În acest scop, un accent deosebit a fost pus — așa cum de altfel s-a indicat și la Conferința Națională a partidului — pe mobilizarea largă a rezervelor disponibile, extinderea experienței acumulate și promovarea consecventă a tehnologiilor înaintate care asigură, concomitent cu obținerea unei productivități ridicate și economii de materiale, energie și combustibil.

Ca urmare, realizările din trimestrul patru al anului trecut, când s-au înregistrat producții record — care adesea au depășit 300 tractoare pe zi — au reprezentat de fapt nivelele planificate pentru acest an. Astfel s-au pregătit condițiile necesare pentru creșterea în acest an cu 8,4 la sută a producției marfă, cu 11,2 la sută a producției nete și cu 11,3 la sută a producției destinată exportului. Aceste sporuri reflectă prioritățile pentru anul 1983 și anume: creșterea eficienței economice și a competitivității produselor pe piața mondială, având în vedere că aproximativ 80 la sută din producția întreprinderii este destinată partenerilor externi.

Pulsul fabricației în aceste zile de început de an se constată cu ușurință dacă se urmărește activitatea de la rampa de expediție a întreprinderii. Aici în zilele de 1—2 ianuarie au fost expediate peste 140 tractoare cu destinația Iran, Franța, Italia, Canada și Australia. Până la 12 ianuarie a.c. numărul tractoarelor expediate în diverse țări a trecut de 1 000. Munca în acest sector de activitate este organizată în trei schimubri, întrucât exportul se află pe agenda priorităților întregului colectiv.

REALIZAREA EXEMPLARĂ a planului de export pe 1983 a fost temeinic pregătită pe întreg fluxul de fabricație, de la concepție și până la livrarea produselor. Tractoarele de 65 CP, de pildă, care sînt mult solicitate pe piețele externe, reprezentînd aproximativ 60 la sută din totalul celor exportate, au trecut prin 3 etape de modernizare constructivă și tehnologică care le-au asigurat o competitivitate ridicată. Totodată, prin modernizările constructive ce s-au adus și se efectuează în continuare s-a asigurat o înaltă competitivitate și tipurilor de tractoare de 45—70 CP. Noutatea acestui an o reprezintă însă tractoarele de 85—100 CP. Ele sînt dotate cu motoare diesel cu 6 cilindri verticali în linie cu injecție directă, avînd un consum redus de motorină, productivitate înaltă și condiții mai bune de mînuire.

Livrarea ritmică, chiar din primele zile ale anului, a fost asigurată printr-o activitate deosebită desfășurată în toate secțiile de producție, inclusiv la benzile de montaj final. Anul de plan a fost pregătit la faza finală a fabricației printr-o serie de „inovații“ organizatorice, între care se numără și pregătirea anticipată a montajului. Metoda, care se aplică cu bune rezultate la linia de montaj a tractoarelor de 65 CP, constă în pregătirea tuturor pieselor ce urmează a fi montate la cele 7 tacte ale benzii pe niște platforme special amenajate. Astfel a dispărut puzderia de containere din jurul benzii de montaj, acel du-te vino de la magazii la locurile de muncă. În dreptul fiecărui post de lucru de pe banda de montaj există o masă de premontaj unde se pregătesc subansamblele. Altele mai complicate se asamblează într-o anexă a halei de montaj. Toate lipsurile din nomenclatorul pieselor necesare sînt completate cu anticipație de un schimb. În acest mod banda de montaj a primit o viteză sporită fără efort fizic, doar ca urmare a investiției de inteligență organizatorică. Munca a devenit mai

spornică și ușoară, toate mișcările inutile fiind eliminate, productivitatea muncii înregistrînd salturi de pînă la 30—40%.

Pentru ca activitatea de la montaj să se desfășoare în flux continuu, fără întreruperi, au fost luate măsuri eficiente în toate sectoarele de execuție prin lotizarea optimă și șșalonarea rațională a loturilor de fabricație. Astfel, la programarea și lansarea producției, cînd se alcătuiesc loturile de fabricație, se stabilesc atît succesiunea loturilor pe parcursul unui schimb, cît și perioadele de timp necesare între diferitele sectoare de activitate. Măsura permite realizarea fiecărui ansamblu și subansamblu la un înalt nivel calitativ, într-o ritmicitate optimă care asigură ca în sectoarele de producție să nu se lucreze în salturi.

Semnele noului sînt prezente și în celelalte secții de fabricație. La „rama șasiului“ s-a trecut la sudura automată a structurii de rezistență a longeroanelor pentru toate tipurile de tractoare pe șenile. Instalația a fost realizată prin autoutilare, în concepția unor specialiști de la Cabinetul județean de organizare economico-socială. Aceasta permite ritmuri înalte de fabricație prin înlăturarea deplasărilor inutile ale pieselor de la o fază și operațiune la alta, asigurîndu-se la fiecare longeron o economie de timp de aproape 20 de minute, costurile de fabricație reducîndu-se cu 700 000 lei anual.

ASEMENEA EXEMPLE s-ar putea da din fiecare sector de activitate. Ele dovedesc preocupările pentru ca acest nou an să se soldeze cu rezultate cît mai bune în realizarea cantitativă și calitativă a planului și în obținerea unei eficiențe economice ridicate. Ilustrativ pentru ritmurile înalte care s-au atins în prima decadă a anului 1983 este faptul că producția primului an de fabricație a tractoarelor se realizează astăzi într-o singură zi. De asemenea, prestigiul de care se bucură tractoarele realizate în orașul de la poalele Timpei este dovedit și prin livrarea recentă către partenerii externi a celui de-al 500 000-lea tractor.

Concomitent cu ridicarea nivelului tehnic și funcțional al tractoarelor, o atenție deosebită a fost acordată valorificării mai eficiente a metalului, reducerii consumului de energie și combustibil. În programul de măsuri al întreprinderii s-au prevăzut acțiuni pe linia reducerii greutății unor subansamble, aplicării unor metode înaintate în sectoarele calde pentru obținerea de piese cît mai apropiate de dimensiunile finale, reciclarea materialelor refolosibile, economisirea energiei și combustibilului etc. Se are în vedere reducerea transporturilor uzinale, realizarea unor piese în sectorul forje printr-o singură trecere în matrițe, utilizarea căldurii metalului din sectoarele primare ș.a.

Așadar, anul 1983 a debutat la „Tractorul“-Brașov sub cele mai bune auspicii. Se poate aprecia că ritmicitatea din prima decadă a anului la producția fizică și mai ales la livrările pentru export a fost superioară celei din anul trecut. Cu toate acestea, așa cum apreciază specialiștii de aici, sînt încă mari rezerve ce se cer valorificate, pe seama cărora rezultatele muncii pot fi și mai fructuoase. În cazul întreprinderii se impune optimizarea raportului între producția sectoarelor primare și a celor de prelucrare. Totodată, alături de eforturile colectivului brașovean, este necesar un sprijin corespunzător din partea întreprinderilor colaboratoare cum ar fi: „Sinterom“-Cluj-Napoca, Combinatul de oțeluri speciale Tîrgoviște, Întreprinderea metalurgică „Oțelul Roșu“, Întreprinderea chimică din Vălenii de Munte etc. În acest sens ar fi util ca și Centrala industrială de tractoare să militeze mai ferm pentru disciplinarea unor furnizori (Întreprinderea pentru mecanisme hidraulice Galați, Întreprinderea mecatină Buzău), care atît în anul trecut cît și în prezent nu-și onorează la termen obligațiile contractuale.

Z. FOKT

Producție suplimentară de cărbune prin utilizarea deplină a mijloacelor mecanizate

● În fiecare abataj — cărbunele extras ritmic și livrat operativ beneficiarilor ● Pregătirea din vreme a noilor fronturi de lucru ● Randamente înalte prin utilizarea deplină a tehnicii din dotare

ÎN ACEST AN, industriei miniere îi revin sarcini deosebit de mari pe linia creșterii mai susținute a producției de cărbune, în condițiile îmbunătățirii calității acestuia și asigurării într-o proporție tot mai sporită a necesarului din resurse interne. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională a partidului, în 1983 „Sint necesare măsuri hotărâte pentru înlăturarea neabătută a programelor de creștere mai puternică a producției de cărbune, de țicci și gaze, a substanțelor minerale utile, metalifere și nemetalifere”.

La realizarea tuturor acestor sarcini un aport însemnat sînt chemate să-l aducă unitățile miniere din bazinul Valea Jiului prin creșterea volumului de cărbune cocsificabil și energetic. În acest an sarcinile de plan prevăd, față de 1982, un spor de producție de 12% la huilă extrasă și 4% la cărbune cocsificabil. Conștiința de importanța sarcinilor ce le revin, lucrătorii din toate exploatarea Combinatului carbonifer Valea Jiului au luat din vreme toate măsurile necesare pentru asigurarea condițiilor în vederea realizării ritmice, exemplare, a prevederilor de plan pe acest an, prin utilizarea cît mai deplină a capacităților de producție, desfășurarea unei activități neîntrerupte pe principiul „focului continuu”. Dovadă în această privință sînt și realizările obținute în prima decadă a lunii ianuarie — cîteva sute de tone de cărbune realizate peste plan.

MĂSURILE ÎNTEPRINSE pentru sporirea producției de cărbune au la bază experiența acumulată, valorificarea unor resurse disponibile, extinderea mecanizării și perfecționării tehnologiilor de lucru etc. Acționînd în acest fel și în anul încheiat nu de mult s-au obținut rezultate remarcabile. Astfel, s-au extras și livrat beneficiarilor peste 9 milioane tone cărbune brut din care aproape 2,5 milioane tone huilă pentru coacs și semicoacs și peste 5 milioane tone cărbune energetic. Ponderele huilei pentru coacs extrase din total cărbune a reprezentat 26,2%. Deși rezultatele obținute reprezintă o creștere sensibilă față de cele din anul precedent, totuși, pe ansamblul combinatului, planul de producție pe 1982 nu a fost realizat integral. Existența unor neajunsuri în organizarea producției și a muncii la unele exploatarea (Petrița, Bărbăteni, Uricani etc.), insuficiența preocupare pentru menținerea în stare de funcțiune și utilizarea la parametri ridicați a complexelor miniere (Livezeni, Vulcan, Paroșeni), precum și pentru asigurarea unei stricte discipline tehnologice și de producție au determinat ca realizările obținute să nu se situeze la nivelul cerințelor.

Pornind tocmai de la situația concretă a exploatarea și ținînd seama de potențialul fiecăreia, pe baza studiilor întreprinse, a indicațiilor reieșite din lucrările recente Conferința Națională a partidului, a fost elaborat un amplu program de măsuri prin care au fost stabilite căile concrete de creștere în 1983 a producției fizice de cărbune. Tot cu acest prilej au fost stabilite și măsuri care au în vedere — concomitent cu sporirea accentuată a productivității muncii pe bază căreia va trebui să se realizeze însemnate creșteri a producției — și recuperarea restanțelor din cei doi ani anteriori.

Ținînd seama de complexitatea problemelor, precum și de neajunsurile cu care ne-am confruntat în 1982, principala preocupare a tuturor colectivelor de oameni ai muncii din exploatarea miniere ale combinatului a fost concentrată pe asigurarea din vreme a fronturilor de lucru prin efectuarea de lucrări de decopertare, de deschideri și pregătire a locurilor de muncă. Ca urmare, pînă în prezent au fost săpați peste 55 km de lucrări de pregătire și 13 km de lucrări de deschidere, toate ex-

ploatarea îndeplinindu-și din acest punct de vedere indicii de normalitate. În acest fel a fost asigurată condiția primordială necesară îndeplinirii integrale a prevederilor de plan încă din primele zile ale anului.

Totodată, prin realizarea acestui important volum de lucrări s-au asigurat noile capacități de producție necesare atît înlocuirii celor scoase din uz, cît și a celor care vor permite realizarea sporului de producție planificat. La întreprinderile Petrița, Livezeni, Aninoasa, Vulcan și Bărbăteni, de pildă, au fost create noi capacități de producție necesare înlocuirii celor scoase din uz, în timp ce exploatarea Paroșeni, Lupeni și Uricani au fost dotate cu alte noi capacități de producție pentru asigurarea creșterilor de plan pe acest an, care se cifrează între 30 000—100 000 tone.

O atenție deosebită a fost acordată ridicării continue a gradului de mecanizare a lucrărilor miniere, utilizării la indici ridicați a tuturor utilajelor din dotare. În acest an numărul complexelor mecanizate în exploatarea combinatului va ajunge la 73 față de 49 în 1982, iar cel al combinatelor de înaintare va fi de 62 față de 50. Numai cu complexele mecanizate care vor intra în funcțiune în acest an (toate de construcție românească, avînd deschideri între 0,8—4,4 m) se vor extrage 4,5 milioane tone de cărbune, ceea ce reprezintă 37,5% din totalul producției planificate, față de numai 30% în 1982.

Desigur că nivelul dotării tehnice, deși important, nu rezolvă de la sine problema sporirii producției de cărbune, că utilajele mecanizate de care dispunem trebuie să funcționeze integral și la capacitatea maximă. Experiența anului trecut a demonstrat că, acolo unde conducerile întreprinderilor miniere au acordat atenție corespunzătoare folosirii integrale a utilajelor, a timpului de lucru, rezultatele au fost bune, și invers în unitățile în care nu au existat preocupări suficiente în această direcție, nivelul indicilor de utilizare planificați și producțiile de cărbune obținute au fost mai mici, cu efecte directe asupra nivelului cheltuielilor materiale și beneficiului. Aceasta a făcut ca, la nivelul combinatului, indicii de utilizare extensivă la complexele mecanizate să fie doar de 70% față de 83% planificat. Situația creată în 1982 ne-a determinat ca, la fundamentarea sarcinilor de mecanizare a lucrărilor din subteran, să ținem mai mult cont de toate condițiile geologico-miniere, de toți factorii tehnico-economici care să asigure folosirea optimă, eficiență a tuturor complexelor mecanizate, în special la viitoarele abataje ce vor fi date în funcțiune. Bunăoară, pe baza măsurilor și acțiunilor întreprinse s-a reușit ca, încă din primele zile ale acestui an, să se obțină sporuri însemnate de productivitate în abatajele dotate cu complexe mecanizate și cu fluxuri optime de producție, prin eliminarea locurilor înguste și folosirea cu randamente superioare a utilajelor. La mina Petrița, de exemplu, se obține în prezent dintr-un asemenea abataj dotat cu complex mecanizat, în condițiile creării unui flux tehnologic optim, productivității cu 50% mai mari decît în cadrul altor abataje cu aceeași dotare, dar cu fluxuri tehnologice încă neraționalizate. În momentul de față, în această acțiune de modernizare a fluxurilor tehnologice și de dotare cu complexe mecanizate sînt cuprinse în mod deosebit întreprinderile miniere Petrița, Aninoasa, Vulcan, Bărbăteni și Uricani.

O mare răspundere și îndatorire revine fiecărei exploatarea în parte în menținerea în stare de funcționare a tuturor utilajelor din dotare. Pentru aceasta au fost prevăzute măsuri de exploatarea rațională atît a complexelor cît și a combinatelor, organizarea procesului de intervenție și reparare operativă a acestora direct în mină etc. Dacă ne referim numai la acest ultim aspect, al intensificării activității de reparare a utilajelor direct în subteran, trebuie să precizăm că, începînd din acest an, prin

Gheorghe MARCHIȘ,
director tehnic la Combinatul minier Valea Jiului

(Continuare în pag. 4)

Un imperativ de mare actualitate: economisirea

materiiilor prime, energiei și combustibilului

REDUCEREA CONSUMURILOR SPECIFICE PE UNITATEA DE PRODUS

REALIZAREA PROGRAMULUI de diversificare a producției metalurgice, de asimilare a noi mărci de oțeluri de calitate superioară, aprobat de Conferința Națională a partidului, impune accelerarea acțiunilor de promovare a unor soluții tehnico-economice de valorificare eficientă a tuturor resurselor, de reducere a consumurilor de materii prime, combustibil și energie. Aceasta cu atât mai mult cu cât metalurgia, prin nivelul consumurilor, este una din ramurile energointensive ale economiei, situându-se din punctul de vedere al consumului de energie primară pe locul al doilea, după industria chimică.

Desigur că între nivelul producției de metal și cel al consumului energetic există o legătură direct proporțională, că dezvoltarea puternică a metalurgiei și îndeosebi a sectorului siderurgic, a determinat o evoluție ascendentă a curbei consumului de energie primară. Este suficient să amintim că, în ultimii 5 ani, în timp ce producția de oțel a crescut de 1,3 ori, consumul de combustibil convențional pe tona de oțel total brut a ajuns la circa 870 kg. Iată de ce se poate spune pe drept cuvânt că în ultima perioadă de timp, în special în anul trecut, industria metalurgică s-a confruntat cu o serie de probleme legate de necesitatea reducerii mai accentuate a consumului de energie electrică și combustibil pe tona de oțel.

Rezultat direct al eforturilor specialiștilor, cadrelor de conducere din unitățile siderurgice pentru depistarea și aplicarea operativă în producție a noi soluții de reducere mai substanțială a consumului de energie și combustibil, nivelul integrat al consumurilor energetice în 1982 pe întreaga ramură a cunoscut o scădere însemnată. Astfel, **consumul integrat de combustibil convențional pe tona de oțel brut total a scăzut în anul trecut cu aproximativ 10%** (de la 963 kgcc/t cât s-a realizat în anul 1975 la 870 kgcc/t), ceea ce echivalează cu o economie de 1,1 mil. tone combustibil convențional. Economii amintite au o importanță deosebită pentru balanța energetică a țării, ele asigurând totodată sporirea producției metalurgice fără consumuri suplimentare de energie primară și utilizarea mai eficientă a agregatelor și instalațiilor din dotare.

Eficiența noilor tehnologii

IN ANSAMBLUL preocupărilor pentru diminuarea curbei consumurilor

energetice, analizele specialiștilor au reliefat necesitatea accentuării a două direcții de acțiune și anume: ● **modernizarea unor utilaje și tehnologii mari consumatoare de energie și introducerea altora cu consumuri specifice mult reduse**; ● **creșterea gradului de recuperare și valorificare a resurselor energetice secundare**. De altfel, acestea au constituit în anul trecut și constituie și în prezent principalele domenii în care sînt antrenate eforturile de concepție ale tuturor colectivelor de oameni ai muncii din unitățile noastre metalurgice.

O tendință generală în siderurgie o constituie creșterea ponderii oțelului obținut în convertizoare electrice în detrimentul oțelului, elaborat în cuptoarele Martin, mult mai scump și în același timp necesitînd consumuri de energie foarte mari. Această schimbare de optică, rezultat al perfecționărilor aduse tehnologiei de claborare a oțelurilor, a făcut ca în anul trecut ponderea oțelului de convertizor în totalul producției de oțel să reprezinte peste 50%, în timp ce ponderea oțelului Martin să scadă la mai puțin de 36%, ceea ce echivalează cu o diminuare a consumului de energie și combustibil de aproape 15% față de perioadele anterioare. De altfel, în perspectiva anului 1985 și după această dată cuptoarele Martin vor fi înlocuite complet cu convertizoare cu insuflare de oxigen.

Această amplă acțiune de schimbare a structurii producției de oțel a antrenat după sine necesitatea rezolvării unor probleme tehnice, în special de **introducere în producție a unor tehnologii noi de fabricație mici consumatoare de energie și combustibil**. Astfel, în decursul ultimei perioade de timp cercetările întreprinse au permis aplicarea cu succes a unor noi tehnologii, ca de exemplu: turnarea continuă a oțelului în semifabricate folosind căldura oțelului lichid, cu eliminarea fazelor de încălzire, stingerea uscată a cocsului tehnologic prin care s-a putut valorifica în proporție de peste 96% gazul de furnal și de cocs, introducerea în proporție de 75% a lingourilor calde (900°C) la încărcarea cuptoarelor de încălzire de la laminoare etc.

Totodată, acțiunile întreprinse au vizat și **modernizarea capacităților existente, precum și construirea, acolo unde a fost cazul, a noi capacități**. Între acestea se cuvine să menționăm: creșterea capacității unitare a bateriilor pentru cocsificarea cărbunelui, de la 52 și 250 mii tone/an la 300, 600 și 860 mii tone/an; creșterea volumului util al furnalelor de la gama de 250—700 m³ la 1 700 m³, 2 700 m³ și 3 500 m³, concomitent cu

îmbogățirea în oxigen a aerului insuflat și creșterea temperaturii acestuia; dotarea oțelăriilor electrice cu cuptoare de mare capacitate de 50 și 100 tone/șarjă; construirea și punerea în funcțiune a unor laminoare de semifabricate folosind căldura metalului din fazele tehnologice anterioare, ocolind astfel cuptoarele de încălzire; dotarea cuptoarelor cu recuperatoare pentru preîncălzirea aerului de combustie etc. Prin aplicarea acestui complex de măsuri în anul trecut consumurile specifice la majoritatea produselor siderurgice au scăzut cu 5—6,5% la combustibil și cu 9—12% la energie electrică.

Deși al doilea an al cincinalului s-a încheiat cu rezultate destul de bune pe linia reducerii consumurilor energetice, considerăm nivelele atinse doar un început în acțiunea de valorificare superioară a resurselor și de diminuare mai accentuată a volumului de materii prime, energie și combustibil pe unitatea de produs. În acest an, în lumina orientărilor stabilite de Conferința Națională a partidului, **apreciem că prin măsurile stabilite putem realiza o reducere a consumurilor energetice cu cel puțin 10—15% față de anul precedent**. De altfel, analizele întreprinse la sfîrșitul anului trecut au scos în evidență unele rezerve însemnate în această direcție. Pentru valorificarea acestora se acționează încă din primele zile ale anului. Între altele este vorba de: ● **punerea în funcțiune a stației de ridicare a presiunii gazului de cocs la Combinatul siderurgic Galați, ceea ce va permite înlocuirea unei cantități însemnate de gaze naturale**; ● **mai buna conservare a căldurii lingourilor, în sensul creșterii ponderii lingourilor calde introduse în cuptoarele laminoarelor**; ● **devanșarea unor reparații capitale prevăzute în cursul anului 1983 și executarea lor în trimestrul I a.c. (furnalul nr. 4 de la Combinatul siderurgic Galați și cuptorul Martin nr. 2 de la C.S. Hupe-doara**; ● **efectuarea reparațiilor planificate la utilajele consumatoare în schimbul II și cu pondere în orele de vîrf de sarcină ale sistemului energetic național**; ● **reducerea cu 50% a consumurilor energetice (iluminatul extern și de încălzire, în magazii și depozite, ventilații netehnologice) etc.** De asemenea, s-au prevăzut măsuri organizatorice pentru urmărirea zilnică, prin intermediul comisiilor energetice, a consumurilor și stabilirea de soluții operative în cazul apariției unor desincronizări în utilizarea rațională a combustibililor și energiei.

Trebuie precizat că măsurile amintite fac parte integrantă dintr-un amplu program de acțiune pînă în 1985, prin

aplicarea căruia se estimează o reducere a consumurilor specifice pînă la sfîrșitul acestui cincinal echivalînd cu o economie de peste 520 mii tcc.

Atragerea în circuitul productiv a resurselor energetice secundare

EFORTURILE ÎNTEPRINSE pentru reducerea consumului de energie primară nu reflectă însă în întregime problematica energetică a ramurii, deoarece procesele siderurgice presupun și în același timp impun recuperarea și valorificarea maximă a resurselor energetice refolosibile. Din acest punct de vedere trebuie să menționăm că intervenția, încă în urmă cu cîțiva ani, a conducerii superioare de partid, personal a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a găsit în metalurgie un teren propice recirculării resurselor energetice și diminuării pe această cale a consumurilor primare de energie. Sarcinile trasate de Conferința Națională a P.C.R. de intensificare a eforturilor tuturor ramurilor pentru utilizarea superioară a acestei însemnate bogății confirmă odată în plus orientarea consecventă a partidului, de valorificare integrală a resurselor energetice.

Pornind de la realizările obținute în perioadele anterioare și de la necesitatea modificării în continuare a structurii producției de oțel, în anul trecut am

reușit ca 40% din necesarul de combustibil al metalurgiei să fie acoperit din resurse energetice refolosibile. Prin acțiunile întreprinse (punerea în funcțiune a unor noi baterii de cocsificare și furnale de mare capacitate, montarea unui număr sporit de cazane recuperatoare, introducerea procedurii de stingere uscată a cocsului prin care se obțin cantități însemnate de energie termică prin recuperarea căldurii cocsului incandescent, reducerea pierderilor de gaz de cocs și gaz de furnal la faclă etc), resursele energetice recuperate și refolosite au crescut față de realizările din 1975 cu 36,9%, respectiv cu un plus de peste 800 mii tone combustibil convențional.

Cu toate acestea, aportul resurselor energetice refolosibile la dezvoltarea producției siderurgice este încă mic; în perioada următoare prevedem ca peste 55% din consumul de energie și combustibil să fie acoperit din aceste resurse. Pentru acest an urmează ca, pe bază de investiții, să sporească capacitatea de prelucrare a acestor resurse cu 235,3 mii tcc, iar pentru 1984—1985 vor fi create noi capacități pentru un volum de peste 680 mii tcc resurse energetice refolosibile.

*Și în acest domeniu programele elaborate cuprind sarcini concrete, cu termene și responsabilități pentru fiecare unitate metalurgică în parte. În acest context se cuvine să menționez: punerea în funcțiune a unor noi grupuri energetice de 12 MW la Combinatul siderurgic Călan pentru producerea ener-

giei electrice funcționînd pe resurse energetice refolosibile; realizarea a 18 cazane recuperatoare la întreprinderea „Laminorul”-Brăila, Combinatul siderurgic Galați, Întreprinderea metalurgică Beclean, Întreprinderea metalurgică Focșani, Combinatul de oțeluri speciale Tîrgoviște, Combinatul metalurgic Cimpia-Turzii și Întreprinderea de țevi Roman, care de asemenea vor contribui la înlocuirea hidrocarburilor cu resurse energetice refolosibile la producerea energiei termice; raționalizarea producerii și consumului de aer comprimat, creșterea ecartului de temperatură la elementele de răcire și reducerea corespunzătoare a debitului de apă pompată și recirculată etc. Calculurile estimative realizate la începutul acestui an au reliefat faptul că prin aplicarea acestor măsuri în 1983 gradul de recuperare a resurselor energetice refolosibile va fi de 45—50%, urmînd ca pînă în 1985 să ajungă la 60%.

Accelerînd în acest an procesul de economisire și reducere a consumului de energie și combustibil, industria metalurgică se va putea înscrie în sarcina de consum aprobată, contribuind totodată, prin economiile suplimentare realizate, la degrevarea într-o mare măsură a balanței energetice a țării și la disponibilizarea unor însemnate cantități de resurse energetice necesare altor ramuri și sectoare de activitate.

Zeno BORLOVAN

director în Ministerul Industriei Metalurgice

Producție suplimentară de cărbune

(Urmare din pag. 2)

măsurile întreprinse — creșterea numărului echipelor de intervenții, dotarea mai bună a acestora cu piese de schimb, creșterea calificării personalului etc. — am reușit să reducem valoarea reparațiilor unui complex mecanizat cu aproape 50% (respectiv 2 mil. lei), în condițiile eliminării timpilor de inactivitate datorate evacuării și transportului utilajului din subteran la suprafață și de la suprafață în subteran și diminuării considerabile a consumului de forță de muncă.

UTILIZAREA EFICIENTĂ a mijloacelor mecanizate, valorificarea maximă a condițiilor tehnice de care dispune fiecare exploatare impune și asigurarea unor cadre bine calificate și pregătite profesional. În nenumărate rînduri conducerea superioară de partid și de stat a atras atenția asupra necesității realizării unei bune pregătiri profesionale a cadrelor, a creării în Valea Jiului a unui puternic centru de calificare a minerilor — condiție fără de care nu se pot obține creșteri accentuate ale productivității muncii, sporuri însemnate ale producției.

De altfel, și experiența noastră de pînă acum a demonstrează că obținerea unei producții mari de cărbune, de calitate, nu se poate realiza în afara factorului uman, fără o pregătire corespunzătoare a forței de muncă în funcție de nivelul dotării tehnice actuale și de perspectivă, de necesitățile fiecărei loc de muncă în parte. Iată de ce, în special începînd cu acest an, la nivelul combinatului a fost elaborat un amplu program de pregătire profesională a forței de muncă în care accentele principale sînt puse pe creșterea calificării și realizarea unei mai mari stabilități a personalului muncitor.

În cadrul activității de îmbunătățire a programelor de învățămînt în școli și institutul de specialitate din Petroșani se prevede, printre altele, punerea unui accent deosebit pe creșterea ponderii disciplinelor din domeniul electromecanic, tocmai datorită gradului de mecanizare și automatizare a instalațiilor și proceselor tehnologice în continuă creștere în industria minieră. Atenție deosebită a fost acordată pentru acest an și creșterii numărului de muncitori direct productivi din abataje, cit și pentru cariera Cîmpul lui Neag.

Măsuri ferme au fost luate pe linia perfecționării organizării producției și a muncii, extinderea lucrului în acord, în așa fel încît să se asigure o retribuție cit mai bună a muncitorilor, în concordanță directă cu rezultatele obținute. La toate aceste măsuri stabilite pentru 1983, pe care le considerăm prioritare în dezvoltarea producției de cărbune, se cuvine să mai adăugăm încă citeva direcții de acțiune și anume: ● îmbunătățirea fluxurilor tehnologice atît de preluare cit și de prelucrare a producției de cărbune de către preparațiile din cadrul C.M.V.J.; ● mobilizarea tuturor factorilor responsabili pentru asigurarea unei calități cit mai corespunzătoare a cărbunelui extras și livrat. În acest sens subliniem că, la nivelul combinatului, s-a elaborat un program de mai lungă durată care are în vedere aplicarea unor măsuri privitoare la îmbunătățirea tehnologiilor de lucru, deosebi în subteran, construirea de instalații de sortare-claubare la majoritatea exploatărilor, fapt ce va conduce la diminuarea conținutului de steril din cărbunele extras.

Fără îndoială, măsurile ce sînt prevăzute în direcția pregătirii temeinice a producției au o importanță deosebită nu numai pentru realizarea prevederilor de plan pe acest an, ci și pentru întregul cincinal. Pentru acoperirea nevoilor mereu crescînde de cărbune cocsificabil ale economiei, încă în acest an se acționează pentru deschiderea unor noi cîmpuri miniere (estul bazinului — cîmpurile Răscoala și Iseroni, Valea de Brazi) și extinderea unor cariere (Cîmpul lui Neag). În acest fel se asigură atît continuitatea producției, sporirea volumului cărbunelui extras, cit și obținerea unor productivități mai înalte și a unei eficiențe economice ridicate.

Apreciem că în eforturile de sporire a producției de cărbune este necesar să primim un ajutor mai substanțial din partea furnizorilor noștri, în special pe linia operativității și ritmicității în livrarea utilajelor și pieselor de schimb și sporirii calității acestora. Situațiile manifestate în anul-trecut, în special lipsa de ritmicitate în livrarea unor utilaje și piese de schimb — ventilatoare de mină (I.M. Vaslui), reductori și lanțuri pentru transportoarele miniere (I.M. Nădlac), materiale electrice (I.M.E. București) etc. — pot și trebuie preîntîmpinate, iar, atunci cînd se produc, operativ soluționate.

Măsurile întreprinse vor permite atît fiecărei exploatare în parte cit și combinatului să realizeze ritmic sarcinile de plan pe 1983, aducîndu-se astfel o importantă contribuție la realizarea independenței energetice a țării, la dezvoltarea și mai puternică a economiei naționale.

Elemente hotărâtoare pentru sporirea recoltelor

CALITATEA SEMINȚELOR

IN RAPORTUL prezentat la Conferința Națională a Partidului Comunist Român, precum și în Cuvîntarea la Plenara lărgită a Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor, tovarășul Nicolae Ceaușescu a scos în relief necesitatea sporirii considerabile a producției vegetale și animale, ca obiectiv central în îndeplinirea noii revoluții agrare. „Trebuie făcut totul — arăta secretarul general al partidului — pentru creșterea rapidă a producțiilor la hectar, la toate culturile, satisfăcînd în acest fel pe deplin economia națională și creînd disponibilități de export”.

Printre principalii factori capabili și datori să asigure această creștere, un rol deosebit revine cercetării științifice agricole. Puternic sprijinită și îndrumată îndeaproape de către conducerea de partid și de stat, desfășurîndu-și activitatea în strînsă legătură cu unitățile de producție, aceasta trebuie să-și ridice în mod constant rezultatele la nivelul obținut în știința și practica agriculturii din țările cele mai avansate în acest domeniu, să contribuie la generalizarea în timp cit mai scurt a acestor rezultate pe toate ogoarele țării, să asigure recolte bogate, stabile, de calitate superioară și cu eficiență economică ridicată.

La creșterea substanțială a randamentelor culturilor agricole o contribuție remarcabilă aduc Institutul de cercetări pentru cereale și plante tehnice de la Fundulea și stațiunile de cercetări coordonate de către acesta, prin crearea de soiuri și hibrizi de mare productivitate, cu conținut ridicat de substanțe utile, cu o foarte bună adaptabilitate și stabilitate la condițiile de climă și sol din țara noastră. În cei 25 de ani de activitate științifică pusă în slujba agriculturii noastre socialiste, institutul și stațiunile sale au obținut peste 150 de soiuri și hibrizi la toate speciile de plante agricole; marea majoritate a acestora, circa 90%, aparțin perioadei de 18 ani care s-a scurs de la Congresul al IX-lea al partidului. Aceste creații românești s-au extins și au devenit dominante pe ogoarele patriei, în competiție cu cele mai bune existente pe plan mondial.

Spre cele 27-28 milioane tone de cereale din 1985

UN EXEMPLU foarte concludent în acest sens îl constituie evoluția structurii și capacității de producție a soiurilor de grâu. Astfel, dacă în anul 1970 suprafața ocupată de soiurile de grâu românești reprezenta doar 2%, în prezent ea a crescut pînă la 85%, realizîndu-se un spor mediu de producție, datorită progresului genetic, de 840 kg/ha. Dacă soiurile vechi, cultivate înainte de anul 1965, aveau o capacitate de producție de 3 500-4 000 kg/ha, cele mai noi creații românești, ca Fundulea 29 și Lovrin 32, sînt capabile să

realizeze producții duble, avînd în același timp o calitate de panificație superioară. Anul trecut, soiul Fundulea 29 cultivat pe 300 ha la Institutul de la Fundulea a dat o producție de 7 640 kg/ha, iar soiul Lovrin 32, s-a apropiat de producția record de 8 000 kg/ha la C.A.P. Dor Mărunt, din județul Călărași.

Pe baza producțiilor medii obținute în ultimii ani în stațiunile de cercetări și în unitățile de producție, precum și pe baza caracteristicilor biologice de rezistență la boli și la condiții climatice nefavorabile, stabilite prin cercetările de fitopatologie și fiziologie, au fost elaborate recomandări pentru îmbunătățirea structurii sortimentului de soiuri pe zone de cultură pentru perioada 1982-1983 și în perspectivă. Ca urmare, structura soiurilor de grâu pentru acest an a fost substanțial modificată, prin creșterea cu circa 15% a producției soiurilor noi, îndeosebi Fundulea 29, Lovrin 32, Transilvania 1 și Bucovina, pe seama utilizării mai limitate a unor soiuri inferioare, mai vechi, ca Bezostaia 1, Libelula și Dacia. De asemenea, a fost îmbunătățită zonarea soiurilor de grâu de toamnă pe teritoriu, realizîndu-se o mai bună suprapunere între cerințele biologice specifice fiecărui soi și resursele climatice ale diferitelor zone.

Răspunzînd sarcinilor trasate de secretarul general al partidului, cercetătorii de la Fundulea și-au propus să realizeze, în anii imediat următori, o și mai mare diversificare a sortimentului de soiuri de grâu comun de toamnă de înaltă productivitate, capabile să dea producții de peste 8 000 kg/ha. Astfel, soiul Flamura 80 va aduce în plus, față de soiul Lovrin 32, o rezistență la ger net superioară, o mai bună rezistență la rugina galbenă și o coacere mai timpurie, iar soiul F-133D, comparat cu Fundulea 29, va avea avantajul unei calități superioare și unei mai bune rezistențe la fîinare și la rugina brună.

O adevărată revoluție în cultura orzului de toamnă au produs soiurile create la Fundulea și în special soiul Miraj, rezultatele obținute determinînd o creștere de patru ori a suprafețelor cultivate cu această plantă. Dacă în cincinalul 1961-1965, cînd se cultivau soiuri locale și străine, producția medie de orz de toamnă a fost de 1 750 kg/ha, în cincinalul 1976-1980 — cînd s-au extins în producție soiurile Intensiv 1 și Miraj — s-a realizat o producție medie de 3 000 kg/ha, iar anul trecut, cînd s-a cultivat aproape în exclusivitate soiul Miraj, producția medie a atins 3 200 kg/ha. Paralel cu nivelul de producție foarte ridicat, cuprins între 7 000 și 9 000 kg/ha, acest soi se remarcă și printr-o foarte bună stabilitate în producție, determinată de înalta sa capacitate de regenerare și înfrățire, fiind în același timp mai precoce cu 15 zile decît vechile soiuri de orz și avînd paiul mai scurt cu circa 40 cm. Unele soiuri de perspectivă în curs de experimentare, cum este F-123/79,

vor aduce, pe lîngă semnificative sporuri de producție, și o îmbunătățire substanțială a mărimii bobului.

La porumb, soiurile vechi românești au început să fie înlocuite, cu 25 de ani în urmă, de hibrizi dubli străini, mai productivi, dar insuficient adaptați condițiilor ecologice din țara noastră. De aceea, la institutul de la Fundulea și la stațiunile de cercetări agricole Lovrin, Turda, Podul Iloaiei și Suceava au fost organizate și dezvoltate ample lucrări de creare a unor hibrizi proprii de porumb, folosind ca material inițial atît resursele genetice existente pe plan mondial, cit și germoplasma autohtonă, colectată în mod sistematic din toate zonele țării. Ca urmare, în perioada 1965-1982 au fost creați și introduși în producție 35 de hibrizi simpli, trilineari sau dubli de porumb, cu o mare diversificare din punctul de vedere al perioadei de vegetație și al însușirilor calitative; ei vor fi prezenți anul acesta, pe circa 90% din suprafețele cultivate cu porumb.

Aportul hibrizilor de porumb românești la sporirea producțiilor medii pe țară a fost deosebit de important. Astfel, dacă în cincinalul 1961-1965 media anuală a fost de 1 770 kg/ha, în cincinalul 1976-1980 s-a realizat nivelul de 3 360 kg/ha, iar în anul 1982 producția medie s-a apropiat de 4 000 kg/ha. În ultimii cinci ani producția medie a hibrizilor românești existenți în cultivare a fost de 7 000 kg/ha, iar a celor de perspectivă — de 8 000 kg/ha în condiții de cultură neirigată și de 10 400, și respectiv 12 000 kg/ha în condiții de irigare.

Hibrizii tardivi destinați a fi cultivați în zona I (unde suma anuală a temperaturilor biologice active este de peste 1400°C), cum sînt hibrizii Fundulea 420, Fundulea 412, Fundulea 380, Lovrin 400, au o capacitate de producție foarte ridicată, cuprînsă între 12 mii și 19 mii kg boabe la hectar. În condițiile climatice favorabile ale anului 1982, hibridul Fundulea 420 a dat în cîmpurile experimentale ale institutului o producție la hectar de 15 tone boabe în cultură neirigată și 19,3 tone în condiții de irigare. Acest hibrid prezintă o toleranță bună la densități mari ale plantelor, are o rezistență remarcabilă la cădere și la frîngerea tulpinilor la maturitate, precum și la atacul principalilor patogeni, în special la Fusarium sp.

Un aport deosebit la sporirea producțiilor de porumb din zona a II-a (cu suma anuală a temperaturilor biologice active de 1 200-1 400°C), l-au adus hibrizii cu perioadă mijlocie de vegetație, ca Turda 228, Turda 215, Turda 211, Turda 200 și Podul Iloaiei 205, iar în zona a III-a (cu suma temperaturilor de 800-1 200°C), hibrizii timpurii Podul Iloaiei 120, Suceava 108, Suceava 95, Turda 100.

Rezultate semnificative au fost obținute și în domeniul creării hibrizilor de porumb timpurii pentru culturi succesive, ca Fundulea 92 și Dobrogea 94, precum și a unor hibrizi bogăți în lizină și triptofan, cum sînt Fundulea 335, Fundulea 345, Turda 250 și Turda 125.

Existența unor hibrizi românești de porumb cu o capacitate foarte ridicată de producție creează premisele înfăptuirii unei experiențe de mare însemnătate pentru agricultura românească, inițiată de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu — de a obține o recoltă de porumb de circa 20 mii kg la hectar, pe o suprafață de 500 mii de hectare. Pentru realizarea în bune condiții a acestei sarcini, institutul nostru a elaborat o tehnologie specială în care rolul principal îl au asigurarea semințelor din cei mai productivi hibrizi, realizarea unor densități superioare ale plantelor, folosirea combinată a îngrășămintelor organice și minerale, aprovizionarea optimă cu apă a plantelor și combaterea integrată și complexă a buruienilor.

Folosind soiurile și hibrizii de înaltă productivitate și realizînd în bune condiții lucrările stabilite în tehnologiile de cultură elaborate de cercetarea agricolă trebuie să se realizeze pînă în 1985, așa cum a indicat tovarășul Nicolae Ceaușescu, o producție de 27-28 milioane tone de cereale.

Hibrizi de înaltă valoare pentru plante tehnice

ȘI ÎN DOMENIUL plantelor tehnice, creațiile cercetătorilor români sînt remarcabile. Este edificator faptul că la cele două plante tehnice principale, floarea-soarelui și sfecla de zahăr, se cultivă exclusiv soiuri și hibrizi autohtoni, care și-au confirmat valoarea prin recoltele ridicate, obținute în condiții de producție.

O contribuție deosebită, nu numai pe plan național, dar și pe plan mondial, o reprezintă crearea și extinderea în producție a hibrizilor de floarea-soarelui, care au avut un aport însemnat la sporirea producțiilor de semințe și de ulei în ultimul deceniu. Astfel, dacă în cincinalul 1961-1965, cînd se cultivau numai soiuri străine, s-a obținut o producție medie anuală de 1110 kg/ha, în cincinalul 1975-1980 media a crescut la 1600 kg/ha, iar anul trecut s-au realizat 1700 kg/ha, randament ce situează țara noastră pe primul loc în rîndul țărilor mari cultivatoare de floarea-soarelui — depășind nivelele din U.R.S.S., S.U.A., Argentina, Spania.

Primii hibrizi de floarea-soarelui — Fundulea 53, Fundulea 59, Sorem 80, Sorem 82 și Florom 305 — au confirmat capacitatea lor foarte ridicată de producție, dînd pe suprafețe mari peste 3700 kg/ha la C.A.P.-urile „Gh. Doja”, din județul Ialomița, Greaca și Mironești, din județul Giurgiu. Unii hibrizi omologați recent, ca hibridul Felix, depășesc nivelul de 4000 kg/ha, avînd și un conținut record de ulei în sămînță (raportat la substanța uscată), de 55%. Hibrizii autohtoni se remarcă, totodată, printr-o uniformitate mare a plantelor și o rezistență sporită la boli, în special la mana florii-soarelui, produsă de ciuperca *Plasmopara helianthi* și lupoaie (*Orobancha cumana*). Printr-o grijă sporită acorda-

tă florii-soarelui, se poate realiza cu ajutorul acestor hibrizi o producție medie pe țară de peste 2300 kg/ha, așa cum prevăd directivele Congresului al XII-lea al partidului.

Contribuții importante ale cercetării agricole românești sînt demne de subliniat și în domeniul altor plante oleaginoase și proteo-oleaginoase, ca inul și soia, sau al unor leguminoase alimentare, ca fasolea. Soiurile de in de ulei Azur, Iris, Midin și Olin, create la Fundulea și omologate în perioada 1972-1981, au o capacitate de producție de 1700-2200 kg/ha și un conținut de ulei de 40-45%; ele ocupă întreaga suprafață cu in de ulei cultivată în țara noastră. A mai fost obținut soiul Istru, pentru folosire mixtă — ulei și fibre, precum și soiul recent de in de fibre Emilin.

La soia, s-au creat soiurile foarte timpurii și semitimpurii Precoce 90 și respectiv Tomis cu capacitate de producție cuprinsă între 2600 și 3200 kg/ha, care ajung la maturitate la sfîrșitul lunii august, făcînd ca soia să devină o foarte bună plantă premergătoare pentru grîul de toamnă.

Soiurile românești de fasole pentru boabe Progres, Orizont, Premial și Avans, create la Fundulea în perioada 1965-1982, ocupă 75% din suprafața cultivată cu această plantă în sectorul socialist al agriculturii, avînd o capacitate de producție de peste 3000 kg/ha și un conținut de proteine de 25-30%. Cel mai recent soi de fasole, Avans, omologat în anul 1981, poate asigura producții de 2500-3800 kg/ha — cu 1200-1400 kg/ha mai mult decît vechiul soi Bănățeană, cultivat cu 25 de ani în urmă.

Un domeniu în care s-au făcut progrese importante în privința creării de soiuri autohtone este cel al plantelor furajere. Prin aplicarea metodelor moderne în ameliorarea acestora s-au obținut culturi bine adaptate condițiilor intensive, de calitate superioară și rezistente la boli. Dintre realizările în acest domeniu se evidențiază soiurile de lucernă Luxin, Luteția și Gloria, care realizează peste 17 tone/ha substanță uscată și 400-500 kg/ha sămînță. S-au mai obținut soiurile de raigras aristat Raiar și Tetraiar, golomăț Gorom și Goliat, păuș înalt Pandur și Parnas ș.a.

Rezultatele cercetării — cît mai grabnic extinse în producție

SUBLINIIND faptul că soiurile și hibrizii creați de specialiștii români au o capacitate foarte bună de producție, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta la recenta Plenară lărgită a Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor: „Acum se impun consolidarea și generalizarea a tot ceea ce avem bun, înmulțirea rapidă a semințelor — care să înceteze de a mai asigura numai unele loturi demonstrative și să asigure în întregime unor suprafețe mari. Trebuie să asigurăm însămințarea tuturor suprafețelor numai și numai cu semințe de înaltă productivitate”.

Pentru a traduce în fapt această sarcină majoră, institutul Fundulea, împreună cu stațiunile de cercetări agri-

cole din rețeaua Academiei de Științe Agricole și Silvicultură a organizat un program de înmulțire rapidă a noilor creații, utilizînd cantități reduse de semințe la unitatea de suprafață pentru a mări coeficientul de înmulțire a plantelor și folosind tehnologii speciale de producere a semințelor în condiții de irigare. În programul de producere a semințelor s-a trecut, în ultimii ani, la înmulțirea prealabilă a soiurilor și hibrizilor de perspectivă, astfel încît în momentul omologării să existe cantități suficiente de semințe din verigile biologice de bază ale soiurilor sau din formele parentale ale hibrizilor. Această preocupare se reflectă în sporirea considerabilă a cantităților de semințe de înaltă productivitate din aceste categorii, produse în ultimul timp. Astfel, dacă în perioada 1957-1965 s-au produs anual, în medie, 410 tone de semințe din categoriile biologice superioare, în ultimele 3 cincinale aceste cantități au crescut la 1240, 2150 și, respectiv, 2500 tone/an. În primii doi ani ai actualului cincinal, s-au produs cîte 3500 de tone, urmînd ca pînă în 1985 să se realizeze nivelul de 4300 tone anual.

Cu toate că semințele din soiuri și hibrizi de înaltă productivitate constituie un factor hotărîtor în sporirea producției culturilor agricole, potențialul lor genetic de producție nu poate fi valorificat în întregime decît dacă se asigură la un nivel optim toți factorii de vegetație care concură la formarea recoltelor. Interacțiunea dintre genotipul noilor soiuri, culturi intensive și mediul de cultură este mult mai strînsă decît în cazul soiurilor vechi, extensive, cu randamente de producție modeste. De aceea, pentru obținerea producțiilor mari, asigurarea condițiilor adecvate de cultură reprezintă o măsură sine qua non.

În programele de cercetare ale institutului nostru și a stațiilor experimentale pe care le coordonează, eforturile științifice au fost concentrate într-o măsură la fel de mare și în domeniul stabilirii tehnologiilor moderne de cultură, cu eficiență economică foarte ridicată și cu consum redus de energie și combustibil. În acest sens, cercetările întreprinse au urmărit elaborarea unor sisteme de măsuri agrotehnice, care să asigure satisfacerea cerințelor fiecărei culturi, atît în condiții de irigare cît și în cultura neirigată, concomitent cu creșterea fertilității solului și reducerea consumului de energie. Sistemele preconizate prevăd efectuarea simultană a mai multor lucrări agricole prin folosirea agregatelor de mașini, reducerea intensității de lucrare a solului, valorificarea superioară a apei și îngrășămintelor, combaterea integrată a bolilor și dăunătorilor etc.

Printr-o prezență mai activă în mijlocul producției, printr-o difuzare mai energetică și mai eficientă a tuturor realizărilor și recomandărilor, știința agricolă va aduce o contribuție deosebit de importantă la realizarea noii revoluții agrare în România, la sporirea considerabilă a producției agricole, care să asigure atît consumul intern, cît și lărgirea exporturilor.

dr. doc. Alex. Viorel VRĂNCEANU
director științific
Institutul de cercetări pentru cereale
și plante tehnice Fundulea

ANCHETA R.E. : CĂI DE CREȘTERE A COMPETITIVITĂȚII MĂRFURILOR ROMÂNEȘTI

PRODUȚIA PENTRU EXPORT — ALINIATĂ LA CERINȚELE ȘI TENDINȚELE PIEȚEI

Rezultatele unei cercetări de teren în industria confecțiilor

In partea I-a a anchetei publicată în Revista economică nr. 1/1983 au fost comentate răspunsurile date de cele 12 întreprinderi investigate din industria confecțiilor, reprezentând 3 centrale industriale, cu privire la : corelația între mărimea seriei de fabricație și prețul extern obținut, preocupările de valorificare superioară a materiilor prime prin produse de modă, de creator (autor), gradul de specializare a producției de export și grupele de produse în care se face specializarea, având în vedere diferențele de preț pe piața externă de la o grupă la alta.

Continuăm în acest număr analiza unor aspecte privind corelația diversificarea — competitivitate, „accesoriile” ca problemă esențială în fabricarea confecțiilor, influența materiilor prime și tehnologiilor, specificul comercializării externe și căile de creștere a eficienței în distribuție.

Atât studiile de piață cât și ancheta în rîndul specialiștilor a relevat existența unei puternice influențe a gradului de diversificare a exportului (corelată cu serii mici, flexibile de producție) asupra prețurilor externe obținabile și eficienței comercializării.

Întreprinderile din eșantion au fost grupate după numărul de sortimente distincte pe care le realizează pentru export așa cum rezultă din tabelul nr. 1

Tabelul nr. 1
(în %)

Ponderele întreprinderilor în total eșantion, după numărul de sortimente distincte realizate la export

1 sort.	2 sort.	3 sort.	4 sort.	5 sort.
8,5	8,5	25,5	41,5	16

Majoritatea întreprinderilor cercetate realizează 3—4 sortimente de produse după criteriul merceologic, neexistînd nici una cu o paletă a ofertei care să depășească 5 sortimente. Acest grad relativ redus de diversificare sortimentală concomitent cu seria mare de fabricație reprezintă o frînă pentru întreprindere în calea adaptării acesteia rapid la schimbările frecvente ce au loc în structura cererii de confecții pe piața internațională, ca și la majorarea exporturilor și pătrunderea pe noi piețe.

Materia primă destinată confecțiilor exportate (țesătura) este asigurată aproape în totalitate (99,3%) din producția internă. Această apreciere trebuie însă luată cu rezervă datorită faptului că la baza firelor folosite în țesături s-a găsit în proporție semnificativă fibra de bumbac sau firul de lînă adus din import.

În ceea ce privește accesoriile, pe ansamblul producției de confecții destinate exportului ele provin numai în proporție de 55% din producția internă. După aprecierile specialiștilor consultați o serie de accesorii ce astăzi fac obiectul importului de completare ar putea fi asimilate cu succes în producția internă, dacă li s-ar acorda atenția cuvenită din partea factorilor responsabili de această problemă. Se au în vedere în principal : fermoarele, nasturii (in-

clusiv cei îmbrăcați), cataramele, capsele, diferite tipuri de căptușeli și ață transparentă.

Tehnologiile folosite în confecționarea articolelor de îmbrăcăminte țesută sînt apreciate în majoritatea lor de către producători a fi apropiate de cele de nivel mondial. La nivel cu tehnologiile ce sînt astăzi utilizate în țările mari producătoare și exportatoare de confecții se situează numai cele de termolipire și finisare higrotermică. Este apreciată drept depășită tehnologia de debitare a materialelor textile.

Cercetarea directă efectuată a relevat clar necesitatea unui studiu permanent și sistematic al pieței internaționale pentru desprinderea la timp a principalelor tendințe cu care aceasta este confruntată, atât în ceea ce privește materiile prime, tehnologiile de fabricație, dar și orientările în activitatea de creație sau în procesele de distribuție. Rezultatele studiilor de piață trebuie corelate cu potențialul uman, material și financiar angajat în producția de confecții pentru export, acțiune ce ar urma să aibă drept finalitate valorificarea superioară a muncii vii și materializate încorporată în marfa destinată piețelor externe. O astfel de abordare a procesului adaptării structurii ofertei noastre la dinamismul pieței internaționale este specifică opției de marketing. Ea ar trebui să se regăsească în toate compartimentele întreprinderii, de la cercetare-dezvoltare la creație, de la pregătirea fabricației la desfacere. Dacă o întreprindere, spre exemplu, furnizează peste 80% din producția sa pieței externe (am arătat mai sus că avem astfel de situații), atunci însăși funcțiile și structurile sale organizatorice ar trebui orientate (reorientate) în acest sens.

Alir-vea desingulului de produs la exigențele internaționale solicită depășirea stadiului unei documentări empirice în materie de modă. Chemați să răspundă ce posibilități de informare-documentare găsesc adecvate dezideratului enunțat mai sus, creatorii noștri au optat pentru o paletă destul de restrînsă de modalități de documentare în vederea creșterii aportului creației proprii la promovarea exportului. Toți cei intervievați au opinat pentru trimiterea periodică a creatorilor români pentru documentare în străinătate și pentru abonamente la revistele de specialitate de prestigiu. Jumătate dintre aceștia au

propus și detașarea, pe perioade mai lungi a unor creatori pentru a lucra în cadrul unor firme specializate din străinătate. Numai 17% dintre interlocutori au sugerat încheierea unor contracte de colaborare cu unele case de modă de renume. În aceeași proporție s-a semnalat și propunerea privind achiziționarea unor modele deosebite și valorificarea lor prin produse de calitate superioară la export.

Nu lipsită de interes și efecte practice pozitive ar fi înființarea unor „case de modă” ale industriei ușoare destinate ofertei și promovării pe piețele externe. În acest cadru ar putea fi realizate confecții de serie foarte scurtă sau chiar unice „modele de autor” capabile să valorifice superior, la un preț unitar de cîteva ori mai mare decît al produsului de serie mare, fantezia creatorilor noștri, tradițiile în materie de îmbrăcăminte și țesături autohtone, paralel cu realizarea la nivelul exigențelor a produselor tip „boutique” a modelelor obținute prin cooperare cu o serie de parteneri străini.

Ar fi utilă și o mai pronunțată concentrare a activității de creație pentru confecțiile destinate pieței externe. În prezent toate întreprinderile ce produc pentru export dispun de nuclee proprii de creație. Considerăm necesară concentrarea muncii creatorilor, ce nu activează în cadrul C.C.P.I., în centre puternice pe lângă cele trei centrale industriale de confecții. În acest cadru organizatoric ar putea exista posibilitatea unei colaborări mai strînse între creator, producător și clientul extern, ce ar permite legături directe între primii doi și cel de-al treilea pe parcursul muncii de creație și fabricație. S-ar „retușa” astfel „din mers”, mult mai operativ, eventualele neconcordanțe între oferta noastră și solicitările partenerului extern. Se scurtează pe această cale și circuitul informațional ce trece în prezent, în mod obligatoriu, prin filiera : partener extern — întreprindere românească de comerț exterior — producător intern — creator.

Se impune, de asemenea, ridicarea calificării personalului ce lucrează la fabricarea articolelor de modă pentru export. Specificul fabricației industriale de serie mare a determinat o accentuată specializare a personalului din secțiile de fabricație. În prezent confecționerii noștri ce lucrează în secțiile de asamblare, fie că muncesc în sistem „bandă rulantă”, fie în sistem „prod-sincron” sînt specializați în efectuarea unui număr mic de operațiuni. Întrucît însă articolele de modă solicită o trecere mult mai rapidă de la un tip de operațiuni la altul, chiar în cadrul aceluiași schimb de muncă, această adaptare nu poate fi transpusă practic decît în condițiile unei înalte poli-calificări.

Consecvenți ideii privitoare la necesitatea unei mai clare demarcații între îmbrăcăminte de serie mare, cu caracteristici funcționale pronunțate, și cea de serie mică, cu valențe estetice remarcabile, considerăm că însuși viitorul capacităților de producție din industria confecțiilor trebuie să țină seama de această tendință. Actualele întreprinderi de mari dimensiuni ar trebui să se orienteze în mai mare măsură spre confecțiile de serie mare, preponderent destinate activităților profesionale. În cazul acestor întreprinderi introducerea largă a automatizării și-ar dovedi pe deplin rentabilitatea, ducând la o productivitate a muncii deosebit de ridicată, la o semnificativă scădere a costurilor de producție pe unitatea de produs. În paralel ar putea fi crescut numărul întreprinderilor de confecții de mici dimensiuni, care să îmbine valorificarea potențialului de forță de muncă — în special feminină — din noile centre urbane, cu realizarea unor serii scurte de articole de îmbrăcăminte. În aceste întreprinderi handicapul unor dotări tehnice mai modeste poate fi contracarat printr-o centralizare a activității de creație la nivel zonal pe lângă o întreprindere de confecții puternică sau pe lângă centrală, ce ar asigura condițiile pentru o bună funcționalitate a unui colectiv de creatori de înaltă profesionalitate.

Coordonarea procesului de cercetare — dezvoltare — creație — fabricație — desfacere într-o viziune unitară ar putea fi realizată prin desemnarea unor **responsabili de colecție** la nivelul fiecărei întreprinderi producătoare pentru export. În atribuțiile acestora ar trebui înscrise: îndrumarea activității stilștilor și modelierilor, participarea directă la tratativele cu partenerul extern, punerea la punct a procesului de producție, selecționarea materialelor auxiliare, controlul permanent al realizării modelelor colecției. O astfel de funcție considerăm că solicită studii superioare, putând fi îndeplinită cu succes de un cadru cu pregătire de inginer sau economist ce are cunoștințe adecvate de marketing și design și un stagiu corespunzător în producție. El trebuie să dea dovadă de spirit de inițiativă, tenacitate și calități de bun organizator.

Îmbunătățirea structurii producției de confecții pentru export trebuie corelată cu perfecționarea activității de comerț exterior, urmărindu-se o scurtare a canalelor de distribuție și a logisticii mărfurilor, precum și o activitate promoțională eficientă. În cadrul acesteia din urmă promovarea sub marcă proprie a confecțiilor românești ar reprezenta un element stimulator în întreaga activitate a creatorilor noștri, contribuind la sporirea eficienței participării noastre la circuitul economic mondial.

Prospectarea piețelor externe care oferă ansamblul elementelor de fundamentare a politicii de marketing privind exportul de confecții, trebuie să asigure date cât mai complete și recente asupra specificului cererii de îmbrăcăminte în țările importatoare, în permanentă raportare la oferta concurenței (privind nivelul calitativ, prețurile și structura acestora, clauzele contractuale referitoare la livrare, transport, asigurare, modalități și termene de plată etc.).

Preocupările de îmbunătățire a

structurii producției de confecții pentru export concretizate în programe de export pe produse și țări necesită extinderea în toate unitățile acestei industrii a fundamentării de marketing. Încă din faza de pregătire a negocierilor exportatorului are nevoie de o temeinică informare asupra tendințelor și exigențelor pieței internaționale.

În **politica de preț** spre exemplu formulată de negociator cu privire la mărfurile destinate exportului se regăsesc numeroase informații asupra pieței internaționale. Mărimea prețului obținut la export depinde atât de canalul de distribuție practicat, cât și de capacitatea de negociere a reprezentanților I.C.E. Este necesară în acest sens o bună cunoaștere a tuturor influențelor ce pot modifica nivelul prețului, pornind de la cele privitoare la calitatea ofertei pînă la cele determinate de politica economică a statelor importatoare (restricții tarifare și netarifare etc.). Astfel pe piața nord-americană unele dintre confecțiile noastre ar putea dobîndi un preț superior celui actual dacă o serie de detalii ornamentale (manșete, butoniere, gulere etc.) ar fi executate sau ornamentate manual. De asemenea, efectele contingentării ar putea fi diminuate parțial prin stimularea exportului articolelor de artizanat textil sau a confecțiilor din țesături de in și mătase, produse ce nu cad sub incidența respectivei restricții. Contingentarea nu privește decît cantitatea de confecții nu și nivelul prețului unitar. Creșterea gradului de prelucrare și complexitate al mărfurilor ar permite obținerea, în cadrul acelorași cote cantitative, a unui substanțial spor al încasărilor valutare.

Politica de distribuție are consecințe directe asupra nivelului prețului obținut la export. O analiză a lungimii canalelor de distribuție a confecțiilor românești pe piața occidentală relevă numărul mare de intermediari ce se interpun în fluxul mărfurilor de la producător spre consumatorul final (I.C.E., importatori, agenți, angrosiști, detașiști). Canalul scurt (de exemplu, exportator — rețea de mari magazine) este folosit în proporții foarte reduse. Numai 1 la sută din exportul nostru de confecții în S.U.A., de exemplu, urmează acest circuit.

Existența multiplelor verigi intermediare lungesc nu numai canalul de distribuție ci și logistica mărfurilor, separînd și mai mult pe exportatorul român de piața căreia i se adresează. Faptul are multiple consecințe atît în cea ce privește dificultatea obținerii de informații pertinente asupra reacțiilor pieței, creșterea riscului demodării produselor, pierderea identității naționale a confecțiilor, dar mai ales micșorarea cotei din prețul de vânzare cu amănuntul ce revine exportatorului. Spre exemplu, coeficientul de multiplicare al prețului franco frontiera română a unui costum bărbătesc vîndut pe piața italiană este de aproximativ 3,8 ori (adică exportatorul dobindește ceva mai mult de 1/4 din prețul de vânzare cu amănuntul al respectivei confecții).

O scurtare relativă a canalului de distribuție nu elimină însă necesitatea continuării activităților pe care le îndeplineau intermediarii la care se renunță. Are loc numai o redistribuire a acestor funcții între verigile rămase în circuit, inclusiv cheltuielile aferente, dar existînd posibilitatea ca exportatorul să dobîndească o

parte din beneficiile aferente intermediarilor eliminați. Astfel, de exemplu, dacă se renunță la agent (ca verigă a canalului de distribuție) beneficiul prețului de acesta (cca. 10 la sută din prețul C.I.F. vîmuit al confecției) se poate redistribui între exportator și angrosist.

În țările cu o capacitate mare de absorbție a pieței și în care produsele noastre au pătruns deja în mod semnificativ ar fi justificată înființarea unor societăți mixte de comercializare, care să preia întreaga gamă a atribuțiilor de intermediere, mai puțin pe cele ale detailistului. La început aceste societăți mixte, dotate cu depozite, săli de expunere și personal de specialitate propriu, ar trebui să-și asigure oferta atît din producția noastră cît și de pe terțe piețe, realizînd astfel o structură diversificată a fondului de marfă comercializat.

Reușita comercială a produselor noastre depinde și de desfășurarea unei **politici promoționale** adecvate. Ansamblul activităților legate de promovarea vînzărilor (publicitate, relații publice, acțiuni de promovare propriu-zisă) trebuie conceput ca parte integrantă a marketing-mixului astfel încît orice decizie promoțională să fie gîndită în corelație cu celelalte componente ale politicii de marketing.

Scurtarea circuitelor de distribuție, înființarea de societăți mixte de comercializare, case de modă pentru ofertare externă, intrarea pe o piață străină sub marcă și nume propriu sporesc substanțial atribuțiile exportatorului în ceea ce privește susținerea promoțională a produselor sale. Eforturile financiare cerute de această activitate sînt compensate numai în condițiile alegerii celei mai eficiente forme promoționale în raport cu produsul comercializat și segmentul de consumatori destinat. În cazul folosirii publicității esențială este alegerea corespunzătoare a mediului, suportului și mesajului de reclamă.

Alături de publicitate un mijloc eficient de promovare a confecțiilor noastre de modă l-ar putea reprezenta organizarea unor vînzări „de probă” sub formă de „piață-test” în cadrul unei expoziții itinerante, menită să determine oportunitatea înființării unor magazine proprii de desfacere în cîteva mari orașe occidentale.

Participarea exportatorului român (I.C.E. „Confex”) la tîrgurile și expozițiile internaționale specializate pentru textile și modă reprezintă, de asemenea, un mijloc promoțional complex pentru confecțiile noastre. Se remarcă o anumită concentrare geografică a participării reprezentanților noștri la aceste manifestări internaționale, ei fiind prezenți în 1982 la 9 tîrguri și expoziții în Europa, 4 în Asia și cîte una în America de Nord și Africa, din totalul celor 96 desfășurate pe toate continentele.

Fără a încerca o abordare exhaustivă a modalităților de îmbunătățire a structurii producției noastre de confecții pentru export și a comercializării acestor produse, considerăm însă drept deziderat creșterea gradului de adaptabilitate a ofertei noastre la exigențele internaționale, printr-o elasticizare a relațiilor economice dintre toți factorii implicați în acest proces, în cadrul legislației creat de noul mecanism economico-financiar.

dr. Nicolae Al. POP

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

OPINII

Cerințe ale perfecționării controlului economico-financiar

NOUL mecanism economic, perfecționarea acestuia „are drept scop — așa cum se arată în magistrul Raport, prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională a partidului — așezarea întregii activități economico-sociale pe principii autoconducerii și autogestiunii. Tot în acest scop, relațiile de proprietate se vor așeza pe norme juridice noi, capabile să contribuie la sporirea răspunderii fiecărui colectiv de oameni ai muncii în administrarea și dezvoltarea proprietății socialiste“.

Așa cum este și firesc, în realizarea cerințelor funcționării cu eficiență înaltă a mecanismului economico-financiar, accentul principal cade pe sporirea efortului propriu al colectivelor de oameni ai muncii din fiecare unitate, care să aibă ca efect creșterea în grad înalt a eficienței economice, întărirea rolului autoconducerii muncitorești și — în cadrul ei — a autocontrolului, ca atribut esențial al acesteia.

Pentru a fi cât mai eficient, autocontrolul realizat în cadrul fiecărei unități și a fiecărui colectiv de oameni ai muncii trebuie înfăptuit, după opinia noastră, atât pe verticală în cadrul procesului conducerii — ca un control ierarhic, cât și pe orizontală — ca un control reciproc în cadrul activității de execuție. Fiecare om al muncii, în calitate de producător trebuie să fie controlorul propriei sale munci, iar în calitate de proprietar are datoria să vegheze ca toți ceilalți membri ai colectivului de muncă și unitatea în ansamblu ei să-și îndeplinească sarcinile cu minimum de efort și maximum de efecte. Integrat organic în procesul autoconducerii muncitorești, controlul nu mai poate fi privit ca fiind apanajul unor „inițiați“, el trebuie să capete din ce în ce mai mult caracter de masă și să se bazeze pe activitatea desfășurată de toate categoriile de oameni ai muncii: muncitori, tehnicieni, ingineri, economiști.

Autogestiunea economico-financiară și autoconducerea muncitorească, viața nouă dată în ultimele documente de partid relațiilor de proprietate socialiste obligă, după opinia noastră, la o reconsiderare a concepției despre control, care în locul controlului exercitat de stat asupra activității economice și sociale capătă forma controlului oamenilor muncii, ceea ce impune și măsuri organizatorice noi adaptate noilor condiții, atât în ce privește autocon-

trolul realizat în cadrul fiecărei unități, cât și a celui exercitat din afara lor.

Caracterul preventiv — accentuat în toate formele de control

ÎN CEEA ce privește autocontrolul exercitat în cadrul unităților, acestuia trebuie reglementat, după opinia noastră, printr-un singur act normativ, sub denumirea de control economic-financiar cu trei forme: control prealabil (anticipat), control operativ-curent, control ulterior. Actuala denumire de „control preventiv“ sintem de părere că s-ar putea înlocui cu cea de „control prealabil“. Pentru că, în fond, trebuie accentuată latura preventivă a întregului control economic-financiar; prevenirea abaterilor, a risipei, a proastei gospodăririi, a încălcării legității etc., este necesar să caracterizeze toate formele de control indiferent de modul cum este el executat în funcție de momentul producerii operațiilor. Deci, trebuie să se evite impresia că numai unele forme de control sint destinate să asigure prevenirea neajunsurilor din unități.

Controlul operativ-curent ar trebui organizat și exercitat, după părerea mea, ca o formă distinctă de control, nu integrat controlului preventiv, cum s-ar putea înțelege din unele opinii exprimate uneori și în paginile revistei.¹⁾ Trăsătura principală a acestei forme de control, prin care se deosebește de celelalte două forme, apreciez că trebuie să fie aceea că el se exercită simultan cu producerea operațiilor și la locul unde acestea au loc. Acest control să nu mai fie privit și înțeles ca exercitat de „unii șefi de compartiment cel puțin o dată pe lună“, ci ca un control permanent realizat atât sub forma sa ierarhică, dar și reciprocă, cu participarea unui număr cât mai mare de oameni ai muncii în calitatea lor de producători și proprietari.

Forma controlului operativ-curent satisface în cea mai mare măsură, după părerea noastră, dezideratul de a se atrage la procesul conducerii și evident și de control, mase cât mai largi de oameni ai muncii; de aceea ea trebuie și mai mult dezvoltată în viitor. Alături de alte pîrghii care se preconizează, prin implicarea în mai mare măsură a

oamenilor muncii în acțiunea de autocontrol, se întărește conștiința lor de proprietari, se pun în valoare mai bine însușirile educative ale controlului, se întărește simțul de răspundere al fiecăruia pentru obținerea unei eficiențe maxime de pe urma fiecărui leu cheltuit.

Ar trebui perfecționat, după opinia noastră și modul de organizare și de desfășurare a controlului ulterior, fie integrat procesului de conducere și activității de execuție, fie, în funcție de nevoi, exercitat prin intermediul unor organe specializate de control: control financiar-intern, revizori de gestiuni etc.

Pentru un sistem unitar, specific de autocontrol

TOATE cele trei forme de control economic-financiar se cer integrate, în ultimă instanță, într-un sistem propriu, unitar, de autocontrol, proiectat și aplicat în funcție de specificul ei de către fiecare unitate. De aceea, prin reglementarea controlului ar trebui stipulată obligația pentru fiecare unitate economică și socială de a-și organiza un sistem propriu, integrat de control economico-financiar.

După părerea noastră, actul normativ în speță ar trebui să cuprindă indicații obligatorii de principiu, privind organizarea și exercitarea controlului economico-financiar în cadrul fiecărei unități, lăsînd la latitudinea organelor ierarhic superioare și chiar a fiecărei unități în parte să dezvolte „cadru obligatoriu“ în funcție de specificul acestora. Așadar, pentru a asigura cuprinderea în sfera controlului a tuturor activităților specifice din cadrul fiecărei unități, viitoarele reglementări este necesar să permită, cred, o mai mare elasticitate în organizarea acestuia.

O detaliere prea mare, exhaustivă, a obiectivelor de control în actele normative conduce de multe ori la opinia greșită din unele unități, că sfera controlului economico-financiar ar trebui limitată numai la aceste obiective, fără să se mai depună eforturi pentru extinderea lor atât de mult cât este necesar pentru realizarea unei autogestiuni reale și a unui autocontrol atotcuprin-

¹⁾ „Îmbunătățirea controlului preventiv în economie“, Revista economică nr. 39/1982.

zător. Pe de altă parte, oricât de detaliate ar fi obiectivele de control prin actele normative, apreciez că nu se pot surprinde toate aspectele specifice ale fiecărei unități, motiv pentru care nu împărtășim dorința exprimată de unii specialiști de a se legifera chiar și ceea ce întreprinderile pot avea în vedere „în aplicarea normelor cadru”²⁾

Comensurare riguroasă a cantității și calității muncii

ÎN ACELAȘI TIMP, cadrul general obligatoriu al obiectivelor de control, deși nu este limitativ, trebuie să cuprindă aspectele esențiale ale activității economico-financiare. Unul din aceste obiective îl constituie controlul retribuțiilor și al muncii, asupra căruia specialiștii insistă, pe bună dreptate. Importanța acestui obiectiv de control rezultă și din Raportul prezentat la Conferința Națională a P.C.R. de către secretarul general al partidului în care se arată că „retribuția și veniturile fiecărui om al muncii trebuie să reflecte mai bine munca depusă, contribuția adusă la realizarea planului de producție”. Aceasta atrage de la sine retribuirea și stimularea diferențiată a oamenilor muncii în funcție de rezultatele muncii lor, ca și aplicarea principiului, formulat de secretarul general al partidului, potrivit căruia „nimeni nu poate avea venit garantat fără muncă”. În lumina acestor cerințe, sarcina controlului din fiecare unitate este de a utiliza pirghii adecvate și criterii exacte cu ajutorul cărora să se poată comensura corect cantitatea și calitatea muncii prestate de fiecare formație de lucru și în ultimă instanță de către fiecare om al muncii și de a asigura un raport optim între aceasta și veniturile realizate.

Controlul nu se mai poate limita la urmărirea modului cum sînt realizați indicatorii economico-financieri ca medie pe întreprindere, fapt ce con-

duce, de multe ori, la mascarea neajunsurilor din unele compartimente de muncă și la evidențierea incompletă a rezultatelor pozitive obținute de altele. ceea ce este nestimulativ în ambele cazuri. **Nici realizarea rentabilității medii pe întreprindere nu mai poate satisface în prezent, fiind necesar, așa cum sublinia secretarul general al partidului „să acționăm astfel încît nici un produs să nu fie nerentabil, ca întreaga producție să fie eficientă”.**

Controlul economico-financiar din întreprindere își poate îndeplini aceste sarcini și în măsura în care se sprijină, ca un instrument puternic al său, pe bugetul de venituri și cheltuieli elaborat și urmărit pe fiecare sector de activitate și compartiment de muncă. După părerea noastră, pentru a se putea realiza conducerea și controlul prin bugete, prin instrucțiunile de reglementare a controlului ar trebui să se prevadă obligația pentru toate unitățile de a elabora bugete pe secții, precum și a cadrului minim de indicatori care să se urmărească la acest nivel.

După cum s-a văzut, am opinat pentru denumirea de control economico-financiar, care să fie folosită atît pentru controlul anticipat (prealabil), cit și pentru cel operativ-curent și ulterior. Considerăm că nu este necesar să se utilizeze și cuvîntul „tehnic” în această denumire, chiar dacă la executarea sa participă și organe cu pregătire tehnică. Nu specialitatea celor care participă la control trebuie să-l imprime caracterul acestuia, ci felul obiectivelor urmărite, scopul căruia îi este subordonat. Or, racordat la cerințele noului mecanism economic, obiectivele controlului sînt de natură economică, iar scopul urmărit îl constituie obținerea unor rezultate economico-financiare superioare.

În general, de pe poziția controlului economico-financiar, orice activitate, indiferent de domeniul ei, trebuie privită nu ca scop în sine, ci prin prisma eficienței economice la care ea conduce în ultimă instanță, a rezultatelor

financiare pe care le produce. Acest unghi de vedere ar trebui să caracterizeze mai mult și activitatea tehnică, ale cărei efecte se materializează în final, pozitiv sau negativ, în indicatorii economici și financieri.

În ceea ce privește participarea la activitatea de control, așa cum s-a mai arătat, împărtășim punctele de vedere deja exprimate de unii specialiști în paginile Revistei economice și anume că ea trebuie realizată cu aportul întregului personal din conducerea unităților, a tuturor șefilor de compartimente, indiferent de formația lor, și a altor cadre de specialitate tehnică, economică, administrativă etc.

Opiniile exprimate în paginile revistei cu privire la perfecționarea controlului preventiv scot în evidență faptul că se simte nevoia studierii unor soluții noi care să conducă la o mai bună adaptare a controlului la cerințele noului mecanism economico-financiar. Pe măsură ce autogestiunea economico-financiară și autoconducerea se adîncesc, accentul trebuie să fie pus, din ce în ce mai mult, pe autocontrol. Din aceste motive, în studierea și adoptarea în final a măsurilor vizînd perfecționarea controlului economico-financiar exercitat în interiorul unităților, ar trebui să se țină seamă, după opinia noastră, și de modul optim în care să se delimiteze sfera acestuia de cea a controlului pe care îl execută organele specializate de control din afara unităților. Apreciem că o reglementare definitivă în acest domeniu ar putea fi adoptată numai după efectuarea unor studii prealabile la un număr de unități etalon, cu privire la efectele ce s-ar produce prin aplicarea măsurilor luate în discuție.

Constantin TOPCIU

²⁾ „Cresterea rolului controlului preventiv în desfășurarea unei activități eficiente”. Revista economică nr. 45/1982.

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Dacia anului 1983

CONSTRUCTORII de autoturisme din Pitești anunță introducerea în producția de serie pentru acest an a noi modele de mașini DACIA. Modelele anului 1983 — prezentate și la Targul Internațional București din toamna anului trecut — se remarcă în primul rînd prin îmbunătățirea confortului, ridicarea performanțelor motorului, scăderea consumului de combustibil și restilizarea caroseriei.

Unul dintre aceste noi modele este „DACIA 1420 TLE” (turism, lux, economic), care are masea din față restilizată, oferind astfel automobilului un aspect aerodinamic și cu o tentă spre clasa sport. Barele parașoc sînt prevăzute cu absorbante de soc finisate în negru mat. Sub para din față este montat un spoiler care îmbunătățește mult coeficientul aerodinamic al caroseriei prin împiedicarea for-

mării turbioanelor și obținerea unei curgeri lamilare a aerului pe suprafața caroseriei. Pe capota portbagajului a fost montată o aripă deportantă care mărește siguranța automobilului în viraje.

Redesenarea habitaculului a urmărit, în principal, sporirea confortului și a utilității aparatului de bord. Aici au fost montate indicatoare pentru temperatura lichidului de răcire și pentru presiunea uleiului. Motorul care echipează acest nou model DACIA are capacitatea cilindrică de 1400 cmc și dezvoltă o putere de 56 CP. Consumul de combustibil este de 6,4 litri/100 km la viteza de 90 km/oră și de 7,8 litri/100 km la circulația în oraș — performanțe care încadrează „DACIA — 1420 TLE” printre cele mai economice autoturisme din categoria sa.

Un alt model, a cărui fabricație se pregătește, este „DACIA — 1420 diesel”. Acesta cunoaște aceleași îmbunătățiri ale caroseriei, cu deosebirea că motorul său este un diesel, cu o capacitate cilindrică de 1397 cmc care dezvoltă o putere de 45 CP și o viteză maximă de

130 km/oră. Consumul de motorină este de 5,8 litri/100 km la viteza de 90 km/oră, de 8,5 litri/100 km la viteza de 120 km/oră și de 7 litri/100 km cînd circula în localități.

C. E.

Valorificarea înaltă a resurselor materiale și umane, factor hotărâtor de echilibru în strategia dezvoltării

COMPARATIV cu populația sa, raportat la nivelurile consumurilor productive specifice acelei perioade, țara noastră era considerată, până în preajma celui de al doilea război mondial, drept o națiune dotată în factori de producție, dar care își valorifica insuficient resursele. Nivelurile scăzute în ce privește producția agricolă, o activitate industrială relativ modestă, disproporționată deopotrivă sub aspect structural și al amplasării teritoriale, gradul redus de ocupare a forței de muncă în activități complexe, de productivitate avansată învederau o atare situație.

În concepția partidului, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, strălucit conducător al țării și partidului nostru, valorificarea potențialului material și uman de care dispunem era și este posibilă numai prin făurirea unei economii moderne, complexe, armonioase, dotată la nivelul cel mai înalt al tehnicii mondiale. În acest cadru s-a relevat în repetate rânduri orientarea potrivit căreia resursele naturale și de forță de muncă ale țării, potențialul tehnic înalt creat trebuie valorificate cu maximum de eficiență. **Cu atât mai mult cu cât, după cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, la nivelul actual al dezvoltării economiei, progresul pe mai departe al țării depinde hotărâtor de înfăptuirea acestei orientări.** Cele peste 2 000 miliarde lei fonduri fixe de care dispune economia, întreprinderile industriale, din toate ramurile economiei, bogățiile țării trebuie puse superior în valoare de o forță de muncă în a cărei calificare, la un nivel tot mai înalt, s-au investit an de an de către stat importante sume.

Să menționăm în acest cadru că o dată cu instaurarea relațiilor de producție socialiste în întreaga economie, cu formarea economiei socialiste unitare, concomitent cu amplificarea bazei tehnico-materiale a noii orinduirii pe calea industrializării socialiste, s-a realizat schimbarea vechii structuri economice, transformarea României într-o țară industrial-agrară, cu o industrie puternică și o agricultură în plin progres. Situiind în centrul întregii sale politici economice dezvoltarea impetuoaasă a forțelor de producție, partidul și statul nostru au urmărit crearea unei structuri economice moderne, factor de bază al progresului economic, al sporirii eficienței și al ridicării continue a gradului de valorificare a resurselor materiale și umane de care dispune țara.

Industria — vector al modernizării economiei

ÎN CADRUL strategiei de industrializare — proces de amplă cuprindere, ce a modificat substanțial fiecare componentă a economiei și societății românești — s-a urmărit o dezvoltare puternică a industriei și pe această bază a agriculturii, construcțiilor și transporturilor, a celorlalte ramuri, constituirea unor proporții judicioase între diferitele subramuri industriale, atât în funcție de obiectivele fiecărei etape de dezvoltare cât și în funcție de tendințele de lungă perspectivă. Mai cu seamă în ultimii optsprezece ani, de când la conducerea destinelor patriei se află tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a acordat prioritate dezvoltării ramurilor producătoare de mijloace de producție: metalurgia, construcția de mașini, chimia — iar în acest cadru sectoarelor complexe — asigurându-se astfel înzestrarea cu mijloace tehnice moderne a întregii economii în concordanță cu exigențele revoluției tehnico-științifice contemporane, cu exigențele creșterii productivității muncii. Ca urmare a dezvoltării puternice a industriei, a înzestrării sale cu fonduri fixe moderne, de înaltă performanță, a crescut substanțial producția s-a îmbunătățit continuu nivelul său calitativ, înregistrându-se totodată un avansat proces de diversificare.

După cum o dovedesc datele înscrise în tabelul nr. 1, industria românească produce în prezent de peste 33 ori mai mult

decît în anul 1950. Ritmuri înalte, superioare mediei, au înregistrat o serie de subramuri de mare tehnicitate: industria constructoare de mașini, chimia, precum și alte ramuri ce asigură valorificarea superioară a resurselor naturale și de muncă ale țării. Astfel, energetica, metalurgia, construcțiile de mașini și chimia au ajuns să dețină, în anul 1980, o pondere de 56,3% din totalul producției industriale. Relevantă pentru orientarea justă în politica de industrializare, politică ce încorporează în coordonatele sale majore contribuția de inestimabilă forță creatoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, este accentul care s-a pus cu deosebire în ultimele trei cincinale pe latura calitativă a activității. Nu numai că producția a înregistrat creșteri considerabile, dar aceste sporuri s-au obținut în condiții de eficiență tot mai bune. Tendința netă spre îmbunătățirea laturii calitative a activității în fiecare unitate industrială este ilustrată, în perioada 1951—1980, de productivitatea muncii pe o persoană ocupată în această ramură, indicator a cărui va-

Tabelul nr. 1
Dinamica producției unor ramuri industriale
1950 = 100

	1965	1980	Ritm mediu anual de creștere (în procente)	
			1951—1980	1965—1980
Industria total	649	33 ori	12,3	11,4
Industria extractivă	376	664	6,5	3,9
Industria prelucrătoare	673	36 ori	12,7	11,9
Energie electrică și termică	11 ori	47 ori	13,7	10,2
Metalurgia feroasă	656	31 ori	12,1	10,9
Metalurgie neferoasă	728	28 ori	11,7	9,4
Construcții de mașini și prelucrarea metalelor	13 ori	111 ori	17,0	15,5
Chimia	21 ori	178 ori	18,9	15,5
Textilă	386	19 ori	10,4	11,3
Confecții	411	24 ori	11,2	12,6
Pielărie, blănărie și încălțăminte	401	15 ori	9,5	9,2
Alimentară	358	939	7,8	6,7

Sursa: Anuarul statistic al R.S.R., 1981, p. 150, 152.

loare a sporit de 9,23 ori, deci într-un ritm mediu anual de 7,7%. Ritmuri superioare acestei medii de creștere continuă a productivității muncii industriale au înregistrat producția de energie electrică și termică — 10,5%, construcția de mașini — 10,6%, chimia — 10,2%. Aceste evoluții atestă viziunea realistă, clarvăzătoare asupra dezvoltării economiei socialiste, viziune infuzată de spiritul analitic, penetrant al tovarășului Nicolae Ceaușescu, viziune a cărei înfrunțare în fapte a devenit mai pregnantă, mai consistentă începînd cu anul 1965. După cum sublinia secretarul general al partidului la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. cu cadrele din industrie „am realizat — în ultimii zece ani îndeosebi — o industrie puternică modernă, ...o metalurgie, o chimie, o construcție de mașini puternice... Acum, faptele, realitatea demonstrează justetea politicii partidului nostru, faptul că România se poate număra astăzi printre țările cu o industrie modernă, dezvoltată, competitivă, în stare să soluționeze cele mai complicate pro-

bleme tehnice, în toate domeniile, inclusiv în domeniul electronicii, al utilajelor energetice atomonucleare, precum și în domeniul aviației și în alte sectoare de importanță deosebită”.

Concomitent cu dezvoltarea și modernizarea structurii industriei, tocmai pe temeiul acestor progrese agricultura românească a cunoscut un amplu proces de reorganizare pe baze socialiste, de înzestrare cu o puternică bază tehnico-materială, în pas cu cerințele progresului tehnico-științific. Dispunând, la finele anului 1981, de 155 mii tractoare fizice (1 tractor la 60 de hectare), de 45 mii combine autopropulsate și alte mașini agricole multifuncționale ce asigură mecanizarea principalelor lucrări din producția vegetală și animală, agricultura țării noastre și-a sporit continuu producția, nivelul prezent al acesteia fiind de 3,5 ori mai mare decât în 1950; în 1982, pentru a ne referi la cele mai recente realizări, producția de cereale pe locuitor s-a situat la 1 000 kg, iar producția animală și-a sporit ponderea la circa 45% din totalul producției globale agricole. Realizările înregistrate în agricultura românească în anii construcției socialiste au la bază o justă apreciere a rolului acestei ramuri în ansamblul economiei naționale. Cindva subestimată ca însemnată, precum și sub aspectul eforturilor depuse de societate pentru dezvoltarea sa, agricultura se înscrie între prioritățile planului cincinal.

Industrializarea socialistă, intensificarea și modernizarea producției agricole au determinat schimbări importante în structura socială și a populației ocupate (tabelul nr. 2). Astfel,

Tabelul nr. 2

Structura populației ocupate în principalele ramuri ale economiei naționale (în %)

Anii	Industrie	Construcții	Agricultură și silvicultură	Transporturi și telecomunicații	Celelalte ramuri
1950	12,0	2,2	74,3	2,2	9,3
1965	19,2	6,3	56,7	3,7	14,1
1981	36,1	7,7	29,3	7,2	19,7

Sursa: Anuarul statistic al R.S.R. 1982, p. 60

de la o pondere a populației ocupate în agricultură de 74,3% în 1950, aceasta scade la mai puțin de 30% în 1981, în timp ce populația ocupată în industrie se ridică de la 12% la 36,1%, astfel că populația ocupată în ramurile neagricole cuprinde peste 70% din total. Dezvoltarea în continuare a forțelor de producție ale țării prevăzută de Congresul al XII-lea și Conferința Națională a P.C.R. va determina noi mutații calitative în cadrul populației ocupate și în structura socială a țării, ceea ce va avea importante implicații în utilizarea și valorificarea eficientă a resurselor de muncă. Mutațiile survenite în structura populației active reliefează orientarea fermă spre o valorificare superioară a resurselor umane, cu deosebire sub latura lor calitativă, de creativitate, știut fiind faptul că activitățile cu caracter industrial, precum și cele agricole care încorporează într-o proporție crescătoare elemente de natură industrială, reprezintă o treaptă superioară în afirmarea potențialului creator al oamenilor muncii.

Potențialul material și energetic — reper esențial în modelarea structurilor

DEZVOLTAREA socială nu reprezintă un proces rectiliniu, uniform, iar această idee este cu atât mai adevărată în cazul societății socialiste, o societate aflată în plin proces de modelare, de consolidare, o societate deschisă la nou. Tocmai de aceea apare posibil ca în anumite perioade să se înregistreze unele decalaje, unele neconcordanțe între dezvoltarea anumitor sfere ale societății. Este marele merit al secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a fi sesizat și acționat ferm în direcția surprinderii și soluționării unor astfel de neconcordanțe ce s-au remarcat și în economia noastră ca urmare, în primul rând, a perturbațiilor majore existente în economia mondială.

Relevind marile realizări ale țării noastre, mai ales din perioada ultimelor trei cincinale și îndeosebi din deceniul precedent, când s-a înaintat pe un front economic foarte larg, secretarul general al partidului arăta în Raportul prezentat la Conferința Națională a partidului că, odată cu creșterea pu-

ternică și modernizarea forțelor de producție din țara noastră s-a creat o anumită disproporție între unele sectoare ale economiei, ceea ce a determinat apariția unor contradicții care trebuie înlăturate. Este vorba, în primul rând, de o anumită disproporție între industria prelucrătoare și baza energetică și de materii prime și, în al doilea rând, după cum subliniază secretarul general al partidului, de „o anumită disproporție și contradicție între dezvoltarea puternică a industriei și dezvoltarea mai înecată a agriculturii”, disproporții care impun de urgență acțiuni și măsuri hotărâte pentru dezvoltarea mai puternică atât a bazei energetice și de materii prime, cât și a agriculturii — ea însăși o importantă bază de asigurare a industriei cu materii prime — în vederea realizării unui echilibru și a unei concordanțe a tuturor sectoarelor de activitate, condiție sine qua non a mersului înainte, a contracarării influențelor negative ale actualei crize economice asupra economiei noastre.

Importanța deosebită ce se acordă dezvoltării bazei de materii prime și energetice, agriculturii prefigurează coordonate noi privind structurarea economiei naționale. În viitor sectorul energetic și de materii prime va înregistra dezvoltări considerabile. După cum se arată în programele adoptate de Conferința Națională a partidului se vor extinde puternic exploatarea de cărbune energetic, vor fi puse în funcțiune noi hidrocentrale de capacități diferite, se vor intensifica eforturile pentru valorificarea surselor energetice noi. Totodată, se vor extinde substanțial cercetările geologice și acțiunile de exploatare a diverselor zăcămintă de substanțe minerale existente în teritoriul.

Dacă pe ansamblul ramurilor și subramurilor economiei dezvoltarea acestora care asigură baza materială a dezvoltării determină o mutație semnificativă, efectele noilor coordonate pe care se desfășoară procesul de remodelare a structurii economice îmbracă și alte forme, preponderent calitative. Astfel, în perspectivă se va intensifica dezvoltarea sectoarelor mici consumatoare de energie și materii prime — electronica, microelectronica, mecanica fină, optica, chimia de sinteză și mic tonaj, producția de medicamente, coloranți etc.

Un accent special se va pune pe dezvoltarea industriei aeronautice și de utilaje pentru centrale atomoelectrice. Industriile metalurgică, chimică, constructoare de mașini, după cum rezultă din documentele Conferinței Naționale a partidului, vor trebui să asigure economia națională cu tot ceea ce este necesar (sortimente de metal, substanțe, utilaje etc.), precum și participarea activă la realizarea exportului și cooperării internaționale, la valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor, a muncii poporului. Totodată, se va asigura producerea bunurilor industriale de consum curent și îndelungat într-o structură sortimentală modernă, care să satisfacă tot mai bine cerințele populației. În privința industriei alimentare, această ramură urmează să fie puternic dezvoltată și modernizată, astfel ca până în 1985 să-și amplifice contribuția la satisfacerea deplină a necesităților unei alimentații raționale.

Procesul de modernizare a structurii economice — element fundamental în strategia dezvoltării calitative, a sporirii eficienței, presupune nu numai o modificare de pondere, pe planul ritmurilor de creștere a ramurilor și subramurilor economiei. În condițiile actualei revoluții tehnico-științifice, a mutațiilor rapide ce au loc deopotrivă la nivelul forțelor de producție și al structurii sociale se afirmă puternic noi sfere de activități. Între acestea, un loc important revine cercetării științifice naționale, care prin forța creativă pe care o concentrează reprezintă un factor de bază al progresului. Prin obiectivele cuprinse în programele aprobate de Conferința Națională, cercetarea științifică va cunoaște noi dezvoltări, va fi mai puternic implicată în înnoirea producției, în creșterea calității produselor, reducerea consumurilor de orice natură și ridicarea gradului de competitivitate al produselor și tehnologiilor. Totodată, pe măsură ce rolul diversilor factori de producție se schimbă, învățămîntului, culturii, ca activități sociale ce contribuie direct la punerea în valoare a potențialului creativ al oamenilor muncii, le revin sarcini tot mai mari.

Din perspectiva mutațiilor amintite structura economică, profilul societății noastre se relevă în toată complexitatea sa. Aceste sarcini sociale de anvergură, al căror inițiator inspirat și clarvăzător este secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, constituie etape majore în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, în ridicarea patriei pe noi culmi de civilizație și progres.

dr. Gavril HORJA

Învățămîntul — un important factor calitativ al dezvoltării economico-sociale

ÎNVĂȚĂMÎNTUL constituie unul din principalii factori ai dezvoltării economico-sociale, ai formării și dezvoltării personalității individuale. Tocmai pornind de la locul și rolul pe care învățămîntul le deține în procesul dezvoltării economico-sociale, în satisfacerea uneia din necesitățile fundamentale, vitale ale omului modern — nevoia de instrucție, de îmbogățire spirituală — încă din primii ani ai construcției socialismului în țara noastră Partidul Comunist Român a situat problemele învățămîntului în centrul politicii sale economice și sociale. „Formarea omului nou, constructor conștient al celei mai drepte orinduirii sociale sublinia secretarul general al partidului constituie cea mai mare și mai complexă sarcină, cea mai nobilă răspundere, îndatorirea revoluționară de onoare a partidului nostru comunist”.

Pornind de la realitatea concretă existentă în țara noastră în ceea ce privește gradul de satisfacere a nevoii de instruire a populației în raport cu nevoia socială și în funcție de posibilitățile concrete ale diferitelor etape ale construcției socialiste, partidul nostru a conceput și creat condițiile necesare pentru dezvoltarea și perfecționarea continuă a tuturor formelor și treptelor sistemului de învățămînt, astfel încît constructorul societății socialiste să se poată situa la nivelul înțelegerii și soluționării problemelor ridicate de complexitatea dezvoltării societății prezente și viitoare. Avînd la bază cunoașterea legilor obiective ale dezvoltării sociale și a necesităților concrete ale țării noastre, partidul a elaborat propria strategie cu privire la dezvoltarea prioritară a acestei importante sfere a activității sociale, caracterizată prin asigurarea, pentru toți membrii societății, a unui nivel de instruire și educație tot mai înalt.

Gratuitatea învățămîntului, accesul egal al tuturor cetățenilor țării la instruirea școlară, posibilitățile multiple de alegere a specialității atît în funcție de solicitările economiei cît și de aspirațiile și aptitudinile individuale înscriu învățămîntul de astăzi în rîndul celor mai importante realizări ale societății socialiste. Totodată, preocupările constante pentru ridicarea calității procesului de învățămînt și legarea sa tot mai strînsă de cerințele practicii sociale — impuse de ritmul, amploarea și complexitatea dezvoltării economico-sociale, de sporirea volumului și diversității cunoștințelor științifice și tehnice — au fost și sînt menite să asigure profilul multilateral al pregătirii tinerii generații.

În viziunea elaborată de partid, constructorul societății socialiste trebuie să

fie un om cult, stăpîn al profesiei alese și, totodată, posesorul unor înalte calități politice și morale, cu un înalt simț de răspundere, componente menite să potențeze valoarea cunoștințelor profesionale și estetice dobîndite în procesul instructiv-educativ. Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul Educației și Învățămîntului „O datorie de onoare a școlii este aceea de a forma nu numai buni muncitori și specialiști ci și cetățeni conștienți, cu o concepție înaintată despre lume și viață, profund devotați cauzei socialismului, luptători inflexibili pentru înălțarea patriei pe noi culmi de progres și civilizație. Învățămîntului de toate gradele îi revine nobila misiune de a sădi în conștiința tineretului dragostea fierbinte față de patria socialistă, față de partid, hotărîrea de a sluji cu abnegație cauza bunăstării și fericirii poporului, de a apăra cu orice preț cuceririle socialismului și comunismului, libertatea, suveranitatea și independența Republicii Socialiste România”.

Efortul societății pentru pregătirea tinerelor generații

FORMAREA omului nou, prin cuprinderea în procesul de învățămînt a unor părți largi ale populației, în-deosebi contingente tinere, prin prelungirea duratei ciclului de învățămînt și prin creșterea complexității actului educațional, ca urmare a exigențelor sporite față de calitatea pregătirii științifice, profesionale și culturale a absolvenților de toate gradele, implică alocarea unor resurse materiale, financiare și umane în continuă creștere. Dacă la cele de mai sus adăugăm și faptul că gradul de cuprindere a tinerilor în treptele superioare ale ciclului de învățămînt (tineri în vîrstă de muncă) este tot mai mare, ceea ce implică sporirea perioadei de așteptare pentru ca această categorie de populație să-și aducă contribuția la crearea de bunuri materiale și spirituale, că fondurile alocate învățămîntului sînt amortizate și aduc beneficii după o perioadă relativ îndelungată de timp (de ordinul a 10 sau chiar 15 ani cît durează studiile), dacă amintim faptul că un absolvent nu realizează afirmarea deplină a aptitudinilor sale creatoare decît după derularea mai multor ani de practică în profesiunea aleasă se poate încheia o imagine mai completă a efortului făcut de societate pentru pregătirea tinerii generații.

În țara noastră a fost alocată o parte însemnată din venitul național pentru funcționarea și dezvoltarea bazei ma-

teriale a învățămîntului. Astfel, în perioada 1965—1980 fondurile alocate învățămîntului au reprezentat 4—4,5% din venitul național, efort comparabil cu cel efectuat de țări dezvoltate din punct de vedere economic. Să menționăm că acest important efort social s-a desfășurat în condițiile în care nu numai nivelul de dezvoltare (deci resursele de care dispunea țara noastră) era mult mai scăzut, dar și nevoile creșterii economice și sociale ale unei țări în curs de dezvoltare, generate de necesitatea reducerii decalajelor, au fost și sînt cu mult mai mari decît ale țărilor dezvoltate.

O caracteristică esențială a evoluției cheltuielilor totale pentru învățămînt este creșterea lor continuă. În perioada 1960—1980, ritmul mediu anual de creștere a cheltuielilor pentru învățămînt a fost de 8,5%, ceea ce subliniază încă o dată faptul că mobilizarea unor mijloace tot mai mari ale societății în vederea creării condițiilor necesare bunei desfășurări a procesului de pregătire prin sistemul de învățămînt a constituit una din problemele majore ale politicii partidului și statului nostru. O parte însemnată din fondurile de investiții a fost orientată spre dezvoltarea bazei materiale a acestei activități, în concordanță cu sporirea populației cuprinsă în diverse forme de instruire, cu cerințele tot mai mari în ce privește condițiile de desfășurare a proceselor educaționale specifice unui învățămînt modern, eficient. Astfel, investițiile alocate învățămîntului în totalul investițiilor pe economia națională au reprezentat un nivel ridicat, fapt care subliniază importanța acordată dezvoltării și modernizării bazei tehnico-materiale a acestei sfere de activitate în țara noastră.

Extinderea spațiilor de învățămînt pe întreg teritoriul țării, acțiune concretizată în creșterea numărului sălilor de clasă, laboratoarelor și atelierelor școlare și dotarea acestora cu utilajele și aparatura necesare au asigurat premisele ca toți cetățenii țării să poată beneficia de desfășurarea, în condiții optime, a procesului de învățămînt; în anul 1980/1981, de pildă, populația școlară a beneficiat de 29 583 unități școlare cu un număr total de 146 752 săli de clasă, 22 591 laboratoare școlare și 13 750 ateliere didactice. În aceeași arie de preocupări se cere subliniat efortul deosebit întreprins după anul 1973 ca urmare a includerii activității practice din laboratoare și ateliere școlare, ca o componentă fundamentală a procesului instructiv-educativ.

Tabelul nr. 1

Dinamica cheltuielilor pentru învățămînt în perioada 1960—1980

	1960 = 100				Ritm mediu anual de creștere
	1965	1970	1975	1980	
Total învățămînt	186,9	264,2	368,8	506,1	8,5
din care :					
Învățămînt preșcolar	146,8	247,5	590,3	855,9	11,3
Învățămînt primar, gimnazial și liceal ¹⁾	175,9	253,0	362,6	543,5	8,8
Învățămînt profesional și de maștri ²⁾	240,0	291,1	267,3	166,8	2,6
Învățămînt superior	195,4	263,4	325,7	331,6	6,2

¹⁾ Pînă în anul 1975 — școlile generale, liceele de cultură generală și liceele de specialitate
²⁾ Pînă în anul 1978 — învățămîntul profesional, învățămîntul tehnic de specializare postliceală și de maștri

Transpunerea în practică a obiectivelor politicii partidului și statului nostru în domeniul învățămîntului a fost posibilă ca urmare a alocării, alături de cheltuielile efectuate pentru investiții, a unor fonduri importante pentru acoperirea cheltuielilor de funcționare a întregului sistem de învățămînt. Aceste fonduri au sporit în perioada 1960—1980 de peste 5 ori, în anul 1980 suma alocată de la bugetul de stat cu această destinație ajungînd la peste 17 miliarde lei, ceea ce reprezenta 25% din totalul fondurilor cheltuite de la buget pentru acțiuni social-culturale. Este vorba, în principal, de cheltuielile ocazionale de retribuirea cadrelor didactice (urmărind evoluția personalului didactic se relevă că numărul acestuia a crescut de la 137 mii în anul 1960 la 259 mii în anul 1980, ceea ce reprezintă o creștere cu aproape 90%), de realizarea de manuale — care se distribuie gratuit — și rechizite școlare, material didactic și de laborator, burse, echipament, întreținere și gospodărie etc. (Dinamica acestor categorii de cheltuieli pe total și pe principalele grade de învățămînt este redată în tabelul nr. 1). Raportat la o persoană ce urmează o anumită formă de învățămînt, aceste cheltuieli se prezentau, în anul 1980, astfel: **pentru un elev inclus în ciclul primar și gimnazial — 2 169 lei anual; pentru învățămîntul liceal — 3 946 lei; pentru învățămîntul profesional — 6 484 lei; pentru învățămîntul superior — 12 830 lei.** Să menționăm, totodată, că în prezent nivelul acestor cheltuieli este chiar mai mare.

Creșterea substanțială și continuă a cheltuielilor pentru învățămînt a permis obținerea unor rezultate deosebite în acest domeniu — alit de ordin cantitativ, cît și de ordin calitativ. Pe această linie se cere menționată, în primul rînd, atragerea unui număr tot mai mare de copii și tineret în sistemul de învățămînt, ca urmare a creșterii gradului de cuprindere a copiilor de 3—5

ani în grădinițe, a prelungirii duratei învățămîntului obligatoriu de la 4 la 7, la 8 și apoi 10 ani și a sporirii numărului de tineri încadrați în treptele superioare ale sistemului de învățămînt. Toate acestea au avut drept rezultat sporirea substanțială a populației școlare, ceea ce a însemnat, implicit, și creșterea efortului societății de a menține în formele de învățămînt un număr ridicat de elevi și studenți (tabelul nr. 2).

Paralel cu îndeplinirea obiectivelor privind cuprinderea unui număr tot mai mare de elevi — în școli —, și de studenți — în instituțiile de învățămînt superior — trebuie subliniate preocupările constante ale partidului și statului nostru pentru ridicarea calitativă a procesului de instruire și educare a tinerii generații. Astfel, la congresele partidului și la conferințele naționale, cu prilejul congreselor în domeniul educației și învățămîntului au fost inițiate măsuri privind organizarea sistemului de învățămînt, îmbunătățirea și perfecționarea conținutului procesului educațional la toate nivelurile în scopul asigurării unei pregătiri cît mai complete și complexe a absolvenților, în conformitate cu obiectivele de dezvoltare ale actualei etape și ale cincinalelor următoare, în concordanță cu exigențele vieții contemporane.

Exigențe sporite în planul creșterii eficienței sociale

RELEVAREA succeselor remarcabile obținute în domeniul dezvoltării și modernizării învățămîntului românesc este de natură să ateste eforturile susținute depuse de societatea noastră pentru asigurarea formării complete a personalității fiecărui cetățean al țării. Aceste investiții, de natură materială, financiară, umană, realizate constant și pe o perioadă îndelungată de timp, tre-

buie să rodească, să se concretizeze în fapte economice, în produse de calitate superioară.

Cerința ca învățămîntul, prin cadrele pe care le pregătește, să fie mai puternic integral în procesul de dezvoltare dobîndește o acuitate deosebită în actuala etapă și în perspectivă. Afirmarea unei noi calități în toate domeniile de activitate, accentuarea acțiunii factorilor intensivi ai creșterii presupun, în mod necesar, sporirea rolului factorului uman, valorificarea superioară a resurselor de progres economic pe care le conțin creativitatea și calificarea oamenilor muncii. Tocmai în acest sens, învățămîntul românesc a fost orientat ferm spre soluționarea în mai mare măsură a cerințelor practicii sociale, spre integrarea tot mai strînsă a acestei activități sociale cu producția și cercetarea, în scopul îmbogățirii și sporirii caracterului formativ al tuturor formelor de învățămînt, dar și al creșterii contribuției acestui factor la dezvoltarea economico-socială a țării.

Desigur, cînd vorbim despre eficiența învățămîntului se pune problema utilizării superioare a fondurilor, orientarea lor cît mai judicioasă în funcție de exigențele procesului de învățămînt, de cerințele concrete ale economiei. Se pune însă și problema calității pregătirii personalului, a felului în care, în perioada activă, fiecare cetățean al țării face dovada practică a cunoștințelor și deprinderilor acumulate în școală, dă întreaga măsură a capacităților sale creatoare, contribuie, pe măsura pregătirii sale, la dezvoltarea economico-socială a patriei. Pe aceste coordonate eficiența învățămîntului își precizează mai clar particularitățile. Pierderile de orice fel înregistrate în timpul studiilor (abandon, repetențe etc.) sau în perioada ulterioară acestora măresc decalajul între efortul depus de societate pentru pregătirea acestora și beneficiile pe care le obține societatea.

În aceeași ordine de idei, ținînd seama de caracterul specific al investițiilor din învățămînt, investiții care, așa cum s-a arătat, sînt efectuate pe termen lung, iar roadele eforturilor muncii unei generații aflîndu-se în beneficiul generațiilor care o succed, fiecare beneficiar al serviciilor de învățămînt trebuie să fie conștient că de rezultatele obținute în domeniul său de activitate depinde crearea condițiilor de pregătire a generațiilor viitoare. Tocmai de aceea, constituie o datorie patriotică și morală a fiecărui cetățean al țării ca, la locul său de muncă, indiferent de sectorul economico-social în care activează, să-și alăture întreaga energie creatoare și competența profesională eforturilor depuse de întregul nostru popor pentru progresul neîntrerupt al țării, să se preocupe de valorificarea în practică a cunoștințelor acumulate de-a lungul anilor de studii, aceasta reprezentînd o condiție fundamentală a sporirii avuției naționale, a ridicării neîntrerupte a nivelului de civilizație și bunăstare al întregului nostru popor.

**Rodica EMANOIL
Elena BADEA**

Institutul de economie socialistă

Tabelul nr. 2

Evoluția populației școlare

anii	număr	dinamică	în % din total populație	în % din total populație ocupată
1960	3195229	100,0	17,4	33,5
1965	4103082	128,4	21,6	42,4
1970	4364652	136,6	21,6	44,0
1975	5087917	159,2	23,9	50,1
1980	5584821	174,8	25,2	54,0

Repartiții

În articolul „Îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale, rezervă de creștere a eficienței producției”, publicat în „Revista economică” nr. 26/82 s-a menționat, printre altele, necesitatea întăririi disciplinei de plan și tehnologice, renunțându-se la practica unor centrale industriale și ministere de a modifica mult prea des sarcinile de plan, fără a ține seama de posibilitățile de asigurare cu materii prime și materiale.

Referindu-mă la un aspect frecvent întâlnit în practica arbitrală, la efectul pe plan contractual al modificărilor de repartiții, subliniez că acestea determină, printre altele, și conturbarea procesului de aprovizionare, instabilitatea relațiilor contractuale, și în ultimă instanță, scăderea răspunderii părților prin modificarea implicită a obligațiilor contractuale. Astfel, unii coordonatori de balanță, de regulă organe ierarhic superioare ale producătorilor, la sfârșitul perioadei de plan, sesizați de unitățile productive despre anumite ne-realizări de producție, ajustează planul și emit la cererea producătorilor anulări parțiale de repartiții, anulări care se reflectă pe plan contractual prin modificarea de drept a contractului.

Unitățile beneficiare se găsesc, pe cale de consecință, în prezența unor acte adiționale sau chiar fără acestea, în fața organelor arbitrale, opunându-li-se excepție de exonerare de răspundere prin efectul anulării repartiției. Este o practică nocivă pentru economie, inechitabilă, nestimulativă, care se reflectă negativ pe planul relațiilor contractuale.

În aceste condiții, insistăm pentru o practică unitară, în sensul că anularea repartițiilor să nu fie admisibilă decât după o procedură similară emiterii acestora, cu acordul organului ierarhic superior al beneficiarilor, pentru ca aceștia să nu fie surprinși și mai ales prejudiciați.

Iulian LASCU

Arbitrajul de stat interjudețean
Constanța

Din nou despre iepuri

*CREȘTEREA iepurilor de casă este o in-
deletnicie ușoară și frumoasă, convenabilă
din punct de vedere economic. Această
activitate — care trebuie neapărat revitali-
zată pe plan național — poate deveni utilă
gospodăriilor individuale, precum și secto-
rului agricol. Fiind foarte prolifici, consu-
mind numai hrană vegetală, iepurii de
casă aduc mari avantaje crescătorilor așa
cum rezultă și din articolul „Creșterea iepu-
rilor — o importantă sursă de venituri”,
publicat în nr. 28/82 al R.E.”.*

*După părerea mea, carnea iepurilor de
casă este chiar mai gustoasă decât a pă-
sărilor. De exemplu, carnea de iepure de
casă nu are grăsime decât într-un procent
foarte mic, dar în schimb are substanțe
prețioase de aproape 30 la sută. În plus, de
la un iepure de casă de 6 luni se pot ob-
ține 2 kg de carne și o blană, pe când o
oaie ajunge mai greu la o asemenea
greutate. Un calcul ne arată că o iepu-
roaică matcă poate fi echivalentă a peste
20 de găini.*

*Eficiența economică a creșterii iepurilor
de casă ne îndreptățește să susținem ide-
ea că această indeletnicie este posibilă și
la orașe, în gospodăriile individuale, unde
se pot folosi toate resturile de zarzavaturi.*

prof. dr. Ion I. GHELAȘ

București

ECOURI

Materiale

AM citit cu interes articolul „Reducerea consumurilor materiale, la baza reducerii costurilor de producție”, publicat în nr. 21/82 al „Revistei economice”. Întreprinderea noastră a întreprins măsuri hotărâte pentru reducerea consumurilor specifice și, pe această bază, a costurilor materiale de producție. În rîndul acestora menționăm cele cu eficiență economică mai ridicată: stanțare fără punțiță placă clichet de la demorar 2 520 care a condus la creșterea coeficientului de utilizare de la 0,62 la 0,96; stanțare tole stator de la motoarele electrice seria MA gab. 90 din bandă pe două rînduri; stanțare tole stator de la motoarele electrice seria MA gab. 100 din bandă pe două rînduri; recuperarea cureurilor de la reperiile turnate din aliaje de aluminiu care conduc la o creștere a coeficientului de utilizare de la 0,69 la 0,87; execuția bușelor de distanțare de la lăluți alternatoare din țevă în loc de bară trasă care va conduce la o creștere a coeficientului de utilizare de la 0,38 la 0,63; execuția carcasi de la dinam din țevă de $\varnothing 133 \times 10$ în loc de $\varnothing 133 \times 14$ care conduce la o creștere a coeficientului de utilizare de la 0,38 la 0,52.

Ca urmare a acestor măsuri și a multor altele legate de îmbunătățirea tehnologiilor de fabricație, reproiectarea și introducerea în fabricație a unor produse noi, reducerea cheltuielilor neproductive, s-a reușit înscrierea unor costuri materiale de producție sub nivelul planificat.

Gh. BUCERZAN

director la întreprinderea
„Electroprecizia” din Săcele — Brașov

Noutăți tehnice

În legătură cu articolul „Generalizarea — o modalitate eficientă de utilizare a noutăților tehnice”, apărut în „Revista economică” nr. 28/82 menționăm că ideile și modalitățile expuse pot constitui sugestii pentru desfășurarea activității de promovare a creației tehnice în economia națională. În ceea ce privește unele modalități privind cadrul organizatoric în care se desfășoară în prezent activitatea de promovare a creației tehnice originale, în industria constructoare de mașini, considerăm necesar să arătăm că în cadrul legal în vigoare propunerile de plan se fac pe filiera întreprinderi-centrale-institute de profil și sint promovate prin categoriile de plan tehnic și de cercetare (plan de stat, plan D1 și D2 după caz). De asemenea, dinamica cercetării și aplicării de tehnologii noi, precum și extinderea celor modernizate este îmbunătățită de la an la an. Pentru exemplificare, redăm evoluția lor: în anul 1981 au fost introduse în plan 475 de tehnologii (din care 105 în planul de stat); în anul 1982 un număr de 685, din care 132 în planul de stat, cu 126% mai mult decât în anul 1981. În anul 1983 sint propuse numai la planul de stat 290 de tehnologii, urmînd ca planul departamentelor să fie definitivativ cu o creștere de peste 30% față de anul 1982. Planul de stat va avea o creștere estimată la 220% față de 1982.

Difuzarea în scopul generalizării creației tehnice (tehnologii moderne, invenții, inovații etc.) se realizează prin Oficiul de Informare și Documentare al Institutului central din minister, materializată prin ca-

taloage și fișe tehnice ale tehnologiilor moderne. Au fost publicate și difuzate pînă în prezent 8 cataloage care conțin peste 500 de tehnologii în vederea generalizării. Rezultă că Institutul central are nu numai 40 de tehnologii generalizabile, așa cum este menționat în articol. Aici am vrea să precizăm, de asemenea, că modalitățile de generalizare sint și altele (acțiuni în cadrul centralelor, în cadrul institutelor de profil de generalizare a lucrărilor de tehnologii și procedee proprii).

Am vrea să ne referim și la faptul că întregul volum de tehnologii moderne și eficiente care se aplică în prezent în întreprinderile ministerului nu pot fi urmărite permanent deoarece, așa cum se știe, după 1—5 ani acestea sint scoase din evidență în mod normal atunci cînd au fost atinși parametrii investițiilor, unde prin fluxurile tehnologice aplicate la noile capacități și dezvoltări și care sint introduse fără cercetare, rezultă un volum incomparabil mai mare de tehnologii moderne aplicate.

Vă asigurăm că la nivelul ministerului preocuparea permanentă a personalului de specialitate din Direcția Tehnică se manifestă pe direcția promovării tehnologiilor noi, a generalizării celor asimilate prin cercetări proprii, cu cheltuieli minime și înlocuirea tehnologiilor învechite, mari consumatoare de metal, energie și materiale deficitare.

În încheiere mulțumim pentru sprijinul acordat în desfășurarea acestei importante activități.

Șerban TEODORESCU

director în M.I.C.M.

Preț

ÎN LEGATURA cu nota intitulată „Preț”, apărută în rubrica „Cititorii au cuvîntul” din nr. 44/82 al R.E., arătăm că pentru producerea amidonului și spiritului se folosesc de regulă, cartofii care nu corespund condițiilor de calitate pentru consum alimentar, respectiv cartofi sub STAS sau căzuți la sortare, pentru care în baza Decretului nr. 394/1981 există și prețuri de cumpărare de 0,40 lei/kg în cadrul contractelor și 0,35 lei/kg la achiziție. Ca urmare, sub aspectul prețului nu sint dificultăți în preluarea cartofilor pentru industrie. În ce privește noul STAS (11229/1980), adoptat pentru cartofii destinați industriei, s-a avut în vedere ca în acest scop să se valorifice anumite soiuri de cartofi cu un conținut mai ridicat de amidon și care să fie livrați integral pentru industrie. Soiurile respective se cultivă și în prezent și se valorifică la prețurile cartofilor pentru consum alimentar, iar în condițiile aplicării noului STAS urma ca organele interesate ale Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare (Centrala berei, amidonului și spiritului în calitate de beneficiar și Direcția generală economică a horticulturii în calitate de furnizor) să se pună de acord și să facă propuneri pentru stabilirea prețului de cumpărare în funcție de conținutul în amidon. Ca urmare a acestei situații s-a solicitat conducerii Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare să dispună măsuri corespunzătoare.

Mihai PASCARU

șef serviciu în Comitetul de Stat
pentru Prețuri

Pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

Adunările generale ale oamenilor muncii

Analiză exigentă, măsuri eficiente, mobilizarea întregului potențial

În ziua de azi nu s-a împlinit o lună de la Conferința Națională a partidului — și de pe acum, documentele marelui forum al comuniștilor ghidează toate acțiunile ce se întreprind în economia națională pentru îndeplinirea obiectivului fundamental al etapei actuale: realizarea unei noi calități a muncii și vieții în toate domeniile.

În unitățile economice, în centralele industriale și unitățile asimilate acestora, în institutele de cercetări și proiectări, în instituțiile social-culturale, orientările și indicațiile cuprinse în Raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională, în cuvântările secretarului general al partidului la plenara C.C. din octombrie 1982, la plenaryle din decembrie ale Consiliului Național al Oamenilor Muncii și Consiliului Național al Agriculturii constituie în prezent firul roșu al pregătirilor pentru apropiatele adunări generale ale oamenilor muncii. Colectivele a 28 de unități din industrie, agricultură, silvicultură, construcții, transporturi și telecomunicații, cercetare și proiectare pregătesc chemările la întrecerea socialistă pe anul 1983, chemări la realizarea în cele mai bune condiții a tuturor indicatorilor planului, la dezvoltarea mai accentuată a bazei energetice și de materii prime, reducerea continuă a consumurilor materiale, de combustibili și energie, a cheltuielilor de producție, dezvoltarea intensivă a producției și celorlalte activități, ridicarea calității produselor și serviciilor, sporirea substanțială a productivității muncii și creșterea eficienței economice.

Aceste comandamente ale progresului întregii societăți se constituie în priorități ale tuturor oamenilor muncii, chemați să contribuie la definirea și fructificarea celor mai potrivite căi pentru soluționarea lor. Subliniind că „dezvoltarea societății socialiste este nemijlocit legată de existența unui larg cadru democratic care să asigure participarea tuturor categoriilor sociale, a maselor largi populare, fără deosebire de naționalitate, la conducerea diferitelor sectoare de activitate”, tovarășul Nicolae Ceaușescu a insistat asupra necesității de a întări veriga de bază a acestui sistem — exercitarea deplină a democrației muncitorești la nivelul unităților: „**va crește răspunderea fiecărui colectiv de oameni ai muncii, a adunărilor generale și a consiliilor de conducere în stabilirea și realizarea planului**”.

Pe bogata ordine de zi a adunărilor generale ce se vor desfășura în întreprinderi între 20 ianuarie și 15 februarie, iar la centrale pînă la 25 februarie, punctele principale țin tocmai de această răspundere colectivă față de planul de dezvoltare economico-socială, în strînsa lui legătură cu instrumentul de autogestione și autofinanțare pe care îl constituie bugetul de venituri și cheltuieli. Analiza pe bază de bilanț a rezultatelor din anul trecut; departajarea colectivă și individuală a celor ce s-au evidențiat prin contribuții deosebite la laturile pozitive ale activității și care vor primi distincțiile de frunzăși, reliefaarea elementelor din care se constituie experiența lor avansată, pentru a le generaliza; îmbunătățirea programului unitar de măsuri tehnico-economice și politico-organizatorice pe 1983, potrivit accentelor, necesităților și posibilităților apărute în intervalul de la adunările generale din toamnă și propunerilor formulate de oamenii muncii; asumarea angajamentelor proprii, ca răspuns la chemările la întrecere pe ramură; aprobarea noului contract colectiv de muncă, în care angajamentele reciproce dimensionează concret răspunderile consiliului de conducere, sindicatului și ale întregului colectiv privind realizarea indicatorilor cantitativi și calitativi și acțiunile de ordin social și cultural — toate acestea trebuie să se integreze într-o viziune complexă și dinamică, din partea personalului muncitor al fiecărei unități, a modului în care a fost și va fi valorificat potențialul, cum a fost și va fi gospodărit patrimoniul acesteia,

pentru a obține maximum de valoare utilă și de beneficii din resursele cheltuite.

Buna pregătire condiționează eficacitatea adunării

ÎNSĂȘI alcătuirea dării de seamă trebuie privită și realizată ca un semnificativ act de conducere. Acest raport al consiliului oamenilor muncii către adunarea generală poate determina, prin concepția lui, calitatea participării la dezbateri, interpretarea problemelor locului de muncă prin prisma nevoilor și opțiunilor, sarcinilor și dificultăților întreprinderii, atitudinea activă față de măsurile propuse, gradul de antrenare, de aliniere la obiectivele unității. Un material care prezintă cifrele sec, fără a avansa interpretări și a stabili corelații; care tratează exhaustiv și nediferențiat problemele, fără a pune degetul pe cele mai sensibile; care caracterizează activitatea diferitelor compartimente de producție și funcționale prin simpla lor repartizare în două șiruri — bine și rău; care în abordarea dificultăților strecoară plingeri în sus și aruncă fulgere în jos, eludind autoaprecierea muncii organului de conducere colectivă; care nu invită la gîndire, învățăminte și căutări, ci oferă, de pe poziția autorității, puncte de vedere personale, soluții și hotărîri formulate ca singură alternativă — un astfel de material nu va trezi interes, nu va face apel la conștiința politică și profesională, nu va educa, nu va stimula. Dimpotrivă, dacă — asemenea unei analize-diagnostic — va identifica punctele tari și punctele slabe, concentrîndu-se asupra acestora din urmă, dacă va fi elaborat colectiv cu consultarea reprezentanților oamenilor muncii, a comisiilor pe domenii, a specialiștilor, dacă va aprofunda consecințele economice ale rămîinerilor în urmă și va argumenta măsurile preconizate, darea de seamă va convinge și mobiliza, va fi o bună bază de dezbateri.

Legea pentru adoptarea Planului național unic pe anul 1983 statuează pentru centrale și întreprinderi, pentru consiliile de conducere ale acestora obligații privind îndeplinirea și depășirea sarcinilor de creștere a valorii producției nete și a producției marfă vîndută și încasată, realizarea ritmică a producției fizice, depășirea nivelurilor planificate în industria extractivă și la produsele care valorifică superior energia și materiile prime și au desfacere asigurată la export, folosirea la maximum a potențialului productiv în condițiile creșterii siguranței în exploatarea instalațiilor, mașinilor și utilajelor, diversificarea, înnoirea și modernizarea produselor, îmbunătățirea nivelului lor tehnic și calitativ, economisirea materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei, creșterea productivității muncii, ridicarea calificării cadrelor și întărirea disciplinei în muncă. Această cuprinzătoare problematică trebuie să se regăsească în dările de seamă, în ediția revizuită a programelor unitare de măsuri, interpretată și concretizată în lumina prevederilor programelor speciale adoptate de Conferința Națională a partidului. Un accent aparte se cere a fi pus pe rentabilizarea fiecărei activități, a fiecărui produs — bază pentru sporirea venitului național și a veniturilor oamenilor muncii. Totodată, în unitățile beneficiare de investiții, institutele de proiectare, organizațiile de construcții-montaj și uzinele furnizoare de echipament tehnologic, dezbaterile trebuie orientate concret și spre îndatoririle specifice legate de concentrarea eforturilor pentru grăbirea punerii în funcțiune a obiectivelor aflate în curs de execuție. Fondului de dezvoltare al întreprinderii, care începînd din acest an va fi alimentat și din contribuția cu părți sociale a oamenilor muncii, trebuie să i se stabilească destinații concrete, justificate economic, realizabile.

Un moment important al pregătirilor pentru adunarea generală îl reprezintă adunările oamenilor muncii ce au loc în prezent la nivel de uzină, secție, sector, șantier, exploatare, fermă și alte astfel de subunități. În cadrul lor analiza se adîncește pînă la loc de muncă, bun prilej pentru a accentua aspectele concrete ale răspunderilor individuale, pentru a lămuri cît mai clar că sporirea veniturilor lucrătorilor trebuie să aibă drept fundament creșterea continuă a producției și productivității muncii, reducerea cheltuielilor, ridicarea rentabilității — și pentru a stabili măsuri practice în acest sens.

Consiliilor de conducere ale ministerelor și centralelor, consiliilor județene ale oamenilor muncii le revine îndatorirea de a îndruma și de a participa efectiv la pregătirea, organizarea și desfășurarea în cele mai bune condiții a adunărilor generale, rezolvînd problemele ce se ridică. De altfel, cadrele de conducere din ministere și centrale urmează să fie repartizate pe județe și întreprinderi pentru a îndruma, pe tot parcursul anului, organele de conducere colectivă de la unități și a asigura condițiile necesare realizării planului la toți indicatorii; această continuitate a contactului nu trebuie să se transforme într-un simplu canal informațional, nici într-o tutelă mărunț, ci să se afirme ca un sprijin efectiv în soluționarea dificultăților ce depășesc competența și posibilitățile întreprinderii, în generalizarea măsurilor eficace și a experienței înaintate.

Afirmarea deplină a democrației muncitorești

ANUL trecut a marcat, prin rezultatele obținute în dezvoltarea economico-socială a țării, un pas important în îndeplinirea obiectivelor trasate de Congresul al XII-lea. Totuși, așa cum sublinia secretarul general al partidului, s-ar fi putut obține o creștere mult mai puternică a economiei naționale dacă s-ar fi lucrat cu mai multă răspundere, dacă s-ar fi acordat mai multă atenție folosirii mijloacelor de care dispune societatea noastră. Această apreciere este valabilă pentru oricare întreprindere și centrală, chiar și pentru cele fruntașe, deoarece între performanțele bune și cele optime rămâne întotdeauna un anumit ecart, un spațiu pentru desfășurarea acțiunilor înnoitoare, iar optimul însuși evoluează în funcție de cerințele în permanență ascensiune.

Nu întâmplător, promovarea atitudinii înaintate definită prin competență, responsabilitate, organizare, ordine, disciplină se situează în centrul actualității, ca definitorie pentru noua calitate a muncii. Reprodușă, dezvoltată și stimulată la proporții de masă, ea devine principala resursă a progresului economic și social, potențând superior orice alte resurse, dând efortului — uman, financiar, material — efectul maxim.

Democrația muncitorească, autoconducerea oferă cadrul adecvat pentru afirmarea și consolidarea acestei atitudini înaintate, începând de la cei investiți cu răspunderea de a face parte din organele colective de conducere. Orice analiză în adunările generale, oricât ar fi ea de detaliată în adresa la factorii de execuție, trebuie să aibă ca punct de pornire și de concluzie caracterizarea modului în care aceste organe și-au îndeplinit sarcinile, atribuțiile conferite de lege, obligațiile ce le reveneau din hotărârile de partid și de stat, din propriile lor hotărâri. La acest nivel, noțiunea de disciplină capătă un sens mult mai larg și implicații mult mai complexe decât în cazul operatorului de la mașină, cerințele de competență și exigență sunt mult mai mari. Expresia cantitativă a calității muncii de conducere o dau rezultatele obținute în îndeplinirea planului. Expresia calitativă, cea care caracterizează de fapt contribuția la aceste rezultate, este mult mai nuanțată; ea este dată precumpănitor de stilul și metodele de muncă, de dezvoltarea și întărirea caracterului democratic al actului de conducere, de gradul și modalitățile de antrenare a întregului personal muncitor la fundamentarea și îndeplinirea hotărârilor ce se iau de către organul de conducere colectivă, de preocuparea manifestată pentru valorificarea propunerilor oamenilor muncii.

Participanții la adunările generale sînt obligați — statutar și prin însăși definiția acestui for suprem de conducere al întreprinderii sau centralei — la o astfel de analiză, în spirit revoluționar, cu deplina conștiință a calității lor de proprietari, producători și beneficiari. Numai așa confirmarea în funcție (sau — unde e cazul — propunerea de revocare) a președintelui, primvicepreședintelui și vicepreședinților și alegerea reprezentanților oamenilor muncii în consiliul de conducere vor avea girul unei cîntăriri obiective a meritelor fiecăruia și vor constitui, pentru aceștia, un sprijin colectiv în îmbunătățirea activității.

Zilele ce au mai rămas pînă la adunările generale trebuie să fie, în fiecare unitate, zile pline, zilele unor recorduri în producție, obținute printr-o organizare aptă să garanteze menținerea și depășirea lor, punînd temei solid îndeplinirii exemplare a planului și a angajamentelor în întrecere pe 1983, an hotărîtor al cincinalului.

C. DAMIAN

PUNCTE DE VEDERE

Retribuția și veniturile — în raport cu munca depusă

PRINTRE direcțiile de perfecționare a noului mecanism economic, stabilite de Conferința Națională a P.C.R., o însemnătate deosebită prezintă creșterea cointeresării materiale a oamenilor muncii, prin aplicarea mai fermă a principiului socialist de repartitie în raport cu munca depusă. Indicațiile date în acest sens de secretarul general al partidului vizează extinderea în toate sectoarele a lucrului în acord și a acordului global, îmbunătățirea sistemului de participare la beneficii și de acordare a primelor, atît prin creșterea ponderii acestora în totalul veniturilor, cît și prin stabilirea lor diferențiată, astfel ca veniturile individuale să fie legate și mai strîns de

realizarea producției, de productivitatea muncii și eficiența economică, de valorificarea superioară a materilor prime și forței de muncă.

Experiența aplicării noului mecanism economic, a autoconducerii și autogestiei în industria minieră a demonstrat rolul important al muncii, în vederea minuirii cu eficiență a pierderilor de cointeresare materială colectivă și individuală. Mineritul beneficiază, între ramurile producției materiale, de cel mai înalt nivel al retribuției tarifare; unitățile sînt datoare să valorifice condițiile create prin această ierarhizare, luînd toate măsurile organizatorice capabile să asigure atragerea și stabilizarea forței de muncă, a specialiștilor în acest sector, de rezultatele cărora este legată dezvoltarea bazei energetice și de materii prime, deci progresul întregii economii naționale.

Această necesitate se impune cu atît mai mult în prezent, cînd, potrivit indicației secretarului general al partidului, activitatea în minerit trebuie organizată „în foc continuu”, ceea ce presupune — sub raportul dimensionării și succesiunii schimburilor, al asigurării asistenței tehnice, al lucrărilor de servire etc. — o organizare de mare precizie și cu un potențial de elasticitate ridicat.

Referindu-mă la activitatea minieră din subteran, consider că trebuie generalizată **organizarea și retribuirea muncii în acord global pentru formațiile de lucru de la front**, dat fiind caracterul ei deosebit de stimulat, prin faptul că veniturile sînt direct proporționale cu producția realizată. Lucrul în regie va putea fi considerabil restrîns, retribuind în **acord direct** muncitorii ce efectuează întreținerea și reparațiile de lucrări miniere și în **acord direct** (în funcție de realizarea medie a normelor de către echipele servite) muncitorii de la celelalte activități — puncte fixe, transporturi pe orizontală și pe verticală etc.

Înființarea unei noi categorii, superioare, de încadrare a muncitorilor cu calificare înaltă a fost primită cu satisfacție de către minerii, ca un stimulent pentru ridicarea nivelului profesional în raport cu tehnica modernă din dotarea minelor. Consider că efectul urmărit al acestei măsuri va fi mai deplin obținut dacă întreprinderile vor putea acorda noua categorie și muncitorilor care obțin rezultate deosebite, sub raportul productivității și al calității lucrărilor executate, prin **policificare** (cumulînd, de pildă, profesia de miner cu cea de lăcătuș-mecanic, sau pe aceasta din urmă cu cea de sudor).

Primele acordate în cursul anului urmează să-și mărească ponderea în partea variabilă a cîștigului; aceasta nu numai că va face ca retribuția să oglindească mult mai fidel valoarea muncii depuse, dar va stimula o competiție sănătoasă, o atmosferă propice autodepășirii. Consider că pentru mineritul în subteran, sistemul premial ar putea să cuprindă:

- **prime de productivitate**, acordate brigăzilor (echipelor) care obțin constant, în condiții — de zăcămint, de acces, de dotare etc. similare — cea mai mare productivitate pe sector sau pe exploatare, calculată în unități fizice (tone/posl);

- **prime speciale**, care să recompenseze eforturile suplimentare depuse:

- în cazul ivirii unor condiții temporare anormale de lucru — infiltrații de apă, atmosferă încărcată cu pulberi, temperaturi ridicate etc. (acordarea acestor prime ar trebui să fie avizată de către organul ierarhic superior și condiționată de luarea tuturor măsurilor necesare și posibile pentru revenirea la condiții normale de lucru),

- pentru repunerea în activitate a frontului după apariția unei avarii, ceea ce necesită uneori lucrul peste programul normal,

- pentru alte condiții deosebite, certificate ca atare de către conducerea minei (de exemplu, presiunile ce apar la extragerea planșelor, a pilierilor);

- **prime pentru economii de materiale, combustibili, piese de schimb** etc. (paralel cu penalizarea brigăzilor sau echipelor care nu gospodăresc bine resursele materiale, astfel ca ele să suporte, măcar parțial, pagubele produse din vina lor). Întrucît aceste prime trebuie acordate în funcție de rezultatul concret măsurabil, este necesar ca unitățile miniere să stabilească și să urmărească **nivele specifice de consumuri** pentru activitățile din subteran — lemn de mină, sfredele, capuri detașabile, explozivi, anvelope, piese de schimb (pentru mașini de încărcat, perforatoare ș.a.), astfel încît să se poată evidenția **economii efective la nivelul fiecărui loc de muncă**.

Aplicarea fermă a principiului cointeresării materiale va contribui la mai buna armonizare a intereselor întregii societăți cu cele de grup și cele personale, la afirmarea valorilor reale, la creșterea emulației în muncă, la manifestarea, pe planul acțiunilor concrete, a conștiinței oamenilor muncii asupra triplei lor calități de proprietari, producători și beneficiari.

Virgil IGA
Cluj-Napoca

UN CONCEPT UNITAR CU PRIVIRE LA FĂURIREA SOCIETĂȚII SOCIALISTE MULTILATERAL DEZVOLTATE

THEORIA economică și social-politică românească și realizările remarcabile obținute de poporul nostru în dezvoltarea economico-socială a țării poartă puternic amprenta gândirii științifice, creatoare și activității practice, neobosite a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. În anii care au trecut de la Congresul al IX-lea al P.C.R., știința edificării și conducerii societății socialiste a făcut imense progrese datorită contribuțiilor originale ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Concretizate în elaborarea și fundamentarea unor concepte referitoare la problemele esențiale ale epocii noastre, contribuțiile președintelui României socialiste s-au referit la stabilirea etapelor procesului revoluționar și a stadiilor dezvoltării societății noastre, la conceptul de societate socialistă multilateral dezvoltată și edificarea unei economii socialiste moderne, la rolul forțelor de producție și al industrializării socialiste, la rolul partidului comunist și al statului socialist și la raportul dialectic dintre acestea, la perfecționarea relațiilor de producție și sociale, a formelor de proprietate și repartiție, la adâncirea democrației socialiste și perfecționarea mecanismului economico-financiar, la participarea României la diviziunea internațională a muncii etc.

În concepția P.C.R., a tovarășului Nicolae Ceaușescu, edificarea societății socialiste constituie un proces revoluționar care cunoaște diferite etape de dezvoltare. Instaurarea noii orânduiri în perioada inaugurată de abolirea monarhiei și proclamarea Republicii la 30 decembrie 1947 precum și consolidarea construcției socialiste, a bazei tehnico-materiale a noii societăți, realizată în perioada 1966-1970, au determinat profunde transformări în țara noastră, concretizate în lichidarea proprietății capitaliste și moșierești și, odată cu aceasta, a exploatării și asupririi de clasă, în realizarea unei economii socialiste unitare, bazată pe proprietatea comună a oamenilor muncii, în asigurarea condițiilor necesare pentru creșterea puternică a forțelor de producție și ridicarea nivelului material și spiritual al întregului popor. Dar, așa cum arăta secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, prin aceasta nu a fost soluționat ansamblul problemelor sociale pe care le implica înfăptuirea pleneră a principiilor socialismului și comunismului, impunându-se acționarea în continuare pentru perfecționarea organizării societății, a raporturilor socialiste de producție și a relațiilor dintre oameni, aplicarea cu consecvență în toate domeniile vieții sociale a principiilor echității socialiste. Așadar, propria noastră experiență arată că edificarea socialismului nu putea fi redusă la crearea economiei socialiste unitare și la consolidarea ei. Și aceasta cu atât mai mult cu cât economia țării noastre, deși socialistă, avea caracteristici proprii economiei țărilor în curs de dezvoltare și mari decalaje de recuperat față de țările dezvoltate din punct de vedere economic.

Aplicând în mod creator principiile socialismului științific, ale materialismului dialectic și istoric, adevărurile generale la condițiile concrete ale României, partidul nostru a elaborat o strategie de dezvoltare economico-socială pe termen lung, în vederea realizării integrale a trăsăturilor proprii socialismului, valorificării cât mai depline a avantajelor sistemului socialist de organizare și conducere socială, manifestării din plin a superiorității sale față de orînduirea capitalistă. Această strategie marchează trecerea la o nouă etapă, superioară, a edificării so-

cialismului în patria noastră și anume etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism, în care noua societate continuă să evolueze pe propria-i bază economică, tehnico-materială și socială. Conținutul acestei etape, care a început odată cu planul cincinal pe perioada 1971-1975 și se va întinde pe o perioadă de câteva cincinale, a fost precizat de partidul nostru cu contribuția hotărîtoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu.

Făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate este înfățișată de secretarul general al partidului ca un proces complex și de durată care necesită dezvoltarea unitară, armonioasă a tuturor laturilor vieții sociale, a economiei, științei, culturii, perfecționării conducerii, formării omului nou, promovării eticii și echității socialiste, punîndu-se astfel capăt oricărei înțelegeri simpliste despre construirea socialismului și comunismului, oricăror tendințe spre unilateralitate și reducionism. „Am dat formularea de „multilateral dezvoltată“ societății noastre viitoare — sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu — pentru a nu se crea neînțelegeri, pentru a nu lăsa loc neglijării vreunei laturi a activității, pentru a nu se trage concluzia că, vorbind de societatea socialistă dezvoltată, ne-am referi numai, sau mai cu seamă, la dezvoltarea bazei materiale”.¹⁾ Asemenea formulare a conținutului etapei actuale de dezvoltare a țării noastre are meritul de a fi dat o orientare clară, precisă pentru activitatea partidului și statului nostru, a întregului popor.

După Congresul al X-lea al P.C.R. din august 1969 care a apreciat că s-au creat condițiile pentru trecerea la etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, definirea acestei etape a fost îmbunătățită la Congresele al XI-lea și al XII-lea ale P.C.R. și la Conferințele Naționale din 1972, 1977 și 1982, materializîndu-se în Programul partidului adoptat de Congresul al XI-lea al P.C.R. și în alte documente programatice.

Edificarea unei asemenea societăți la care întregul nostru partid și popor s-a angajat a cerut concentrarea maximă a eforturilor, fructificarea la un nivel superior a resurselor materiale și umane, învingerea unor greutăți inerente creșterii și dezvoltării economico-sociale rapide, o permanentă analiză critică a drumului parcurs pentru a evalua rezultatele obținute și a face corecturile impuse de condițiile interne și internaționale, pentru a sesiza la timp contradicțiile și a stabili căile și modalitățile rezolvării lor, pentru a descoperi eventualele erori, greșeli și a lua măsururile necesare pentru lichidarea lor, în vederea asigurării progresului neîntrerupt al societății noastre.

În cele ce urmează ne oprim numai la una din laturile fundamentale ale edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și anume la progresul forțelor de producție.

În concepția secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, dezvoltarea puternică a forțelor de producție, pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii contemporane reprezintă factorul hotărîtor în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea spre comunism. cheia de boltă în crearea unei economii avansate și asigurarea condițiilor necesare pentru ridicarea nivelului de viață al po-

¹⁾ Nicolae Ceaușescu. Exponere cu privire la stadiul actual al edificării socialismului în țara noastră, la problemele teoretice, ideologice și activitatea politică, educativă a partidului prezentată la plinara largită a C.C. al P.C.R. din 1-2 iunie 1982. Ed. politică, București, p. 57.

porului, pentru progresul științei, învățămîntului, culturii, pentru un grad superior de civilizație al întregii societăți.

Pornind de la realitățile țării noastre, de la stadiul de dezvoltare al acesteia în momentul trecerii la noua etapă, secretarul general al partidului a fundamentat necesitatea continuării neabătute a politicii de industrializare socialistă a țării, văzînd în aceasta condiția primordială a perfecționării forțelor de producție, dezvoltării celorlalte ramuri ale economiei naționale și ridicării tuturor județelor țării. Contribuția adusă la orientarea politicii partidului de industrializare se referă la creșterea cu prioritate a ramurilor și subramurilor metalurgiei, construcțiilor de mașini și chimiei, care asigură dezvoltarea pe o treaptă superioară a economiei și valorificarea resurselor materiale; punerea în valoare a tuturor resurselor posibile, în vederea asigurării din țară, într-o măsură tot mai mare, a mijloacelor necesare economiei naționale; folosirea rațională a rezervelor și resurselor proprii de materii prime și energetice; asigurarea unor corelații optime între industrie și agricultură.

Concepția P.C.R., a secretarului său general cu privire la industrializarea socialistă a evoluat în timp, a cunoscut îmbunătățiri și adaptări în funcție de sarcinile revoluției și construcției socialiste, de condițiile interne și internaționale. În etapa actuală, avîndu-se în vedere cerințele economiei naționale și situația economică internațională, se acordă o atenție deosebită dezvoltării mai accentuate a bazei proprii de materii prime și resurse energetice primare și totodată, intensificării procesului de restructurare a industriei prelucrătoare în funcție de exigențele economiei moderne și ale revoluției tehnico-științifice contemporane ca și de implicațiile crizei energetice, acționîndu-se ferm pentru dezvoltarea prioritară a ramurilor și subramurilor de înaltă tehnicitate și eficiență, care realizează consumuri materiale și energetice mai scăzute și un nivel superior de valorificare a resurselor materiale și umane. Concomitent, se urmărește limitarea la strictul necesar a fabricării produselor mari consumatoare de materii prime și energie.

Făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate este indisolubil legată de dezvoltarea agriculturii. În lucrările și în activitatea tovarășului Nicolae Ceaușescu problema agrară a căpătat un conținut nou și noi dimensiuni. „Pentru noi este clar — spune tovarășul Nicolae Ceaușescu — că, cooperativizarea agriculturii este numai începutul și nu rezolvarea problemei agrare, a problemei dezvoltării agriculturii.”²⁾ Această teză este deosebit de importantă nu numai din punct de vedere teoretic, depășindu-se concepția simplistă potrivit căreia problema agrară se considera rezolvată odată cu înlăturarea proprietății private și a exploatării, dar și din punct de vedere practic. Dacă transformarea socialistă a rezolvat una din laturile fundamentale ale problemei agrare, aceea a desființării proprietății private și exploatării, alte laturi ale acesteia, și în mod deosebit cele legate de dezvoltarea producției, își prelungesc actualitatea pentru o perioadă îndelungată, solicitînd pentru rezolvarea lor importante eforturi din partea societății.

Analiza realităților din agricultură, evaluarea cerințelor economiei naționale de produse agroalimentare au condus la considerarea agriculturii ca ramură de bază a economiei naționale și la accelerarea dezvoltării intensive și modernizării acestei ramuri, condiție fundamentală pentru asigurarea securității alimentare a populației, progresul industriei, al întregii economii naționale.

Importanța care se cere acordată în prezent agriculturii nu este conjuncturală. Ea trebuie să caracterizeze activitatea partidului, a poporului nostru și în viitor, deoarece, așa cum sublinia secretarul general al partidului în expunerea la plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982: „Privind în perspectivă, economia României va trebui să se bazeze pe o industrie modernă, puternic dezvoltată, pe o agricultură modernă, de înaltă productivitate, continuînd să rămînă și în viitor o țară industrial-agrară. Pe această bază se vor asigura dezvoltarea forțelor de producție, progresul general al societății, ridicarea bunăstării materiale și spirituale a poporului.”³⁾ Rezultă de aici o teză nouă cu privire la locul agriculturii în cadrul economiei naționale din care decurge necesitatea stringentă a lichidării oricăror tendințe de subapreciere a dezvoltării acestei ramuri atât

pe plan teoretic, cît și practic, necesitatea stabilirii unor noi raporturi și corelații între cele două ramuri care împreună vor da profilul economiei românești. Tocmai acestor necesități le corespunde înlăturarea unei noi revoluții agrare, preconizată de secretarul general al partidului și transformată în program de acțiune de Congresul al XII-lea al P.C.R.

Odată cu dezvoltarea și modernizarea industriei și agriculturii, înlăturarea societății socialiste multilateral dezvoltate presupune progresul rapid și al celorlalte ramuri ale economiei naționale, astfel încît să se realizeze o structură economică echilibrată și rațională în cadrul căreia raporturile dintre ramuri precum și în interiorul fiecăreia să fie stabilite în mod științific, în concordanță cu cerințele valorificării maxime a resurselor materiale și umane.

Ca etapă superioară de dezvoltare a societății noastre, făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate este condiționată de trecerea la o nouă calitate în toate ramurile economiei naționale. Această problemă ocupă un loc central în opera teoretică și în activitatea practică a secretarului general al partidului nostru. Așa cum s-a subliniat în repetate rânduri, noua calitate trebuie să se exprime în afirmarea cu putere a revoluției tehnico-științifice în toate sectoarele de activitate, în ridicarea nivelului tehnic și calității produselor, în creșterea gradului de calificare și a orizontului de cunoștințe al maselor largi populare. Realizarea unei economii moderne, de înaltă eficiență, productivitate și competitivitate nu se poate obține fără progresul susținut al științei, învățămîntului și culturii, fără utilizarea științei ca forță nemijlocită de producție și ridicarea permanentă a gradului de instruire și de cultură al populației. În această privință este revelatoare preocuparea permanentă și susținută a tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru stimularea gândirii științifice creatoare românești și legarea ei tot mai strînsă de cerințele complexe ale progresului societății noastre, pentru creșterea rolului științei în modernizarea economiei naționale, a întregii vieți sociale, pentru așezarea fermă, la baza dezvoltării economico-sociale și a întregii opere de construcție socialistă, a celor mai avansate cuceriri ale revoluției tehnico-științifice contemporane, pentru dezvoltarea învățămîntului și integrarea lui tot mai organică cu cercetarea și producția.

Noua calitate trebuie să se reflecte, de asemenea, în creșterea eficienței întregii activități economico-sociale, în reducerea cheltuielilor materiale și de producție, în sporirea productivității muncii și, pe această bază, în creșterea mai rapidă și substanțială a producției nete și a venitului național. Criticînd tendința care s-a manifestat la începutul construcției socialiste de subapreciere a aspectelor legate de rentabilitate și eficiență și concepția retrogradă și dăunătoare dezvoltării noii orînduirii potrivit căreia lipsa de rentabilitate a unor întreprinderi ar constitui una din laturile superiorității economiei socialiste, secretarul general a subliniat necesitatea de a urmări permanent ca orice activitate economică să corespundă unor cerințe concrete ale societății și totodată să fie rentabilă, eficientă, să asigure sporirea avuției naționale, a venitului național. Etapa actuală este etapa trecerii de la dezvoltarea extensivă, cînd rolul preponderent în creșterea economică a venitului consumului factorilor primari ai producției, la dezvoltarea intensivă, cînd prioritate capătă factorii calitativi ai producției ogîndiți în indicatorii de eficiență. „În decursul actualului cincinal — aprecia secretarul general al partidului la plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982 — rolul hotărîtor al dinamismului economiei noastre revine creșterii productivității muncii, sporirii continue a producției nete industriale și a producției agricole, valorificării maxime a produselor românești pe piața mondială.”³⁾ În același timp, creșterea eficienței economice prin valorificarea superioară a resurselor materiale, umane și financiare de care dispunem și realizarea unei producții calitativ superioare celei actuale și de înaltă competitivitate constituie una din căile cele mai importante de contracarare a influenței crizei economice mondiale care bîntuie societatea contemporană asupra economiei țării noastre.

Ideile și tezele formulate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu privire la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și trecerea României spre comunism sînt o expresie grăitoare a contribuției sale originale la progresul economico-social al țării noastre și totodată la îmbogățirea gândirii și practicii revoluționare.

prof. dr. Marin POPESCU

2) Nicolae Ceaușescu, România pe drumul desăvîșirii construcției socialiste vol. 1, Ed. politică, București, 1968, p. 167

3) Nicolae Ceaușescu, Expunere cu privire la stadiul actual al edificării socialismului în țara noastră, la problemele teoretice, ideologice și activitatea politică, educativă a partidului, prezentată la plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982, Ed. politică, București, 1982, p. 25

RAPORTUL DIALECTIC DINTRE PARTID, STAT ȘI NAȚIUNE

„Intemeietorii socialismului științific — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — au fost gânditori revoluționari, nu profeti care să prezică un viitor imaginar și să stabilească precepte imuabile, valabile pentru orice etapă de dezvoltare. Ei au elaborat o concepție revoluționară unitară despre lume, despre comunism, bazându-se pe analiza materialist-dialectică a dezvoltării economice și sociale. Nu o dată ei au subliniat că această concepție revoluționară nu este încheiată, ci, dimpotrivă, constituie numai o bază de pornire care trebuie continuu dezvoltată și perfecționată, pe baza noilor realități economico-sociale, a noilor cuceriri ale științei și cunoașterii umane”.

Această precizare principială pune în lumină nu numai caracterul științific, procesual, perfectibil al teoriei politice marxiste, ci și responsabilitatea marxștilor de pretutindeni și în primul rând a partidelor revoluționare ale clasei muncitoare față de vocația revoluționară-înnoitoare a marxismului, față de continua sa dezvoltare creatoare. Ea nu este doar o declarație de principii, ci reprezintă și o autodefinire a unei poziții urmate cu strălucită consecvență și viguroasă eficacitate. Pentru că, într-adevăr, cele mai autentice revoluționare trăsături ale marxismului se regăsesc amplificate și potențate creator în gândirea novatoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu.

Pornind de la însăși esența profundă a marxismului, concepție armonioasă despre lume, societate și om, prin excelență antidogmatică și receptivă la înnoirile determinate de progresul cunoașterii și de dinamica realității, secretarul general al partidului, prin întreaga sa activitate teoretică și practică, a elaborat și elaborează răspunsuri inedite problemelor noi, specifice epocii contemporane, caracterizată prin tumultuoase transformări sociale și naționale și, totodată, printr-o impetuoasă revoluție științifică-tehnică. Concepția sa teoretică intruchipează o gândire profund originală, cutezătoare, refractară față de orice închistare și dogmatism, receptivă la nou și de o vie mobilitate dialectică, neabătută partinică, intransigentă față de ideologia burgheză, exprimând marxismul creator aplicat la condițiile concrete ale României și ale lumii contemporane. Ea se întemeiază pe o filozofie politică originală și novatoare care, în spiritul autentic al marxismului, al umanismului revoluționar, stabilește o nouă ierarhie a valorilor ce corespunde atât tendințelor sociale obiective cât și exigențelor politice și etice ale epocii contemporane. În același timp, ea valorifică, în spirit revoluționar, autentic marxist, cele mai bune tradiții ale gândirii filozofice și social-politice românești, ridicându-le pe o treaptă superioară.

O trăsătură funciară a gândirii sale dialectice — deschisă, dinamică, în continuă mișcare ca și viața însăși — este confruntarea continuă cu practica, raportarea „critică și revoluționară” față de realitate, unitatea dinamică, mereu reînnoită și totdeauna perfectibilă dintre teorie și practică, ceea ce-i conferă o amplă deschidere spre realitatea prezentă și viitoare, eficiență practică. Este de aceea firesc ca o asemenea gândire să considere că realități și probleme noi nu pot fi înțelese cu instrumente conceptuale vechi și că ele refuză soluții practice extrase din arsenalul trecutului. „În analiza oricăror probleme și noțiuni trebuie să pornim întotdeauna de la concepția revoluționară despre lume și viață, de la realitățile economice și sociale ale etapei în care se găsește societatea, înțelegând că formele organizatorice și noțiunile nu sînt veșnice, nu au fost definite o dată pentru totdeauna, și că se modifică, și se înlocuiesc cu forme și noțiuni noi, corespunzătoare realităților schimbate, noii etape de dezvoltare economico-socială, noilor descoperiri științifice, noii cunoașteri umane. Dacă sînt aduse îmbunătățiri, chiar fundamentale, unor teze ale fizicii, ale chimiei, de ce oare să socotim că numai legile economice și sociale sînt de neînlocuit, că ele trebuie să fie veșnice? Numai pentru că ele au fost, la un moment dat, foarte avansate? Oare să mergem pe calea de a crede că în științele sociale niște noțiuni care și-au dovedit odată valabilitate rămîn de neschimbat, și trebuie să ne închinăm, să ne

ploconim în fața lor? Ce fel de revoluționari sîntem, ce fel de comuniști sîntem, dacă adoptăm o poziție conservatoare care împiedică, de fapt, progresul social-economic?”.

Este o gândire care a reformulat, cu curaj și suplețe, pe baza descifrării profunde a cerințelor legilor obiective, liniile de dezvoltare socialistă a țării, elaborînd o nouă strategie pentru asigurarea progresului rapid și multilateral al României și a întreprins unul dintre primele demersuri, teoretice și practice-politice, coerente și semnificative în direcția restructurării revoluționare a sistemului de principii ale relațiilor internaționale.

„Viața a confirmat multe legități, multe teze generale cu privire la construcția socialistă — releva tovarășul Nicolae Ceaușescu — dar, totodată, a infirmat o serie de teze, ne-a făcut să înțelegem că unele legități și teze generale nu mai corespund noii etape de dezvoltare a societății socialiste românești. Din aceasta am tras și trebuie să tragem concluziile corespunzătoare”.

Aceste concluzii erau cu atât mai necesare cu cît revoluția socialistă „răstoarnă” sensul multor categorii sociologice, politice, economice clasice.

Dat fiind caracterul nu numai tendențial, ci și istoric al legității sociale, chiar în cursul procesului revoluționar, de la o etapă calitativă la alta, cerințele și manifestările concrete ale acesteia înregistrează schimbări pe care elaborarea conceptuală, teoretică trebuie să le sesizeze. De aici, importanța teoretică și practică covârșitoare a elementelor noi pe care activitatea creatoare a partidului nostru, gândirea novatoare a secretarului său general le-au adus în teoria politică marxistă. Deosebit de semnificativă, în această privință apare elucidarea dialecticii raportului dintre partid, stat și națiune în procesul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

Desigur, punctul de pornire pentru sesizarea complexității acestei dialectici este respectarea sau, mai bine zis, valorificarea principiului marxist al istorismului. Aceasta implică cerința abordării fenomenelor în devenirea lor istorică, pentru descifrarea liniei lor de evoluție și a factorilor istorici care o condiționează. Această evoluție trebuie însă înțeleasă în cadrul coordonatelor care o fac necesară. Prin această prismă însuși socialismul, ca transformare radicală și multilaterală a vieții sociale în ansamblu, reprezintă o depășire dialectică a etapelor anterioare ale dezvoltării societății, presupunînd atât înlăturarea barierelor pe care acestea le-au pus în calea dezvoltării omului (și comunității în care trăiește și cu care se identifică), cît și preluarea și dezvoltarea într-o sinteză nouă, creatoare și superioară, a elementelor pozitive pe care acestea le-au realizat. „Socialismul — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — duce mai departe procesul de dezvoltare a națiunii început în epoca burgheză, creează condiții pentru afirmarea deplină a vieții naționale a poporului. Revoluția socialistă, construcția noii ordini sociale descătușează toate energiile creatoare ale poporului, constituie în viața fiecărei țări o epocă de redeșteptare națională, de afirmare viguroasă a sentimentelor patriotice ale maselor largi”. Desigur, această „redeșteptare națională” și înflorirea socialistă a națiunii au cauze multiple: unele cu caracter mai general, ținînd de noile dimensiuni și caracteristici, calitativ superioare pe care națiunea le dobîndește în procesul de edificare a socialismului, pe de o parte, și de sistemul de valori al socialismului care reforjează viața spirituală a societății, inclusiv conștiința națională, pe de altă parte, altele au caracter special, ținînd de condițiile concrete ale revoluției socialiste în diferite țări, care s-a realizat, încă din prima fază, ca revoluție de eliberare socială și națională, cu caracter anti-imperialist. Este, prin excelență, și cazul țării noastre.

Factorii fundamentali care au determinat remodelarea națiunii țin, firește, de lichidarea împărțirii societății în clase antagoniste, formarea societății socialiste bazate pe clase prietene, animate de aceleași țeluri și interese, dezvoltarea unitară a forțelor de producție, a științei, învățămîntului și culturii, a unei

noi concepții despre lume și viață. Bineînțeles, rezolvarea problemei naționale în spiritul consecvent al principiilor socializmului științific constituie, de asemenea, un factor hotărâtor în reconfigurarea națiunii. Aceste schimbări calitative, „dezvoltarea societății noastre socialiste a dus la întărirea națiunii — sublinia secretarul general al partidului la Conferința Națională — la consolidarea caracteristicilor noi ale națiunii, la omogenizarea și ridicarea pe trepte superioare a națiunii noastre socialiste“.

Ceea ce trebuie relevat aici, în spiritul concepției lui Marx despre unitatea dialectică dintre social și național, care a fost o vreme nejustificat uitată sau ocultată este tocmai conjugarea intimă a acestor factori în plămădirea națiunii socialiste. De altfel, întreaga istorie a acestui popor se înfațesează ca o îmbinare inseparabilă, ca o conjugare generată de factori obiectivi între problemele sociale și cele naționale. Dobîndește, astfel, o semnificație principală și o importanță metodologică teza formulată de tovarășul Nicolae Ceaușescu la plenary largită din iunie 1982 a C.C. al P.C.R. „În toate aceste orinduri lupta de clasă și — în formele corespunzătoare fiecărei etape, lupta împotriva subjugării străine, pentru eliberarea națională, deci lupta împotriva exploatării sociale și asupririi naționale a constituit forța motrice a transformărilor revoluționare, a progresului omenirii“.

Această viziune dialectică se extinde cu necesitate asupra modului de înțelegere a locului și rolului partidului în societate, în cadrul națiunii. Este meritul istoric al tovarășului Nicolae Ceaușescu de a fi relevat caracterul eronat și dăunător al concepției de a avea două istorii paralele, una a națiunii și alta a partidului: „Trebuie să înțelegem că partidul nostru nu este în afara națiunii și poporului, ci națiunea noastră are o singură istorie, că partidul nostru s-a născut în luptele sociale, în cadrul istoriei poporului; istoria sa este istoria națiunii noastre și, deci, istoria națiunii este singura istorie care trebuie să oglindească întreaga dezvoltare a poporului nostru“.

Partidul comunistilor este continuatorul celor mai glorioase tradiții de luptă pentru dreptate socială și eliberare națională, pentru progres, pentru libertate și independență. Vocația și datoria sa constă în a fi exponentul fidel al năzuințelor clasei muncitoare; ale întregului nostru popor.

În același timp este promovată consecvent o concepție dialectică, istorică despre partid și exercitarea funcțiilor sale sociale: partidul se schimbă, se transformă, se înnoiește odată cu transformările ce au loc în societate. De la crearea sa și pînă în prezent, îndeosebi în anii construcției socialiste, partidul a suferit multe transformări în formele de organizare, de muncă, în felul în care își îndeplinește rolul de forță politică conducătoare a societății socialiste. Și în viitor, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, partidul va suferi modificări în conjuncție cu sarcinile noilor etape istorice, în funcțiile, rolul și formele sale de organizare și activitate.

Iată de ce o importanță vitală pentru actuala etapă au avut precizările aduse modului în care trebuie să fie înțeles și să se realizeze rolul politic conducător al partidului. Prin numărul și compoziția membrilor săi, prin calitatea acestora și prin capacitatea sa organizatorică, partidul nu mai poate fi considerat doar o avangardă și cu atât mai puțin un detașament de profesioniști revoluționari. El reprezintă centrul vital al societății, forța care — emanată din rîndurile ei, — dinamizează energiile creatoare ale maselor populare, ale întregului popor. Chiar și creșterea continuă a rolului partidului în toate domeniile de activitate — impusă de complexitatea factorilor interni și internaționali — este înțeleasă, cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, ca „identificarea deplină a partidului cu năzuințele clasei muncitoare, ale întregului popor, îndeplinind rolul de centru vital al națiunii noastre socialiste, fiind însăși conștiința sa“.

Partidul țării — ca forță politică conducătoare — nu se transformă adaptîndu-se pasiv schimbărilor ce au loc în viața socială. El este sensorul sensibil care înregistrează pulsul și cerințele dezvoltării sociale, constituindu-se în factorul dinamizator și forța motrice a acesteia. Perfecționarea sa lăuntrică și a relațiilor sale cu celelalte componente ale sistemului social îi dau capacitatea de a fi mereu forța care să asigure înlăturarea din viața economico-socială a tot ceea ce este vechi, perimat, ce nu mai corespunde noilor condiții, noilor etape de dezvoltare și promovarea cetezătoare a noului în toate sectoarele de activitate. „Partidul — reliefează metaforic tovarășul Nicolae Ceaușescu — trebuie să emită lumina care să călăuzească întreaga națiune pe drumul luminos al comunismului. Este deci necesar ca partidul să rămînă permanent tînăr, să fie mereu pătruns de spirit revoluționar, novator, să tragă permanent concluzii din realitățile sociale, din noile cuceriri ale științei și cunoașterii umane“.

O asemenea concepție despre partid și rolul său în societate corespunde și stadiului de dezvoltare, funcțiilor întregului nostru sistem politic socialist în etapa actuală. Un sistem politic, luat în ansamblul și articulațiile componentelor sale, nu este un produs artificial sau întimplător: el se grefează pe o comunitate istorică organică, cum este națiunea socialistă și răspunde, prin structura și funcțiile sale, implementării unui anumit sistem de valori, ca expresie autentică a intereselor și năzuințelor maselor populare.

Puterea politică ce o exprimă este puterea poporului muncitor; de aceea întreaga sa structură și mecanismele, relațiile componentelor sale trebuie să realizeze participarea efectivă și generală a oamenilor muncii la conducerea societății și a statului. De aici și importanța cardinală a tezei formulate de secretarul general al partidului cu privire la natura socială și funcțiile statului nostru socialist. Încă de la Congresul al XII-lea al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu releva că statul nu poate fi conceput ca ceva imuabil, neschimbător, ca și cînd în socialism ar înceta să mai acționeze legile dialecticii, după cum invocarea grăbirii procesului de diminuare a rolului statului în societate nesocotește condițiile istorice concrete, interne și internaționale. Ignorarea schimbărilor calitative care au avut loc în natura și funcțiile statului în procesul revoluționar socialist dezvoltat, de asemenea, nu numai desconsiderarea proceselor istorice reale, ci și neînțelegerea cerințelor analizei dialectice concrete.

În această perspectivă este pe deplin revelatoare precizarea că în condițiile României, teza despre dictatura proletariatului este necorespunzătoare și că se impune adoptarea tezei statului democrației muncitorești, revoluționare, care dă o perspectivă nouă, superioară dezvoltării societății omenești. Într-adevăr, noțiunea de dictatură a proletariatului nu-și găsește acoperire reală nici în sensul generic, marxist de dominație de clasă — pentru că nu mai există nici proletariat și nici clase antagoniste — și cu atât mai puțin în sensul politologic restrîns, acela de regim politic nedemocratic. Statul nostru socialist este reprezentantul suprem al proprietarilor și producătorilor, organizatorul vieții comune a întregului popor, a întregii națiuni. În această calitate, nimeni nu i se poate substitui, iar funcțiile sale în conducerea științifică, unitară, planificată a întregii activități economico-sociale, în asigurarea dezvoltării societății legitimează creșterea rolului său și întărirea capacității sale. Această întărire se reliefează însă în cadrul procesului general de dezvoltare și adîncire a democrației socialiste, muncitorești, de perfecționare continuă a vastului cadru democratic de participare a maselor, a poporului la conducerea societății, care conferă noi dimensiuni democratice edificării socialiste a patriei noastre.

Așadar, sub un anumit aspect, ca întrupare a principiului unicității puterii, ca expresie a suveranității reale a poporului, statul nu poate fi substituit de nici o altă entitate politică. Tocmai de aceea, statul democrației muncitorești, revoluționare este un nou **concept** care surprinde noua esență a statului socialist român, ca parte esențială a unui sistem politic care, sub conducerea partidului comunist și-a înscris ireversibil evoluția pe drumul ce conduce la ceea ce Marx denumea autogovernarea sau autodeterminarea liberă a poporului. Raportul dintre stat și celelalte componente, nestatale, ale sistemului politic socialist se exprimă printr-o dialectică complexă, originală, istoricește inedită în care se îmbină în activitatea concretă, partidul, statul, organizațiile obștești, în care se creează și se perfecționează organisme noi de autoconducere muncitorească, în care s-a instituit noua configurație și funcțiile originale ale Frontului Democrației și Unității Socialiste, în care funcționează principii și mecanisme noi în domeniul conducerii de la bază pînă la vîrf. Toate acestea sînt expresia unui stadiu calitativ superior de dezvoltare a sistemului politic socialist, a unor noi tipuri de raporturi politice, a unei structuri politice noi în care se „erodează“ caracterul strict politic, (în sensul clasic) al instituțiilor politice specializate și se „politizează“ (într-un sens nou) forme, mecanisme și structuri participative care nu erau politice prin natura lor. Axul direcțional al acestor procese este extinderea și întărirea autoconducerii oamenilor muncii și în primul rînd a autoconducerii muncitorești care, prin consolidarea noului mecanism economico-financiar a dobîndit și o bază materială adecvată, stimulatorie.

prof. dr. Ovidiu TRĂSNEA

(Continuare în pag. 28)

Cauze și forme ale fluxurilor tehnologice internaționale

NTR-O lume în care tehnologia se dezvoltă inegal și aleatoriu, explicarea corectă a proceselor și, pe această bază, elaborarea unor politici de perspectivă privind dezvoltarea creației științifice și tehnologice și promovarea în practică a noilor cuceriri științifice și tehnologice adecvate se impune pentru toate țările, deoarece numai pe această cale ele se pot integra în mod avantajos în fluxul schimburilor economice internaționale și, în acest fel, ele pot suplini lipsa unor factori naturali pe plan local. Referindu-ne la relațiile comerciale internaționale, în ambianța adâncirii interdependențelor universale și a înăsprii condițiilor de desfacere a produselor și serviciilor, numai o ridicare corespunzătoare a parametrilor tehnici și economici ai acestora poate asigura condiții favorabile de competitivitate pe piața mondială. În această direcție factorii tehnologici pot juca un rol deosebit. Însă în fața unor asemenea cerințe fundamentale țările se găsesc în poziții foarte diferite unele față de altele, nu numai ca potențial economic ci, mai ales, ca potențial tehnologic. De multe ori diferențele de potențial tehnologic — de creare și de asimilare a acestuia — sînt mai mari și ridică probleme mai complexe, mai greu de soluționate pentru toate țările și, în primul rînd, pentru cele în curs de dezvoltare.

Statisticile pe care le avem la dispoziție ne înfățișează existența unor mari inegalități pe plan mondial în ce privește potențialul științific și tehnologic oglindit atît în numărul personalului de cercetare existent cît și în volumul de cheltuieli efectuate pentru cercetare și dezvoltare. Calculat după ponderea regiunilor în personalul total de cercetare, decalajul dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare era în anii '70 de 7 : 1. Calculat însă după numărul de cercetători ce revin la 1 milion de persoane ocupate, decalajul dintre cele două regiuni era de 13 : 1¹⁾.

Toate țările și, în primul rînd, cele care nu dispun de resurse naturale sînt interesate în a dezvolta și promova noile tehnologii, din mai multe motive : a) obțin efecte economice și sociale concretizate în parametri tehnici și economici ai produselor și serviciilor care măresc competitivitatea acestor produse pe piață, creînd astfel, în principiu, avantaje substanțiale acelora care folosesc în practică noile tehnologii ; b) procesul inovațional fiind o emanație a activității intelectuale, în principiu nu are limită în ce privește posibilitățile sale de dezvoltare, el nefiind legat de existența unor resurse naturale cu caracter limitat, dar rezolvînd probleme importante ale resurselor prin crearea posibilităților de diminuare a cererii sau de substituție a lor ; c) spre deosebire de factorii de producție naturali cu care economiile naționale sînt inzestrate, tehnologia se bucură de un grad înalt de mobilitate, putînd fi diseminată pe scară largă și într-un ritm rapid ; d) noile tehnologii au un rol important în strategiile de dezvoltare și de industrializare ale țărilor în curs de dezvoltare în direcțiile promovării exportului de produse și servicii, înlocuirii importurilor și creării unor infrastructuri industriale moderne care să răspundă obiectivelor economico-sociale de bază ale acestor țări.

Pe de o parte, diferențele de potențial științific și tehnologic dintre țări, iar pe de altă parte, avantajele și funcțiile pe care noile tehnologii le au în economie și societate fac necesară și posibilă realizarea unei circulații intense a tehnologiilor între țări, ceea ce înseamnă că de la cerința unei participări active la fluxurile tehnologice internaționale nu se poate sustrage nici o țară, decît cu riscul de a pierde pasul cu progresul contemporan²⁾.

Forme ale fluxurilor tehnologice

DUPĂ o accepțiune generală, obiectul transferului tehnologic îl constituie cunoștințele despre realizarea activităților economice. O interpretare sistemică a tehnologiei atrage atenția asupra necesității unei viziuni complexe privind cunoștințele despre relațiile sistemului tehnologic cu exteriorul (cu mediul înconjurător), structura sa internă, subsistemele, precum și relațiile dintre subsisteme³⁾. În acest caz, cunoștințele se referă la o mare varietate de domenii considerate în strînsă lor interdependență și clasificate după structuri ordonate. Asemenea cunoștințe și specificații ce fac obiectul transferului tehnologic

se concretizează în proiecte, documentații, brevete de invenții, know-how, asistență tehnică, tehnici manageriale, tehnici de organizare, mărci comerciale și de fabrică, cunoștințe încorporate în utilaje, instalații și tehnologii și punerea lor în funcțiune. Tot un obiect al transferului tehnologic îl formează și mișcarea personalului calificat dintr-o țară în alta, cooperarea pentru realizarea unor teme comune, import și export de publicații, vizite de documentare, contacte personale între cercetători, participări la conferințe, colocvii etc.

Fluxurile tehnologice cunosc forme diversificate, și anume : fie directe, pe bază de contact nemijlocit între beneficiarul și furnizorul de tehnologie pentru proiecte, construcții, specializarea sau instruirea cadrelor pentru realizarea unor proiecte, informații tehnice, transferul unor procese tehnologice încorporate în bunuri de investiții prin importul acestora ; fie indirecte, prin intermediari care au rolul de a pregăti tehnologii globale (pachet) sub formă de investiții directe prin înființări de filiale, prin societăți mixte, prin pregătirea de obiective la cheie, contracte de licență și management și altele. Fiecare din aceste forme depinde de diferiți factori, cum sînt : nivelul de dezvoltare economică și tehnologică a țării beneficiare, politica tehnologică a furnizorului și a beneficiarului, complexitatea tehnologică și de producție a ramurilor industriale, diferite restricții politice și economice. Formele indirecte de transfer tehnologic sînt folosite mai ales atunci cînd în țara primitoare nu există capacitatea de a cumpăra tehnologia sau diferite elemente ale tehnologiei în mod direct, cînd proprietarul de tehnologie nu dorește să piardă controlul asupra tehnologiei și vrea să beneficieze de marca comercială și de fabrică. În cadrul formelor indirecte un loc important îl ocupă licențele, care cuprind o mare varietate de contracte, varietate determinată atît de obiectul propriu-zis al contractelor, cît și de clauzele restrictive cuprinse de acestea : de la licențe vindute și cumpărate pe piață cu plata în bani sau în produse realizate în obiectivul pus în funcțiune pînă la licențe care dau dreptul furnizorului (licențiatorului) de a participa la formarea capitalului, de a numi managerii și directorii, de a numi experți pentru controlul producției sau al pieței ; de la licențe cu restricții la export pe anumite piețe sau cu restricții de a face și utiliza cercetările întreprinderii furnizoare pînă la licențe care obligă pe beneficiar de a cumpăra și folosi anumite subproduse sau materii prime de la furnizorul de licență. Deși nu în toate cazurile este confirmată legătura inversă dintre nivelul de dezvoltare economică și extinderea formei indirecte de transfer tehnologic, totuși în țările cu nivel mai scăzut de dezvoltare sînt condiții care determină o anumită preferință pentru procurarea tehnologiilor globale, datorită lipsei de specialiști și de instituții specializate care să poată îmbina într-un sistem unitar elementele de tehnologii importate cu cele locale, de a le adapta și dezvolta. Preferința pentru forme indirecte de transfer tehnologic, mai ales prin contracte de licențe și prin investiții directe în obiective sub formă de filiale în proprietate exclusivă a societăților internaționale sau în obiective sub formă de societăți mixte se manifestă cu prioritate în ramurile industriale moderne bazate pe cercetare, cum sînt chimia, industria farmaceutică, ramuri ale industriei construcțiilor de mașini, industria electronică și a echipamentelor de calcul.

Totuși, în ultimul timp, în multe țări în curs de dezvoltare a apărut o tendință de oarecare diminuare a transferului de tehnologii globale prin filiale ale societăților multinaționale datorită creșterii intervenției statului, fie în mod direct, fie prin reglementări juridice de limitare a acestor forme și prin pro-

¹⁾ O.E.C.D., International Survey of the Resources Devoted to R. and D. by O.E.C.D. Member Countries New-York, 1976

²⁾ Costin Murgescu, Transferul de tehnologie în condițiile revoluției științifico-tehnice, în *Revoluția științifică și modernizarea forțelor de producție*, Ed. politică, București, 1976, p. 133.

³⁾ Ion Crișan, *Tehnologia ca sistem*, Editura științifică și enciclopedică, București, 1980 ; Frances Stewart, *International Technology Transfer : Issues and Policy Options*, Staff Working Paper, nr. 341, iulie 1979, World Bank, Washington D.C., 1979 ; M. Drăgănescu, *Sistem și civilizație*, București, Ed. politică, 1976 ; I. Lemnii, *Fenomenul tehnic*, București, Ed. științifică și enciclopedică, 1976

movarea unor elemente locale ale sistemului tehnologic⁴⁾. După părerea noastră este o cale pozitivă ce ar trebui puternic stimulată. De asemenea, ar trebui încurajată trecerea de la transferul tehnologic prin investiții directe în filiale, la transfer prin investiții în societăți mixte cu capital majoritar național, precum și la transfer prin vânzări-cumpărări de tehnologii și de tehnologii manageriale, fără impunerea unor condiții restrictive și fără discriminări.

Din multitudinea formelor de transfer internațional de tehnologie, cele care pot fi identificate și exprimate cu ajutorul datelor statistice sînt cele privind comerțul mondial cu licențe, investițiile directe în străinătate și comerțul internațional cu bunuri care încorporează un volum mare de cunoștințe științifice și tehnologice. Potrivit datelor existente, aceste trei forme cunoscut un ritm de dezvoltare superior față de creșterea economică sau față de volumul total al comerțului exterior cu produse și servicii.

Ceea ce atrage atenția în mod deosebit este faptul că direcția principală a fluxului tehnologic nu este de la țările dezvoltate spre țările în curs de dezvoltare. Volumul cel mai ridicat al transferului tehnologic este reprezentat de fluxul reciproc între țările dezvoltate. De exemplu, mai mult de 70 la sută din investițiile în străinătate și mai mult de 80 la sută din contractele de licență ale R. F. Germania sînt destinate țărilor dezvoltate. Sursele majoritare pentru veniturile sub formă de redevențe din licențe ale R. F. Germania sînt țările Pieței comune și S.U.A. și într-o anumită măsură Japonia. De asemenea, cea mai mare parte a transferului tehnologic efectuat spre țările în curs de dezvoltare se realizează cu țările care au un nivel mai ridicat de dezvoltare — Brazilia, Mexic, Argentina etc.⁵⁾. Numai o parte relativ redusă a transferului de tehnologie din țările dezvoltate se realizează în țările cu cel mai scăzut nivel de dezvoltare, tocmai datorită faptului că în aceste țări lipsesc infrastructurile necesare pentru asimilarea noilor tehnologii.

O problemă care nu a putut fi încă pe deplin elucidată este aceea privind starea sau calitatea tehnologiei disponibile a fi transferată. Cu alte cuvinte, se pune problema dacă tehnologia transferată continuă să fie folosită în țara de origine sau este complet substituită cu altă tehnologie. Primul caz constituie **transferul de tehnologie complementară**, iar cel de-al doilea, **transfer tehnologic de substituție**. Este răspîndită părerea că transferul tehnologiei de substituție este singurul posibil și că acesta corespunde practicii adoptate de majoritatea țărilor. De fapt, este o părere mult răspîndită că a transfera noile tehnologii industriale, deci a împărți asemenea tehnologii cu parteneri străini, înseamnă a slăbi și, în ultimă instanță, a eroda competitivitatea firmelor respective pe piețele mondiale. Asemenea părere decurge din convingerea că recuperarea investițiilor este realizată numai prin intermediul produsului dezvoltat și comercializat cu succes⁶⁾. Tehnologia pe baza căreia se fabrică produsul se păstrează atîta timp cît în cadrul ciclului produsului se asigură veniturile corespunzătoare. Abia mai tîrziu, în perioada de declin a ciclului produsului, tehnologia devine liberă, disponibilă pentru transfer, fie prin investiții directe în străinătate, fie prin licențe ale patentelor și ale mărcilor comerciale. Totuși, au devenit tot mai numeroase cazurile cînd o asemenea părere nu se verifică în practică, realitatea fiind mai variată. De exemplu, Japonia transferă în alte țări acele tehnologii industriale noi care dacă ar fi folosite în interior ar conduce la un dezavantaj comparativ. Transferul asigură aprovizionarea pieței japoneze cu produse mai ieftine. De asemenea, găsind atractivă vânzarea tehnologiilor industriale în întreprinderi străine necontrolabile, firme din S.U.A. practică transferul de tehnologii noi, complementare și sofisticate, nu numai transferul de tehnologii mai vechi sau aflate în situația de a fi înlocuite cu altele noi. Acest tip de transfer tehnologic, fără control tradițional exercitat prin intermediul filialelor, a început să constituie una din căile importante de recuperare a investițiilor efectuate în anumite ramuri care se bazează pe un volum mare de muncă de cercetare științifică și tehnologică. Aceași tehnologie nouă, adeseori de vîrf, existentă în S.U.A., este transferată și în alte țări ale căror produse industriale încep să le concureze pe cele americane nu numai pe piețele internaționale, ci chiar și pe însăși piața americană. Calea transferurilor de tehnologii pe bază de licențe este tot mai mult preferată deoarece oferă avantaje deținătorului de tehnologii în condițiile sporirii riscului și incertitudinii pentru investițiile directe în străinătate, a instabilității economice pe piața mondială și a ratei inflației, precum și în condițiile schimbării cursurilor monetare.

Stadiile de dezvoltare tehnologică a țărilor și obiective ale fluxurilor tehnologice

FORMULAREA unor obiective strategice clare și realiste privind transferul tehnologic în conformitate cu cerințele economice, sociale și culturale ale fiecărei țări, precum și crearea

unui puternic curent de opinie în fiecare țară și îndeosebi în cele în curs de dezvoltare pentru atingerea acestor obiective constituie primul pas în lupta pentru lichidarea decalajelor tehnologice. Transferul tehnologic realizat printr-o multitudine de forme trebuie să aibă ca obiectiv general acumularea treptată și dezvoltarea capacității științifice și tehnologice. În cadrul acestui obiectiv fiecare țară caută să adopte o politică corespunzătoare de stabilire a unor fluxuri tehnologice, care să ducă la diminuarea costului transferului, de stimulare și promovare a creației tehnologice locale și a independenței deciziilor în domeniul tehnologic în vederea soluționării problemelor economico-sociale — valorificarea resurselor naturale, folosirea forței de muncă, dezvoltarea unor structuri industriale moderne — selectînd tehnologiile adecvate.

Acumularea capacității tehnologice, ca și dezvoltarea economică, se desfășoară treptat, pe stadii, fiecare din aceste stadii prezentînd anumite caracteristici de care trebuie să se țină seama în formularea politicii de dezvoltare și asimilare a tehnologiei.

Demararea dezvoltării tehnologice, ca prim stadiu, este momentul hotărîtor, legat de formarea primelor nuclee de colecție și instituții naționale, precum și de demararea economică.

Treptat, pe măsura formării cadrelor naționale și a experienței dobîndite de acestea, începe să se dezvolte abilitatea de a face alegeri de tehnologii. În acest stadiu — al doilea — predomină importul global de tehnologie care, firește, limitează alegerea lor în mod independent. Gradul mai mare sau mai mic de independență a tehnologiilor alese este în strînsă legătură atît cu disponibilul de cadre naționale cît și cu politica adoptată privind formele de import sau de penetrare a tehnologiilor.

În stadiul al treilea, extînderea și diversificarea producției, reducerea costurilor și ridicarea calității producției generează presiuni puternice în sensul sporirii ritmului de acumulare a capacității tehnologice. Importul de tehnologii sub diferitele sale forme continuă să satisfacă nevoile de bază ale adaptărilor și schimbărilor în economie. Creația tehnică este generată și menținută la nivelul mondial mai ales în întreprinderile cu capital străin (filiale și societăți mixte).

Cel de-al patrulea stadiu se caracterizează prin creșterea capacității tehnologice autohtone, care poate genera noi tehnologii mai ales în industriile mai puțin complexe. În acest stadiu capacitatea de a genera tehnologii noi în mod autonom, mai ales în industriile cu o tehnicitate mai ridicată, este încă inhibată de slăbiciunea stadiilor precedente, precum și de importul liber, necontrolat de către guverne, al unor tehnologii mai ieftine și lipsite de riscul de piață. Adeseori se manifestă preferința pentru importul de tehnologii din țările dezvoltate atît în cazul societăților mixte cît și în întreprinderile cu capital autohton. Tocmai din aceste motive dezvoltarea și consolidarea capacității tehnologice locale și sporirea contribuției acesteia la dezvoltarea și modernizarea economică necesită aplicarea unei politici selective a importului de tehnologii, precum și a unor măsuri de protecție, încurajare și promovare a tehnologiei locale.

Al cincilea stadiu se caracterizează prin consolidarea și afirmarea capacității tehnologice și de a genera noi tehnologii în toate ramurile, inclusiv în ramurile complexe, care satisfac nu numai cererile locale, ci și cererile la export. În acest stadiu se creează un sistem tehnologic cu o structură complexă. În noile condiții se intensifică relațiile economice pentru schimburi și cooperări tehnologice în forme diversificate. Cel de-al cincilea stadiu devine caracteristic economiilor dezvoltate, care au un potențial tehnologic ridicat și realizează un intens flux al schimburilor tehnologice internaționale, în special în ramurile cu tehnică de vîrf și de mare complexitate care solicită un volum mare de muncă de cercetare și dezvoltare, precum și cheltuieli mari de investiții în instalații de cercetări, experimentări și încercări.

Firește, atunci cînd se formulează obiectivele fluxurilor tehnologice în corelație cu dezvoltarea capacității creative tehnico-științifice autohtone trebuie luate în considerare stadiile de dezvoltare tehnologică descrise mai sus. În cadrul acestor stadii apar elemente ale creației științifice și tehnologice cu roluri diferite în structurarea tehnologiilor naționale și a fluxurilor internaționale de tehnologie.

dr. Aurel IANCU

⁴⁾ F. Stewart, op. cit., p. 17; J. Baranson, *Technology and Multinationals*, Lexington Books, Lexington, 1978; UNIDO, *Recent Developments in the Regulation of Foreign Technology in Selected Developing Countries* (ID/WG, 275/8)

⁵⁾ G. Koopmann, K. M. Hamburg, *Transfer of Technology by German Firms*, *Intereconomics*, nr. 5, Sept.-Oct., 1979, pag. 239-240

⁶⁾ Baranson, *Technology and Multinationals*, Lexington Books, Lexington, 1979, p. XI.

În concepția economiștilor de prestigiu ai țării, în programul forțelor care și-au propus ca țel dezvoltarea economiei, emanciparea socială, s-a reflectat puternic conștiința unității naționale a românilor — conștiință ce nu a putut fi niciodată zdruncinată, în pofida atitor împrejurări și acțiuni potrivnice.

Așa cum se știe, dintotdeauna poporul român a apărut cu prețul vieții glia străbună, neatîrnarea ei. Biruitori sau covârșiți de puterea vrăjmașului, românii au rămas statornici pe pământul lor, pe care s-au plămădit ca popor. Ideile de patrie, de patriotism, independență și suveranitate națională ca atare se cristalizează însă numai odată cu formarea și dezvoltarea forțelor sociale ce urmăreau să înlăture orînduirea perimată a feudalismului. Idealurile de unitate și independență, credința nestrămutată în dreptatea cauzei apărute, în viitorul liber, în destinul fericit al României, se vedeau în concepțiile economice promovate pe întreg teritoriul locuit de români.

Încă din 1821 Tudor Vladimirescu, conducător de seamă al maselor populare ce militau pentru eliberarea națională și socială, preconiza abolirea rînduierilor feudalismului, realizarea unor reforme economice și sociale pe care le considera esențiale pentru însăși păstrarea ființei naționale. El sublinia cu tărie că progresul patriei, progresul societății românești era peste puțină atîta vreme cit țara gemea sub opăsare străină.¹⁾

Gîndirea revoluționarilor de la 1848 se dovedește și ea semnificativă în acest sens. În „Dorințele partidei naționale în Moldova”, formulate în 1848, a căror în-

Tradiții progresiste ale gîndirii economice românești

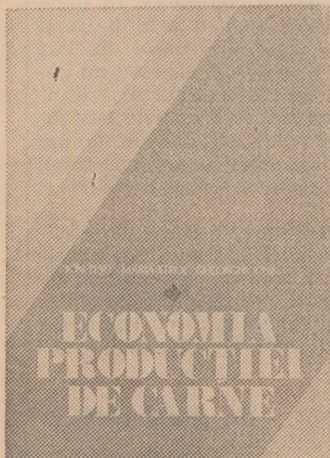
deplinire ar fi dat un serios impuls dezvoltării forțelor de producție — se evidențiau țelurile renunțării de către boieri la privilegiu, la scutirea de contribuții sociale și la robii țigani; desființării clăcii; egalității civile și politice a tuturor cetățenilor etc — revoluționarii de dincolo de Milcov fluturau stindardul luptei pentru înlăturarea protectoratelor străine care nu puteau în nici un chip face fericirea țării, pentru unitatea națională și independență; ei își exprimau încrederea în victoria revoluției, în atingerea țelurilor ei naționale, încredere izvoită din însuși trecutul glorios al românilor, mărturie a calităților, puterii și înțelepciunii acestui popor. „O nație asupra căreia au trecut huni, goți, avari, vandali și alte atitea seminții străine, o nație care optsprezece veacuri, cu toate atacurile timpului, cu toate năvălirile barbarilor a rezistat și s-a ținut pînă astăzi... nu este cu puțință ca să fie osîndită de către providență să piară — se spune în documentul menționat... Să avem vrednicie, statornicie și unire... să trăim și să murim români”²⁾

În Transilvania ruptă cu sila din trupul țării dar aspirînd în tot timpul de peste opt secole în care a fost subjugată la reintregirea teritoriului românesc ca la cel mai înalt ideal, George Barițiu, economist și cărturar de seamă, revoluționar de frunte, arăta în același an: „Independință moldavo-română, Dunăre liberă... este deviza tuturor românilor.. Să jurăm că sclavi nu mai rămînem! Să jurăm că juguri nu mai schimbăm!”³⁾

Împletirea idealului economic, social și național constituie o caracteristică a gîndirii lui Nicolae Bălcescu. În scrierile sale se pune accentul pe abolirea radicală a relațiilor iobăgiste de exploatare, pe soluționarea problemei agrare în favoarea țărănimii, pe crearea statului național și independent și dezvoltarea acestuia pe un făgaș modern. „Revoluția viitoare nu se mai poate mîrgini a voi ca românii să fie liberi, egali, proprietari de pămînt și de capital și frați asociați la fapta unui progres comun — scria marele revoluționar —. Ea nu se va mîrgini a cere libertatea din lăuntru care este peste puțință a dobîndi fără libertatea din afară... ci va cere unitatea și libertatea națională.”

Să ne referim însă și la alte aspecte. În a doua jumătate a secolului trecut burghezia națională era o clasă în ascensiune, care mai avea o misiune de îndeplinit și ale cărei interese corespundeau pînă la un anumit punct cu cerințele progresului general al țării. În gîndirea acestei clase, a aripei ei cele mai înaintate, problemele cele mai de seamă ale economiei și societății — dezvoltarea industriei

FIȘE

● Ion Teșu, Maria Stroe și Gheorghe Iosif semnează lucrarea „Economia producției de carne” publicată recent la EDITURA CERES. Cartea se adre-

sează, în principal, cadrelor din învățămînt, cercetare, proiectare și producție, fiind concepută ca o lucrare de economie aplicată. Analizînd procesul dezvoltării economice a sectorului de producție a cărnii în țara noastră în ultimele două decenii, autorii au urmărit să stabilească locul și rolul producției de carne în cadrul structurilor de producție și organizatorice ale agriculturii. Evidențierea, în paginile lucrării, a factorilor ce concură la dezvoltarea producției de carne, analiza critică a utilizării acestora, ordonarea lor în funcție de priorități pun în evidență complexitatea proceselor bio-tehnice și economico-sociale care au loc în unitățile economice specializate pentru producția de carne. Pornindu-se de la analiza comparativă a unui mare număr de cazuri concrete, în lucrare sînt prezentate metode moderne de organizare și desfășurare a acestui gen de activitate econo-

mică, alături de căi și soluții care pot contribui la creșterea producției de carne și rentabilitatea unităților producătoare.

Stimulentele materiale și intensitatea muncii

● Dezvoltarea economică pe dimensiunea intensivă presupune o creștere a calității muncii fiecărei persoane active. Dar, după cum opinează doi economiști din R. D. Germană: K. Gloede și S. Mechler, în articolul „Theoretische Probleme des Leistungsprinzips im Sozialismus” (Considerații teoretice privind principiul performanței în muncă în socialism) publicat în numărul 11/1982 al revistei „WIRTSCHAFTSWISSENSCHAFT” este vorba despre stimularea îmbunătățirii performanțelor în muncă. Din acest punct de vedere se cer soluționate cel puțin două probleme.

Pe de o parte, se cere elaborată o metodologie de măsurare a intensității, în sensul de performanță a muncii, chestiune cu atît mai dificilă cu cît încărcătura intelectuală a majorității activităților (element dificil de cuantificat) tinde să sporească. Dar și în ipoteza elaborării unei metodologii de planificare și urmărirea a retribuirii cu un grad mai înalt de expresivitate, nu trebuie ignorată folosirea în mai mare măsură a sistemului de retribuție ca element de impulsianare a anumitor activități. O justă evaluare a calității muncii depuse contribuie la formarea unei percepții sociale corecte a profesiunilor cu repercusiuni importante în procesul dezvoltării.

Strategii inovative

● În contextul diversității formelor de dezvoltare industrială pentru care s-a optat în felurile țării în perioada postbelică, ex-

omânești, a agriculturii, susținerea dema-ajului dezvoltării printr-o concepție protecționistă, necesitatea intervenției statului în economie, dezvoltarea învățămîntului ș.a. — probleme a căror rezolvare ar fi determinat punerea în valoare a resurselor naționale și de muncă, erau privite în organică legătură cu progresul națiunii române, cu dobîndirea și afirmarea independenței și suveranității, cu înfăptuirea Marii Uniri.

Tocmai în acest sens Dionisie Pop Marțian, întemeietor al gândirii industrialiste și precursor de seamă al școlii statistice naționale, atrăgea atenția asupra pericolului pe care-l prezenta calea economică ca mijloc de subjugare politică a României de către statele dezvoltate ale timpului. Concepția sa privind dezvoltarea țării, privind crearea și afirmarea industriei naționale urmărea tocmai prevenirea, înlăturarea acțiunii unor asemenea mijloace de dominație, constituirea unor premise hotărîtoare pentru progresul economic și social al patriei. Marțian mai punea în lumină marea importanță pe care o prezintă în timpurile moderne, caracterizate, între altele, de competiție și concurență, stimularea inițiativei și puterii de creație a poporului, apreciind că aceasta condiționează chiar existența țării, păstrarea ființei naționale. „În societatea cea mare a popoarelor ce sînt civilizate și civilizează prin producțiunile lor — arăta Marțian — cel ce nu produce după măsura bunurilor de care dispune nu poate conta pe simpatia și sprijinul națiunilor, întocmai cum nu este suferit trîntorul între albinele cele muncitoare...”⁴⁾

Una din cele mai remarcabile figuri ale culturii românești din a doua jumătate a

secolului trecut și primele decenii ale acestui secol și totodată economist de seamă, Al. D. Xenopol, va continua și îmbogăți ideea firească potrivit căreia dezvoltarea industriei naționale, a economiei țării constituie o parte inseparabilă a luptei pentru unitate, independență și proșărire națională. Totodată, în națiune, în existența neamului nostru, „frînt în bucăți și risipit în statele vecine” și pentru a căruia reunire „nici un sacrificiu nu era prea mare”, Xenopol vedea acel lucru care „trebuie să apărăm cu cea din urmă stăruință”. Națiunea, neamul românesc erau considerate de istoricul economist, între altele, un izvor nesecat de energie și talent, care numai el putea să permită o veritabilă dezvoltare a țării, progresele acesteia pe calea civilizației; Xenopol scria astfel într-un articol ce purta în mod semnificativ ca titlu „Unitatea sufletului românesc”: „Avem cea mai sfîntă datorie a nu lăsa să ni se știrbească întregimea noastră etnică căci... de pe latul ei piept se recrutează talentele și geniile care ilustrează neamul și ne ridică în ochii popoarelor”⁵⁾.

Prin gîndirea și acțiunile sale, alături de Marțian, Xenopol, Kogălniceanu, Hașdeu, Barițiu sau Kövry, P. S. Aurelian, economist și om politic de seamă, arăta la rîndul său: „existența României nu va fi asigurată pre cît timp pe lingă independența politică nu va cucerii și independența economică... Să ne încredințăm odată pentru totdeauna că pentru a se păstra naționalitatea trebuie să fim tari și avuți... numai prin avuția ne vom putea întări și lupta pentru păstrarea naționa-

lității noastre”.⁶⁾ Aurelian punea astfel în lumină o chestiune complexă, de sinteză, esențială a progresului de atunci și de mai tîrziu al României.

Tradițiile privind unitatea și independența națională au fost preluate și ridicate pe o treaptă superioară de reprezentanții mișcării muncitorești din România — în ultimele decenii ale secolului trecut și mai apoi afirmată tot mai puternic în viața țării. În viziunea celor mai mulți și mai de seamă gînditori socialiști români, a economiștilor situați pe pozițiile revoluționare avansate ale clasei muncitoare, răsturnarea rînduierilor capitaliste, instaurarea și afirmarea societății socialiste erau obiective aflate într-o strînsă împletire cu ideea libertății, unității și independenței naționale, cu ideea instaurării unor relații între state care să dea fiecăruia garanția deplinei sale securități. Sînt probleme asupra cărora vom reveni cu un alt prilej.

dr. Dan POPESCU

1) Documente privind istoria României. Răscoala din 1821. Documente interne. Vol. I, Editura Academiei Republicii Populare Române, București, 1959, p. 396—397

2) Dorințele partidei naționale în Moldova. Cernăuți, august 1848. p. 103, 104, vezi Apărarea patriei, a independenței și suveranității naționale, Ed. politică, București, 1975, p. 46—47

3) George Barițiu, Gazeta de Transilvania, an XI, nr. 45, 3 iunie 1848 și nr. 46, 7 iunie 1848.

4) Antologia gîndirii românești, secolele XV—XIX partea a II-a, Ed. politică, București 1967, p. 483

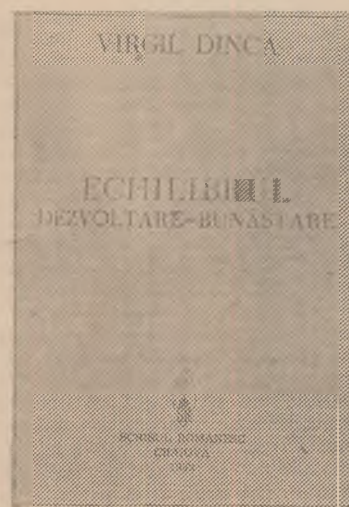
5) A.D. Xenopol, Unitatea sufletului românesc, Arhiva nr. 5, mai 1911, p. 8. Apărarea patriei, a independenței și suveranității naționale, Ed. politică, București, 1975, p. 119—120.

6) P.S. Aurelian, Politica noastră comercială față de convențiunile de comerț, București, 1885, p. 2, 27

periența așa-numitelor noi state industrializate din sud-estul Asiei (Singapore, Tailanda etc) apare ca deosebit de interesantă, apreciază Wenlee Ting în articolul „The product development process in N.I.C. multinationals” publicat în volumul XVII al revistei „THE COLUMBIA JOURNAL OF WORLD BUSINESS”. Potrivit analizelor prezentate de autor, în evoluția dezvoltării industriei în aceste state pot fi individualizate două faze. Prima etapă este cea în care s-a optat pentru dezvoltarea prin imitații competitive; cu alte cuvinte, afirmă W.T., s-a urmărit ca prin specializarea forței de muncă pe anumite produse, prin utilizarea intensivă a designului, prin lărgirea gamei de dimensiuni a unor produse (produse achiziționate prin licență) să se asigure anumite avantaje comparative față de producătorii originali. Cea de a doua

lază ar marca o anumită maturizare a producătorilor din aceste țări. Recunoscîndu-se limitele inerente imitației se optează tot mai frecvent pentru aplicarea unor strategii inovative pe produse; o astfel de strategie ar urma atît să promoveze crearea de produse cu performanțe superioare care să satisfacă necesitățile existente cît, mai cu seamă, să susțină realizarea de produse noi pentru a răspunde unor solicitări noi.

● La sfîrșitul anului recent încheiat a fost tipărită la editura craioveană „SCRISUL ROMÂNESC” lucrarea „Echilibrul dezvoltare-bunăstare” semnată de Virgil Dincă. Continuînd unele preocupări mai vechi, autorul și-a propus să surprindă în noua carte principalele coordonate pe care se desfășoară, în actuala etapă de dezvoltare a econo-

miei naționale, corelația dintre progresele economiei și bunăstare — asigurarea unui nivel tot mai ridicat de civilizație materială și spirituală populației țării. Din perspectiva amintită, Virgil Dincă analizează într-un prim

FIȘE

capitol de carte problematica bunăstării — atît sub aspect teoretic cît și sub aspectul determinărilor sale concrete —, elementele noi sintetizate în conceptul de calitate a vieții. Interesante sînt, prin modul de abordare, multiplele fațete ale raportului dintre bunăstare și dezvoltare economică. În analiza problematicii dezvoltării autorul procedează la o incursiune în sfera teoretică a modelelor creșterii economiei; în același timp, sînt avansate o serie de idei originale privind transpunerea în practică a obiectivelor dezvoltării economiei naționale în actuala conjunctură mondială, în contextul noilor imperative ale ridicării calității și eficienței producției.

PROCESE ȘI FENOMENE ACTUALE DIN ECONOMIA MONDIALĂ (VII)

Dezbatere inițiată de „Revista economică” cu sprijinul Secției de științe economice a Academiei de științe sociale și politice, Academiei „Ștefan Gheorghiu” și Institutului de economie mondială

Inflația — mecanism de transfer al dificultăților asupra țărilor în curs de dezvoltare și asupra clasei muncitoare

Aurel Ghibuțiu — Aș vrea să mă refer și eu pe scurt la raportul dintre unitatea de produs național și consumul specific de energie. Într-adevăr, consumul specific de energie raportat la unitatea de produs național depinde de gradul de dezvoltare al țării. Țările dezvoltate sînt subunitare în această privință. În schimb, țările în curs de dezvoltare sînt toate supraunitare. Țările capitaliste dezvoltate au putut practic să absoarbă „șocurile” petroliere prin faptul că ele și-au redus consumurile specifice de energie, și-au redus consumul de petrol. Din 1978 pînă în 1981, perioadă care cuprinde deci și cel de-al doilea „șoc” petrolier, țările vest-europene și-au redus importurile de petrol cu 70 milioane tone, Statele Unite și-au redus importurile cu circa 140 milioane tone, iar Japonia cu 38 milioane tone.

Vreau să mă întorc la problema care este în centrul atenției discuției noastre și anume la problema inflației. Ne aflăm în fața unei probleme extrem de complexe, existînd pericolul de a aluneca în abordări colaterale. Este larg cunoscut faptul arătat și aici și anume că **creșterea prețurilor de consum nu este același lucru cu inflația**. Din acest punct de vedere am putea compara inflația cu electricitatea. În ambele cazuri este mai ușor să măsurăm fenomenul, decît să îl explicăm, să-i dezvăluim esența. Cred că, în legătură cu fenomenul inflaționist ar trebui să aducem în discuție elemente care să ne permită să dezvăluim ceea ce noi căutăm de fapt, adică atît esența sa, cît și incidențele economice și sociale pe care le produce inflația ca element component al actualei crize economice mondiale. Pentru aceasta ar trebui să dezvăluim cine și de ce produce inflația, care sînt factorii care concurează la producerea acestor consecințe sociale și prin ce mecanisme se produce și se transmite inflația. După părerea mea, în problema inflației trebuie să avem în vedere raporturile de forțe, atît pe plan intern cît și pe plan internațional. Inflația nu este decît o oglindire a modului în care funcționează, atît pe plan intern cît și pe plan internațional, unele dintre raporturile de forțe sociale, economice, financiare etc. În ultima instanță, inflația internă din țările capitaliste constituie o reflectare a modului în care acel actor care domină viața economică și socială — clasa dominantă — își impune forța sa asupra altor actori — clasele dominate — pentru obținerea unor avantaje. Aceleași interese de a-și perpetua profiturile, de a-și perpetua puterea de dominație pe plan internațional caracterizează acțiunile claselor dominante din țările capitaliste, ale statului capitalist ca exponent al acestor interese. Mie mi se pare că ar trebui să ne concentrăm asupra modului în care funcționează unele instrumente monetare, financiare, economice în această privință. Pe plan internațional avem de-a face cu o transmitere a inflației, a consecințelor acestui fenomen dinspre țările capitaliste dezvoltate spre alte țări, în primul rînd spre țările în curs de dezvoltare prin acest mecanism al raporturilor de forțe prin care, de fapt, țările dezvoltate, în primul rînd S.U.A., luptă pentru putere, pentru a-și asigura și perpetua dominația în relațiile internaționale economice, financiare, tehnologice. Experiența recentă arată că pentru a-și realiza obiectivele sale, capitalul monopolist utilizează un instrumentar monetar, financiar, economic, extrem de rafinat, cîteodată atît de rafinat încît pare a avea forme vechi: politică monetară, de credit, valutară, prin care

însă se urmărește realizarea unor interese specifice, iar acest lucru se face de către S.U.A. și atunci cînd crește și atunci cînd scade cursul dolarului, așa cum spunea tovarășul profesor Mcisuc.

În materie de inflație este, cred, necesar să aducem în discuție și o altă problemă. După cum se știe, inflația, măsurată prin creșterea prețurilor de consum în țările capitaliste dezvoltate s-a accelerat foarte mult în 1972, cînd a avut loc un „boom” al creșterii economice cu caracter conjunctural și cînd au crescut foarte mult și prețurile internaționale, avînd loc ceea ce s-a numit „explozia” prețurilor. A existat deci inflația transmisă pe plan internațional prin intermediul mecanismului de formare a prețurilor internaționale și înainte de primul „șoc” petrolier, din toamna anului 1973, cînd este localizat, de regulă, începutul actualei crize economice mondiale. Se poate spune că încă la începutul deceniului al optulea a început să se manifeste pe plan internațional un **fenomen cu caracter structural**, care a devenit un însoțitor al reproducției capitaliste ciclice și care se transmite din economiile capitaliste spre toate celelalte state ale lumii prin mecanismele actualelor relații economice internaționale.

Înainte de manifestarea actualei crize economice mondiale cu caracter global și de lungă durată, pe deasupra evoluției ciclice, pe termen scurt, a economiei capitaliste, fenomenul inflației putea fi considerat ca rezultat al acelei politici economice conjuncturale, anticriză, promovată de statul capitalist, care însoțea fazele de avînt ale ciclului economic și evolua paralel și în același sens cu producția materială. În ultimii ani, ani de criză economică mondială, fenomenul inflaționist nu mai urmează evoluția ciclului conjunctural, fiind influențat de o tendință de mai lungă durată legată de manifestarea modelului creșterii economice și anume de tendința de încetinire sau chiar scădere a productivității muncii într-un număr de țări. Aceasta se explică, probabil, prin faptul că există unele contradicții, nepotriviri, în mecanismele care pun în mișcare mecanismul economic, atît pe plan intern cît și pe plan internațional și prin care se manifestă o disfuncționalitate a creșterii economice, care ia forma inflației.

Este adevărat că statul capitalist își exercită rolul său în producerea fenomenului inflaționist și aceasta, în primul rînd, prin intermediul unor cheltuieli guvernamentale mereu mai mari, adesea în scopuri neproductive, așa cum sînt cele militare care au crescut la proporții astronomice. Fenomenul inflaționist accelerat în S.U.A. în timpul și după războiul din Vietnam a fost apoi transmis pe plan internațional prin prețurile de pe piețele de mărfuri și prin cursul dolarului, avînd în vedere rolul acestei monede naționale americane în sistemul internațional valutar și financiar. În afara statului capitalist un alt actor important în producerea și transmiterea inflației este monopolul internațional care, chiar dacă nu este subiect de relații juridice internaționale, este subiect de tranzacții economice internaționale și care este posesorul unor mecanisme prin intermediul cărora traversează frontierele statelor, fiind purtător al inflației dintr-o țară în alta.

În ultimii ani a devenit tot mai evident faptul că inflația produsă în țările capitaliste dezvoltate este transmisă pe plan internațional, prin mecanisme care ajută țările dezvoltate să treacă unele dificultăți și poveri economice proprii asupra altor țări, în special asupra țărilor în curs de dezvoltare. În ultimă instanță, deci, procesul inflaționist creat și întreținut de economia capitalistă, ca modalitate recentă de promovare a intereselor claselor dominante, se constituie într-o manifestare concretă a tendinței, la care asistăm în actuala criză economică internațională, și care constă în acțiuni prin care țările dezvoltate pur și simplu

aruncă dificultățile economice prin care trec în acest sfârșit de civilizație a petrolului asupra altor țări, iar pe plan intern asupra poporului, a clasei muncitoare.

Daniel Dăianu — Credeți că măsura Sistemului federal de rezerve, din octombrie 1979, de a trece de la controlul ratelor dobânzii la controlul masei monetare — care a condus la fluctuația extraordinară a ratelor dobânzii este o măsură de penalizare a concurențelor S.U.A. sau reflectă de fapt o schimbare în politica macroeconomică monetară care a vizat stoparea inflației? Adică, pentru că nu aveau un alt mijloc eficace de stopare a inflației, au aplicat o terapeutică de sorginte monetaristă? Întreb pentru că numeroși vest-europeni afirmă că politica dobânzilor înalte a fost urmărită de Administrație pentru a atrage capital, pentru a sprijini dolarul etc. Explicația care mi se pare a fi cea corectă este că S.U.A. au vrut în principal să gitească inflația, acceptând costuri interne mari și ignorând nevoi ale economiei mondiale.

Aurel Ghibuțiu — Personal nu sînt absolut convins că acea autonomie a F.E.D. ar fi de mărimea de care se vorbește. Președintele F.E.D. este numit de președintele țării, care îl poate schimba cînd vrea. Este drept că el nu ascultă direct, pentru că așa funcționează instituția care nu face parte din guvern.

În legătură cu problema ratei ridicate a dobânzilor, nu cred că promotorii acelei politici erau chiar așa de naivi încît să nu își fi dat seama, să nu fi calculat că promovarea ei va duce la o criză de îndatorare pe plan mondial, va duce omenirea în pragul unei crize financiare majore. Măsura a fost luată încă pe vremea președintelui Carter, nu putem să o atribuim numai președintelui Reagan. Însă parcă n-aș crede că în doi-trei ani s-a ajuns la o situație financiară internațională de o asemenea complexitate numai dintr-o greșeală, din faptul că americanii n-ar fi luat în calcul că o măsură internă a lor de luptă împotriva inflației va avea asemenea consecințe internaționale.

Constantin Moisuc — Creșterea dobânzilor este considerată o măsură antiinflaționistă, iar occidentalii și țările în curs de dezvoltare acuză S.U.A. de egoism, că iau măsuri numai pornind de la interesele lor interne, fără să țină seama de rolul dolarului pe plan internațional, generînd o serie întreagă de fenomene pe plan internațional. Într-adevăr, nici eu nu-i cred naivi pe americani. Dar credeți că ei au calculat și efectele internaționale?

Vasile Pilat — Nu curva aceste efecte îi prejudiciază și pe ei? Și încă într-o măsură majoră în privința posibilităților de acoperire a propriilor importuri?

Creșterea dobânzilor, factor al inflației internaționale

Constantin Moisuc — Dobînda este un cost al investiției. După cum există un cost al țițeiului, al tehnologiei, costul altor factori de producție, sigur că și capitalul își are costul său, care se exprimă în această dobîndă.

În acest context, creșterea dobânzilor pe plan internațional a fost și ea un factor al inflației internaționale. Problema care se pune este în ce măsură se poate atribui creșterii dobânzii răspunderea pentru inflația internațională. Eu sînt de acord cu tovarășul Pilat că nu orice creștere de prețuri trebuie considerată ca fiind inflaționistă. Inflația în teoria economică este clar definită ca o creștere a prețurilor determinată de emisiunea monetară peste necesitățile circulației mărfurilor. Dar nu orice creștere a costurilor de producție poate fi sustrasă fenomenului inflației; de exemplu, creșterea costului tehnologiei la care se refera tovarășul Lemnij. Este evident că un produs nou a avut nevoie de o serie de cheltuieli suplimentare pentru a fi creat. Aceste cheltuieli suplimentare pot fi recuperate, prin randamentul sporit al noului produs. Deoarece produsele noi se bucură de o poziție de monopol pe piață, evident că posesorul de tehnologie nouă, de produs nou, folosindu-se de mecanismul cerere-ofertă nu se va opri cu prețul și pretenția de preț la acoperirea cheltuielilor de cercetare, de dezvoltare și va împinge nivelul prețului pînă la nivelul permis de poziția sa de monopol. Din acest punct de vedere este greu de măsurat cît din prețurile la tehnologiile noi reprezintă o creștere normală a prețurilor ca urmare a creșterii valorii de întrebuințare, a îmbunătățirii calității produselor și cît din creșterea prețurilor la produsele noi contribuie la inflație prin poziția lor de monopol.

Vasile Pilat — Legat de aceasta, aș putea spune că integral în ceea ce privește bunurile de investiții. Deoarece, într-o economie deschisă — și economia mondială o considerăm ca o economie deschisă — nici un cumpărător nu-și permite să plătească mai mult decît scotează că va obține prin randamentul sporit al respectivului mijloc de producție. Ar însemna altfel că din punct de vedere economic progresul tehnic este o aberație. Inovația, progresul tehnic, nu are loc, într-o economie deschisă.

decît în măsura în care efectul obținut prin utilizarea noilor mijloace tehnice este mai mare decît costul. De aceea, la bunurile de investiții calitățile noi ale tehnicii sînt integral responsabile de creșterea prețurilor, care în principiu este proporțională sporului de calitate a produselor și, în acest sens, nu afectează puterea de cumpărare a monedei, nu constituie inflație. În plus, prețul de cost nu este tot una cu valoarea produselor. Dar prețul trebuie să reflecte valoarea. El este relativ în raport cu valoarea celorlalte produse. În sine, fiecare preț al fiecărui produs nu are nici o semnificație. Este acceptată ideea că nivelul prețurilor nu are nici o semnificație. Poate exista orice nivel de preț la un produs dat. Important este raportul dintre el și prețurile celorlalte produse. În acest sens, teoria marginalistă reflectă realitatea, ea este unanim acceptată.

Ihor Lemnij — Scopul unei inovații este tocmai crearea unui monopol. Antreprenorul capitalist pentru asta investeste, ca să facă o breșă pe piață. Acest monopol este local și temporar. El însuși este obligat să și-l erodeze. În promovarea produselor noi nu există numai cheltuielile de cercetare și de reutilare, ci de provocare a altor inovații. Pentru că dacă produsul este totalmente nou, el are nevoie să se inventeze o tehnologie și un sistem de mașini care să-l producă ieftin. Aceasta este concurența tehnologică care este o concurență extraordinară de costisitoare. Tocmai pentru că ea este o concurență strategică, nu merge pe schimbări de prețuri și schimbări de situații de pe o zi pe alta, ci urmărește crearea unei situații care să se permanentizeze cît mai mult. Dar și aici se vede că rezultatele sînt departe de așteptări, pentru că în domeniile tehnologice tinere succesiunea de inovații este extraordinară de rapidă, astfel încît monopolul acesta este erodat foarte repede.

Constantin Moisuc — Discuția noastră a pornit de la politica dobânzilor înalte despre care am zis că reprezintă un cost. Eu cred că americanii promovînd această politică a dobânzilor s-au folosit de situația lor de monopol — monopol tehnologic, financiar. De aceea, cred că trebuie luată în considerație, cînd discutăm despre inflație, și politica dobânzilor. Totodată, cred că și noțiunea de monopol va trebui cîndva adîncită.

Sorica Sava — Eu cred că tovarășul Ghibuțiu a sesizat un fenomen real, în legătură cu efectele internaționale ale politicii ratei înalte a dobânzii. Fără îndoială această politică a influențat procesul inflaționist, cel puțin din ultimii ani. Relevantă este și schimbarea fluxurilor de capital ca un element de justificare a practicii de ridicare a ratei dobânzii. Efectul imediat scontat a fost îmbunătățirea balanței de plăți americane în sensul atragerii de capitaluri și al micșorării fluxurilor de capital spre exterior. Aceasta, dincolo de efectul intern, care de fapt s-a dedublat pentru că a dus și la diminuarea investițiilor și, în final, la o criză a acumulării în S.U.A. Este ceea ce sublinia și tovarășul profesor Moisuc, în prezentarea monopolului valutar al S.U.A.

Aflux de capital pentru restructurarea industriei

Vasile Pilat — Nu trebuie, cred, să pierdem din vedere faptul că, după cum apreciază unii economiști, există o legătură strînsă între creșterea ratei dobânzii și acuta nevoie de capital în Statele Unite pentru realizarea restructurării economiei, a așezării pe noi baze tehnice și tehnologice a producției, impusă cu necesitate de rămînerea în urmă față de țările concurente — în primul rînd față de Japonia — în privința ritmurilor de creștere a productivității muncii, competitivității și nivelului de dezvoltare a unor ramuri de vîrf. Or, procesul de restructurare cere mari investiții. Timp îndelungat rata acumulării a fost redusă. Rata profitului rămas după plata taxelor a cunoscut o tendință de continuă reducere pentru marea majoritate a corporațiilor și ramurilor, ceea ce a diminuat potențialul de finanțare din surse proprii a investițiilor. Pe de altă parte, corporațiile, inclusiv multe dintre cele mai mari, s-au confruntat cu mari greutăți în obținerea de resurse de pe piața financiară. Aceasta, în mare măsură, ca urmare a faptului că pentru acoperirea tot mai marilor deficite bugetare, guvernul federal a devenit cel mai mare client al pieței financiare, „înghițînd” o crescîndă parte din fondurile acestora. Astfel, dacă în 1960 deficitul bugetului federal „înghițea” circa 4 la sută din economiile utilizabile de corporații pentru investiții, în anii '70 guvernul prelua — ca împrumut direct sau garantat prin lansarea de hîrtii de valoare — 25 la sută (în 1979—1980 — 34 la sută), iar în 1982, după evaluări preliminare, 40 la sută din economiile disponibile pe piața financiară. În aceste condiții o mare masă de firme a intrat în ultimii ani în criză financiară. Unele au ajuns în situații falimentare: numărul falimentelor și al fuziunilor a crescut foarte mult. Măsurile adoptate de către guvernul american — cu gravele lor efecte asupra tuturor economiilor naționale — au vizat, după unele aprecieri, nu numai reducerea

inflației, ci și mobilizarea de capitaluri, redresarea balanței de plăți etc. pentru aceste nevoi de restructurare și reinnoire a industriei.

De reținut și faptul că rata înaltă a dobânzii constituie, în mod obiectiv, un instrument de orientare a investițiilor spre ramurile de vîrf, care pot asigura, pe de o parte, o foarte înaltă rată a eficienței capitalului (ca urmare a dimensiunii mari a rentei de raritate la produsele acestor ramuri), iar, pe de altă parte, evitarea dispersării resurselor în obiective ale căror producții sau randamente pot cunoaște o relativ rapidă depreciere morală și implicit o rentabilitate scăzută.

Constantin Moisuc — Refluxul enorm de capital determinat de creșterea dobânzii s-a întors ca un bumerang împotriva F.E.D., a subminat politica acestuia în materie de emisiune monetară, alimentînd inflația.

Vasile Pilat — Și totuși, în S.U.A. inflația nu a crescut. În 1981 indicele general al prețurilor a fost cu 3,5 puncte procentuale sub nivelul anului 1980, chiar dacă acest rezultat a rămas departe de ceea ce își propusese Administrația prin politica ei antiinflaționistă. Dar este semnificativ că, cu tot refluxul de capitaluri, în S.U.A. ritmul de creștere a indicelui prețurilor s-a redus. În schimb, se manifestă un foarte important, după părerea mea, fenomen. Dacă în crizele anterioare scăderea cererii finale privea în principal bunurile de investiții a căror producție se reducea cu 10—15 la sută și mai mult, reflectînd starea de supraacumulare de capital productiv, în actuala criză scăderea cererii privește în primul rînd bunurile de consum (6 la sută în S.U.A. și 7,6 la sută în C.E.E.) și mult mai puțin, și pe o durată scurtă, producția și cererea de bunuri de investiții (între 1—3 la sută, cel mai puternic fiind afectate ramurile de producție intermediară — 9 la sută, și în special cele energointensive — petrochimia, siderurgia, metalurgia neraoasă).

Totodată, și acest lucru este deosebit de important, investițiile au cunoscut o intensă creștere în ramurile industriale puternic bazate pe cercetare, în primul rînd, precum și în ramurile producătoare de tehnică economisitoare de energie, elec-

trotehnică, prelucrarea petrolului etc. (chiar și în industria automobilelor investițiile s-au menținut la un nivel ridicat). Această dinamică a investițiilor este una dintre importanțele particularități ale actualei crize ciclice, în care, practic, ramurile bazate pe știință nu au fost afectate. „Refluxul capitalurilor”, determinat de rata înaltă a dobânzii, a contribuit la asigurarea resurselor necesare acestor investiții care reflectă continuarea procesului de restructurare a producției pe noi baze tehnice și tehnologice, restructurare a cărei formă de manifestare și consecință o constituie, într-o importanță măsură, însăși „starea de criză” a economiilor dezvoltate. Această stare, în virtutea naturii sale și a locului acestor economii în economia mondială devine, legic, proprie tuturor economiilor naționale (amplasarea și formele de manifestare depinzînd, în principal, de nivelul de dezvoltare a forțelor de producție și de sistemul relațiilor sociale de producție).

Daniel Dăianu — Sint de acord că mărirea ratei dobânzii este un fenomen negativ. De ce? Pentru că una este să admiți că masa investițiilor n-a coborît datorită creșterii ratei dobânzilor, să spui: „Ei au luat în calcul acest lucru și au acceptat acest cost negativ mizînd pe aflulul de capital datorită nivelului ridicat al ratei dobânzilor” și altceva să califici procesul investițional pe o durată anumită ca fiind anemic.

Aurel Ghibuțiu — Aici s-a vorbit foarte mult despre faptul că cererea și oferta fixează prețul. Dar noi nu trăim într-o economie în care cererea și oferta fixează prețul, ci este vorba de a avea în vedere care sînt acei actori care au forța să fixeze prețurile. Nu întotdeauna cel care a făcut o inovație are forța de a fixa prețul. Problema este deci cine are puterea de a influența, de a fixa, de a impune prețurile. Acesta este mecanismul prin care și pe plan intern și pe plan internațional prețurile cresc sau scad. Trecînd la materii prime, prețurile lor au fost scăzute tot de către capitaliști: în cazul țării în curs de dezvoltare, prețurile materiilor prime sînt fixate tot de către țările capitaliste. Despre produsele prelucrate, unde aceste țări domină net, nici nu mai vorbim.

RAPORTUL DIALECTIC

(Urmare din pag. 21)

Definirea calitativă a națiunii, statului și partidului nu are doar o mare importanță teoretică, făcînd dovada unei strălucite capacități de a pătrunde dialectica procesului istoric-revoluționar. Ea are și o enormă importanță practică; orice definire e și un diagnostic care implică și anumite prescripții pentru acțiunea social-politică. Nesesizarea la timp a schimbărilor calitative și, din această cauză, prelungirea artificială și ilegitimă a vieții unor concepte desuete, depășite poate duce la erori esențiale deosebit de costisitoare, întrucît ea înseamnă, în fapt, substituirea contradicțiilor reale ale etapei socialiste pe care o parcurgem cu contradicții proprii perioadei de trecere la socialism și implicit apelul dăunător la metode inadecvate. Altfel spus, într-un fel și cu anumite mijloace tipice a soluționat problemele trecerii la socialism dictatura proletariatului și într-un context cu totul diferit se pune problema contradicțiilor și metodelor de soluționare a acestora de către statul democrației muncitorești, revoluționare. Iată sensul major al precizării făcute de secretarul general al partidului, „Trebuie să fim pe deplin conștienți că fiecare etapă de dezvoltare presupune noi forme și noi metode de muncă, presupune o abordare îndrăznească, realistă a problemelor, lipsită de dogmatism, conservatorism, de inchistare și sectarism”.

Exprimat în termeni mai generici, acest adevăr pune în evidență existența unei unități necesare în fiecare treaptă de evoluție, între structural și funcțional, între stadiul de dezvoltare, contradicțiile lui specifice, și metodele adecvate de rezolvare.

Ceea ce caracterizează în cel mai înalt grad gîndirea noatoare a secretarului general al partidului în problema analizată nu este doar descifrarea — hotărîtor de importantă prin implicația ei teoretică și practică — a noului stadiu calitativ în dezvoltarea națiunii socialiste, a statului socialist și a partidului comunist. Fiind o concepție dialectic-sistemică, integratoare, ea

sesizează unitatea, sensul comun și complementaritatea proceselor menționate, interacțiunea și interdependența lor în cadrul procesului general de edificare a societății socialiste multilaterale dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Unei națiuni socialiste, definită prin omogenitate crescîndă și coeziune politico-ideologică nu-i poate corespunde decît un stat al democrației muncitorești, revoluționare, ca o componentă decisivă a unui nou tip de sistem politic a cărui forță conducătoare nu poate fi decît un partid puternic integrat în societate, centrul vital al întregului sistem social, nucleul în jurul căruia gravitează întreaga societate și de la care radiază energia și lumina ce pun în mișcare și asigură funcționarea întregului angrenaj al orînduirii socialiste.

În același timp trebuie relevat că noul caracter al puterii de stat, expresie reală a puterii poporului, a conferit valențe noi suveranității naționale și de stat, iar dezvoltarea amplă și rapidă pe baza strategiei formulate de partid, a potențialului economic al țării a oferit o bază nouă independenței națiunii. Prin aceeași prismă poate fi înțeleasă o altă particularitate a progresului socialist: corelația intimă dintre principiul autodeterminării naționale și cel al autodeterminării personale. Dezvoltarea omeniirii ateslă legătura indisolubilă dintre libertatea individuală și independența națională a țării, căreia îi aparține. Istoric și logic, libertatea omului, ființă prin excelență socială, presupune libertatea colectivității — în cazul societății moderne, a colectivității fundamentale, solid încheată și statornică pe care o reprezintă națiunea.

Concepția secretarului general al partidului despre raportul dialectic dintre partid, stat și națiune reprezintă o contribuție excepțională la îmbogățirea teoriei socialismului. Ea este o strălucită expresie a dialecticii revoluționare, a spiritului său viu, inovator, conform, de altfel, cu însăși definiția pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu o dădea spiritului revoluționar: „A fi revoluționar înseamnă să privești înainte, să acționezi în spiritul noilor cuceriri ale cunoașterii umane din toate domeniile, să înțelegi noile cerințe sociale, năzuințele maselor muncitoare, ale întregului popor, să acționezi în mod conștient, în fruntea maselor, organizînd și conducînd munca și lupta lor, înseamnă să găsești căile pentru a asigura dezvoltarea, mersul înainte al societății spre comunism”.

Japonia :
sectorul extern
în declin?

CONTRIBUȚIA sectorului de activități externe al economiei japoneze la creșterea social-economică a țării în anul fiscal 1982 (care se va încheia la 31 martie 1983) va fi, practic, nulă — apreciază specialiștii din cadrul Agenției de planificare economică (E.P.A.). Potrivit aceleiași surse, principala condiție a sporirii rolului sectorului extern în viitor o constituie ieșirea din criză a țărilor industrializate occidentale.

În 1980 și prima jumătate a anului 1981, circa trei pătrimi din creșterea P.N.B. fusese realizată pe seama veniturilor din comerțul exterior; începând cu ultimul trimestru al anului 1981, s-a înregistrat un trend invers, ajungându-se la o contribuție negativă, de 1,3 la sută, la creșterea P.N.B.

În primele șase luni ale anului 1982, comerțul exterior a crescut nesemnificativ, ponderea cea mai mare a creșterii P.N.B. fiind datorată majorării cererii interne. Una din explicațiile privind creșterea cererii interne o constituie majorarea

cu 3 la sută a veniturilor reale ale populației, prima creștere în ultimii doi ani. Estimările E.P.A. în legătură cu o contribuție „zero” a sectorului extern la creșterea economică în 1982 se bazează pe presupunerea că Japonia va înregistra, în această perioadă, un excedent de 5 mrd. dolari în balanța comercială, fără ca această evoluție să fie considerată drept semn al unei reveniri spectaculoase în evoluția economică generală a țării.

Evoluții
pe piața petrolului

COMUNICATUL publicat la încheierea celei de a 66-a Conferințe a Organizației țărilor exportatoare de petrol (Viena, 19—20 decembrie 1982) specifică, între altele, că țările membre au hotărât să adopte măsuri menite să contribuie la stabilizarea pieței petrolului. Astfel, s-a decis ca, pe ansamblul anului 1983, volumul mediu zilnic al extracției petrolului în țările respective să nu depășească 18,5 mil. barili, ținându-se seama de nivelul relativ scăzut al cererii. S-a convenit, de asemenea, să se facă tot posibilul pentru menținerea actualei structuri a prețurilor la petrol. În ceea ce privește repartizarea

între membrii organizației a cotelor de extracție (în cadrul plafonului stabilit) nu s-a ajuns la un consens, urmînd ca în acest scop să se desfășoare consultări între guvernele respective și să se convoace în viitor o nouă reuniune.

După cum au arătat o serie de experți în domeniul petrolului, prețul etalon de 34 dolari per baril stabilit de O.P.E.C. este supus în prezent unor presiuni considerabile — în sensul reducerii sale — din partea unor membri ai organizației, cit și sub efectul exportului la prețuri ceva mai scăzute, practicat de unele țări producătoare de petrol, nemembre ale O.P.E.C. (îndeosebi Anglia și Mexic). Se apreciază că politica actuală a O.P.E.C. de menținere la un nivel fix al volumului extracției petrolului, cit și a prețului său etalon va întâmpina dificultăți sporite începînd din primăvara acestui an, ca urmare a restrîngerii sezoniere a cererii. De menționat că volumul real al extracției petrolului de către țările membre ale O.P.E.C. era evaluat — la sfîrșitul anului trecut — la o medie zilnică de 19,26 mil. barili (respectiv cu 3,92 mil. barili sub nivelul înregistrat în 1981), ponderea acestor țări în producția mondială nesocialistă de petrol fiind de 46,6%.

Programe de dezvoltare

LIBERIA : valorificarea potențialului minier

Dezvoltarea industriei miniere — cheia de boltă a economiei liberiei — constituie una din opțiunile Planului de dezvoltare în curs de elaborare și Programului de investiții publice 1981/82—1984/85. Sînt luate în calcul importanțele zăcăminte de minereu de fier (rezerve estimate la 1,4 miliarde tone), precum și minereurile de cupru, plumb, zinc, barită, rutil, zircon și diamante industriale.

Cu o producție ce oscilează între 18 și 22 milioane tone, Liberia ocupă primul loc în ierarhia producătorilor africani de minereu de fier și se plasează între primii zece producători mondiali. Dealtfel, minereul de fier constituie, alături de diamante și cauciuc, principalul produs de export și sursă de devize. În conjunctura economică internațională dificilă, care a afectat în ultimii ani în special exportul de minereu de fier, cu impact nefavorabil asupra echilibrului economiei, guvernul liberian se orientează spre valorificarea superioară a potențialului minier, prin realizarea unui program de intensificare a lucrărilor de explorare și exploatare a zăcămintelor, acționînd, totodată, în direcția dezvoltării transporturilor rutiere și feroviare, care să asigure racordarea la circuitul economic a tuturor regiunilor țării; în prezent, lipsa infrastructurii face dificilă exploatarea unor zăcăminte situate în zone izolate. Compania națională de explorare și exploatare a minereului de fier (N.I.O.C.) are în vedere alături de revitalizarea unor exploarați cit și valorificarea a noi zăcăminte, concentrate în zonele Bom Hills, Bea Mountain, Putu și Woligisi. Programul beneficiază de concursul Băncii mondiale, Băncii africane de dezvoltare, F.M.I., și al unor țări membre ale O.P.E.C. Fac. de asemenea, obiectul proiectelor de exploatare unele minereuri de cupru, zinc, mangan, barită, kiana, diamantele și aurul. Se apreciază că Liberia ar deține și zăcăminte de țitei, motiv pentru care urmează a se efectua lucrări de cercetare și prospectare offshore. Problemele principale în domeniul valorificării superioare a potențialului minier privesc scăderea cheltuielilor de producție, utilizarea de noi surse energetice (întrucît țiteiul provine acum în întregime din import) și crearea mijloacelor financiare necesare achiziționării de echipamente de exploatare și transport.

Liberia promovează o politică de cooperare cu parteneri străini, stimulînd participarea întreprinderilor și societăților din țări terțe la executarea unor lucrări de prospectare și exploatare a resurselor minerale.

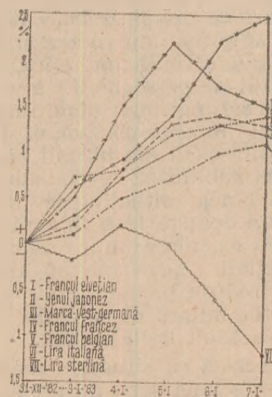
Relațiile economice dintre România și Liberia s-au diversificat în ultimii ani (în exportul românesc predomină produse ca țesături, confecții, încălțăminte, autoturisme, iar la import minereul de fier), existînd posibilități pentru dezvoltarea acestora prin participarea întreprinderilor românești la valorificarea unor resurse naturale și realizarea de obiective în industrie, agricultură și transporturi.

M. M.

EVOLUȚII MONETARE

PRIMA săptămîină a anului 1983 a marcat o continuare a slăbirii cursului dolarului S.U.A. pe piețele valutare. Previțiunile privind reducerea dobînzilor la depozitele în dolari au constituit principalul element de influență; de altfel, fondurile federale au evoluat aproape permanent pe o linie descendentă (de la cea. 14% p.a. la sfîrșitul anului, pînă la cea. 8,5% p.a. la închiderea din 7.01.83), iar unele mari bănci americane și-au redus dobînda — la creditele acordate pe bază de gaș de hîrtii de valoare — de la 11,5% la 10%.

Francul elvețian a înregistrat deprecierea cea mai accentuată în relația cu dolarul S.U.A., situîndu-se la închiderea din 7.01.83 la cea. 1,9475 franci/1 dolar, cu cea. 2,5% sub nivelul din 31.12.82, de cea. 1,9975 franci/1 dolar. Rolul de valută „de refugiu” al francului a fost demonstrat și în acest interval, prin marile conversii în franci; de menționat că în ultimele 10 zile, rezervele valutare ale Elveției au crescut cu cea. 2,3 miliarde franci, situîndu-se în prezent la cea. 31,9 miliarde franci. Yenul japonez, în ciuda persistenței unor zvonuri privind reducerea ratei oficiale a scontului, a continuat să cîștige teren față de dolar, cursul de la închiderea din 7.01.83 de 239 yeni/1 dolar reprezentînd o depreciere de 1,5% față de cursul de referință de 233,50 yeni/1 dolar. Evoluția mărcii vest-germane a fost determinată de existența a 2,2 milioane de someri la finele anului 1982 (respectiv 9,1% din forța de muncă), scăderea cu 1% a indicelui producției industriale în luna noiembrie 1982 și o prognoză a scăderii produsului național brut în 1983 cu 0,5% (comparativ cu o scădere de cea. 1% pe ansamblul anului 1982); cursul de închidere din 7.01.83 de cea. 2,3450 mărci/1 dolar reprezentînd o întărire a monedei vest-germane cu cea. 1,4%,

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 3—7 I 1983; bază: cursurile din ziua de 31.12.1982.

Francul francez a beneficiat de anunțarea reducerii dobînzii de împrumut de bază, de la 12,75% p.a. la 12,25% p.a., cu începere din 10.01.1983; în raport cu dolarul S.U.A., francul se repreciază pe ansamblul perioadei prezentate cu cea. 1,3% (6,65 franci/1 dolar pe 7.01.83, comparativ cu 6,7350 franci/1 dolar, cursul de referință). Francul belgian și lira italiană au înregistrat procente apropiate de depreciere față de dolar — cea. 1,2% — situîndu-se la finele intervalului analizat la cea. 46,20 franci/1 dolar (46,75 franci/1 dolar pe 31.12.82) și respectiv 1351 lire/1 dolar (1369 lire/1 dolar, cursul de referință).

Lira sterlină a avut o evoluție contrară, depreciindu-se față de dolarul S.U.A., dar și față de celelalte valute occidentale; la sfîrșitul săptămîinii lira se situa la cea. 1,6025 dolari/1 liră, cu 1,2% sub cotația din 31.12.82, de 1,6225 dolari/1 liră.

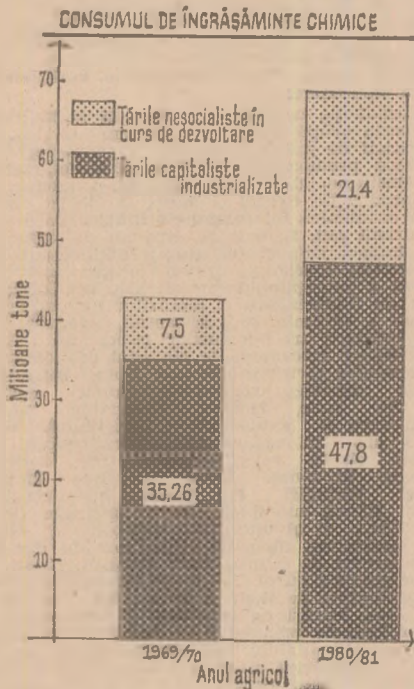
Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute, la termen de 6 luni, au evoluat, cu excepția lirei sterline, pe o linie descendentă (se dau nivelele din 7.01.83, comparativ cu cele din 31.12.82): 9,0825% p.a. și 9,4375% p.a. la eurodolar, 5,6875% p.a. și 6% p.a. la euromarca vest-germană, 3,4375% p.a. și 3,6875% p.a. la eurofrancul elvețian și — respectiv — 10,625% p.a. și 10,5% p.a. la euro lira sterlină.

Prețul metalului galben la Londra a evoluat pe o linie ascendentă, al doilea fixing din ziua de 7.01.83 de 465 dolari/uncia fiind cu 11 dolari unca peste cel corespunzător din 31.12.82.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Folosirea îngrășămintelor chimice

PRINTRE factorii care favorizează obținerea unor recolte bogate în agricultură îngrășămintele se situează, ca

importantă, pe locul trei, după apă și varietățile de plante cu randamente înalte. Potrivit unor evaluări efectuate

în țările vest-europene, îngrășămintele li se datorează între 40 și 60 la sută din recolta obținută în anul agricol 1979/80.

În perioada 1969/70—1980/81 consumul de îngrășămintă a sporit în țările nesocialiste în medie cu circa 4,5 la sută pe an; creșterea a fost mai rapidă în țările în curs de dezvoltare (de circa 10 la sută) decât în cele dezvoltate (de 2,8 la sută). Dar, întrucât baza de plecare în domeniul aplicării îngrășămintelor era mult mai limitată în cadrul primului grup de țări, decalajul respectiv (calculat în kg de îngrășămintă chimice la un hectar de teren arabil) a rămas considerabil. Astfel, după datele F.A.O. acest consum (exprimat în conținutul de substanță utilă — N, P₂O₅ și K₂O) a fost, în anul agricol 1978/79, de 7,8 kg/ha în Africa, de 32,5 kg/ha în Extremul Orient, de 33,1 kg/ha în Orientul Apropiat și de 43,9 kg/ha în America Latină, față de 122 kg/ha în țările capitaliste industrializate (respectiv, de 105,6 kg/ha în țările socialiste din Europa). Or, perspectivele de reducere în continuare a acestui decalaj sînt puțin încurajatoare, ținînd seama, între altele, de faptul că țările în curs de dezvoltare împovărate de o datorie externă crescîndă nu pot alocă decît puține devize pentru importul de îngrășămintă chimice, iar majoritatea micilor agricultori din aceste țări nu dispun de fondurile necesare pentru achiziționarea de îngrășămintă, conform cerințelor unei agrotehnici moderne.

U.R.S.S.: migrația sat-orăș

MIGRAȚIA populației de la sat la oraș, care se desfășoară de multe decenii în Uniunea Sovietică, a condus — între altele — la creșterea populației urbane de la o treime în 1940, la două treimi în prezent. Statisticile arată că, de fapt, fluxul se manifestă în ambele sensuri: la fiecare două persoane deplasate de la sat la oraș revine aproximativ o persoană deplasată de la oraș la sat. Totodată, procesul migrației de la sat la oraș include, înainte de toate, tineretul în vîrstă de 15—25 ani. Prin sine însuși, acest fenomen nu are un caracter negativ, el — remarcă nu de mult agenția de presă **Novosti** — puțind fi considerat ca inevitabil, chiar pozitiv.

Problema esențială cu care sînt confrunțați demografii, sociologii și economiștii sovietici o reprezintă însă caracterul inegal, neuniform al migrării tinerilor de la sat la oraș, ceea ce afectează desfășurarea normală a activității economice în unele zone, cum sînt îndeosebi cele din centrul și nordul părții europene a Uniunii Sovietice. Ca urmare, în zonele respective populația rurală fie că scade sub nivelul corespunzător, fie că își modifică puternic structura în favoarea vîrstelor mai înaintate.

Pentru remedierea situației create, în actualul cincinal, ca și în cea de-a doua jumătate a deceniului al nouălea, se pre-

vede aplicarea unor măsuri de stimulare a revenirii și fixării populației în zonele rurale, cum sînt programul de construire a unor locuințe confortabile (însușind cel puțin 176 ml. mp în anii 1981—1985) precum și a diverselor instituții social-culturale, lărgirea rețelei centrelor de prestări de servicii, extinderea și îmbunătățirea căilor rutiere, a transportului interurban etc.

Sub semnul șomajului

DATELE oficiale asupra evoluției șomajului în R.F.G., publicate la Bonn, evidențiază că numărul șomerilor a depășit la sfîrșitul lunii noiembrie 1982 nivelul de două milioane, atîngînd cifra de 2 038 164 de persoane. Este vorba nu numai de cel mai înalt nivel înregistrat în R.F.G. în luna respectivă, ci și de cea mai ridicată cifră din ultimii 27 de ani. După cum subliniază specialiștii în materie, imaginea situației de pe piața muncii din această țară se cuvine completată cu existența unui milion de șomeri parțiali (persoane angajate cu program redus), precum și cu evoluția locurilor de muncă disponibile, al căror număr a scăzut la 61 de mii.

Se apreciază că situația menționată se datorește unei serii de factori conjugați, ca antrenarea din plin a economiei vest-germane în criza economică mondială, măsurile de raționalizare și automatizare a producției aplicate în această conjunctură în diferite ramuri

și domenii de activitate, mutațiile care au loc în diviziunea internațională, a muncii ș.a. Estimațiile asupra nivelului șomajului în R.F.G. la începutul anului în curs converg în jurul cifrei de 2,2 milioane de șomeri totali. Întrucît atît în cercurile oficiale, cît și în cadrul organizațiilor sindicale și patronale se estimează că șomajul ar putea cuprinde în cursul anului 1983 circa 2,5 milioane de persoane, guvernul a elaborat un complex de măsuri, vizînd îndeosebi stimularea investițiilor creatoare de noi locuri de muncă.

Evoluții și perspective în utilizarea maculaturii

ÎN ULTIMUL deceniu și jumătate maculatura a devenit o materie primă prețioasă pentru industria celulozei și hîrtiei, pe ansamblul țărilor nesocialiste ea satisfacînd aproximativ 30 la sută din consumul de materii prime fibroase al acestei ramuri (vezi tabelul). Gradul de utilizare a maculaturii este determinat, pe plan național, de o serie de

Țara	Maculatură colectată (în mii tone)		Raportul între maculatura utilizată și cantitatea fabricată de hîrtie și carton (în %)	
	1966	1981	1966	1981
Total țări nesocialiste	19 600	46 100	21	29
din care :				
— S.U.A.	9 120	15 923	22	24
— Japonia	2 000	7 922	24	47
— R.F.G.	1 601	3 479	41	42
— Anglia	1 702	2 074	36	58
— Franța	1 041	1 758	32	37
— Italia	513	1 092	29	47
— Brazilia	230	1 100	28	42
— Spania	261	992	32	47
— Olanda	477	984	26	36
— Mexic	500	860	47	69

Sursa: B.I.K.I., nr. 150/1982.

factori ca: nivelul de organizare a colectării sale, disponibilitățile de masă lemnoasă, dinamica producției și a consumului de hîrtie și carton, amploarea măsurilor de economisire a energiei și de protejare a mediului înconjurător. Astfel se explică, de pildă, faptul că în anul 1981 în Elveția s-a colectat mai multă maculatură decît în India (411 mii tone, față de 300 mii tone). Se constată, de asemenea, o puternică concentrare (ce-i drept, în scădere) a consumului de maculatură în lumea nesocialistă; astfel, în 1981 șase țări capitaliste dezvoltate mai importante (S.U.A., Japonia, R.F.G., Anglia, Franța și Italia) dețineau 67% din consumul aparent respectiv, față de 83% în anul 1966. Se apreciază că importanța maculaturii în fabricarea diferitelor sortimente de hîrtie și carton va spori în viitor sub efectul îmbunătățirii atît a sistemelor de colectare a maculaturii, cît și a tehnologiilor de fabricare a diverselor sortimente de hîrtie și carton fie numai din maculatură, fie în amestec cu masă lemnoasă.

GLOSAR

Rating [1]

APĂRUT în S.U.A. și extins și în alte țări occidentale, sistemul cunoscut sub denumirea de „rating” constă în clasificarea emisiunilor de obligațiuni în funcție de situația societății sau instituției emitente.

Pentru a se indica din ce categorii face parte o emisiune în curs de lansare pe piață se utilizează calificative din cadrul unor serii cum sint, de exemplu, Aaa (care semnifică primul rang), Aa, A apoi Bbb, Bb, B... ori, după alte forme de notare AAA, AA, A urmate de BBB, BB, B cu continuarea în acest fel la C sau chiar la D.

Acordarea calificativului și publicarea lui se face de către firme specializate în asemenea analize și notări, între cele mai cunoscute fiind „Moody's Investor Service” și „Standard and Poor's” care își au sediul în S.U.A.

La anunțarea de un emitent că va lansa o emisiune de obligațiuni, firmele specializate procedează la analiza unei multitudini de elemente informative asupra viitorului debitor pentru a fundamenta aprecieri și previziuni proprii, ce își vor găsi o expresie sintetică în calificativul acordat. Acesta este comunicat mai întâi emitentului și, dacă nu există o opoziție din partea sa, este apoi difuzat prin intermediul unor publicații de specialitate. Reluate și în presă, calificativele firmelor specializate în „rating” devin un element uzual de referință în ce privește bonitatea unei societăți productive sau instituții publice, avind o incidență directă asupra modului cum este considerată nu numai pe piețele de credit ci și în general, în relațiile cu diferiții parteneri.

Ținând seama de importanța care se acordă acestor calificative pe un plan atât de larg, în ultimul timp au fost aduse numeroase critici modului cum este stabilit un „rating”, considerat de unii specialiști că nu ar reflecta întotdeauna situația reală a emitentului.

Din cât este cunoscut, firmele specializate acordă o semnificație deosebită datelor și elementelor concrete privind emitentul. Spre exemplu, când este cazul unei societăți industriale sau comerciale se analizează situația financiară, gradul de îndatorare, rentabilitatea, stabilitatea rezultatelor obținute. Atunci când emitentul aparține sectorului public — de regulă autorități locale care acoperă pe această cale deficitele bugetare — se ține seama de gradul de îndatorare raportat la sursele de venit din impozite și taxe, la activitățile din cuprinsul teritoriului, la populație. Între elementele concrete intră și acelea de ordin juridic, respectiv aprecierea garanțiilor oferite cu ocazia lansării emisiunii de obligațiuni.

Dar la stabilirea unui „rating” mai sint luate în considerare și unele aspecte cu caracter mai subiectiv, cum sint informațiile biografice pentru evaluarea capacității cadrelor de conducere ale entității în cauză.

În sfârșit, trebuie precizat că analizele nu se încadrează niciodată într-un model prestabilit, în indicarea calificativului fiind determinantă așa-numita interpretare dată de firma specializată ansamblului de informații, care este privit într-un context mai larg al poziției emitentului în sectorul său de activitate și al conjuncturii economice pe plan național și internațional.

Așa se face că pot apare erori de „rating”, uneori flagrante, ca în urmă cu cîteva ani când o emisiune a societății americane Pennsylvania Central a primit calificativul maxim cu trei săptămîni înainte ca aceasta să dea faliment.

Radu NEGREA

Analfabetism

Mihai Furtună, Constanta — Nu există nici o contradicție între scăderea ponderii analfabeților în populația lumii (potrivit datelor UNESCO, de la 41,3% în 1950 ea s-a redus la 28,9% în 1980, cu perspectiva de reducere la 25,7% în 1990) și creșterea continuă a numărului lor, de la 700 milioane în 1950 la 814 milioane — prognoza pentru 1990. Explicația rezidă în creșterea considerabilă a populației globului în perioada amintită. Potrivit

aceleiași surse, femeile reprezintă 60% dintre analfabeți, ponderea aceasta avind perspectivă de creștere.

În ciuda obligativității învățămîntului în țările dezvoltate, de regulă pînă la împlinirea vârstei de 16 ani, analfabetismul nu a dispărut încă în aceste țări. Studii supuse recent Comisiei Pieței comune, de exemplu, vorbesc de existența a 10—15 milioane de analfabeți pe ansamblul zonei (înainte de aderarea Greciei), cu precizarea că cifra nu cuprinde numai imigranții, ci și cetățenii ai țărilor respective, și că definiția de analfabeți se poate extinde uneori și la adulții

care nu au absolvit nici cursul primar. Cifra amintită este mai mare chiar decît a șomerilor. În Italia se numărau la începutul deceniului trecut, potrivit statisticilor oficiale, peste 2,5 milioane cazuri de analfabetism, în vreme ce 27,2% din populația țării nu terminase studiile elementare, putînd fi considerată semianalfabetă. În Grecia estimațiile privind ponderea analfabeților sint de 14% în Portugalia de 23%. Unele țări vest-europene ale căror statistici oficiale nu cuprind date referitoare la analfabetism, admit totuși posibilitatea existenței acestui fenomen; potrivit unor sondaje, în Anglia, de pildă, existau în deceniul trecut circa 2 milioane de analfabeți, astfel încît a fost necesară organizarea unor cursuri de alfabeti-

zare. Studii recente au evidentiat existența acestui fenomen și în țări ca R.F. Germania, Franța, Belgia și Luxemburg, deși afirmația nu este acceptată de guvernele țărilor respective.

Ținînd seama că analfabetii sint puternic reprezentați în rîndul celor peste 10 milioane de șomeri din Piața comună, mai ales în rîndul celor aflați de multă vreme în căutare de lucru, ca și de faptul că analfabetismul este un obstacol principal în calea beneficierii de drepturile civile existente, o recomandare din 1982 a parlamentului vest-european subliniază necesitatea luării măsurilor corespunzătoare ca pînă la sfîrșitul acestui deceniu, toți adulții din țările membre ale C.E.E. să fie capabili să scrie și să citească.

Automobile

Daniel Berceanu, București — Așa după cum ne scrieți, citînd cartea profesorului Costin Murgescu „Japonia în economia

În cele ce urmează răspundem dorinței dumneavoastră de a prezenta detaliat evoluția din ultimul deceniu a producției de autoturisme a celor mai mari producători occidentali. Se constată ascensiunea continuă a Japoniei de după 1974, în

Producția de autoturisme 1971—1981 (în milioane)

	S.U.A.	Japonia	R.F.G.	Franța	Italia	Marea Britanie
1971	3,6	3,7	3,5	2,7	1,7	1,7
1972	8,8	4,0	3,5	2,7	1,7	1,9
1973	9,7	4,5	3,6	2,9	1,8	1,7
1974	7,3	3,9	2,3	2,7	1,6	1,5
1975	6,7	4,6	2,9	2,5	1,3	1,3
1976	8,5	5,0	3,5	3,0	1,5	1,3
1977	9,2	5,4	3,8	3,1	1,4	1,3
1978	9,2	5,7	3,9	3,1	1,5	1,2
1979	8,4	6,2	3,9	3,2	1,5	1,0
1980	6,4	7,0	3,5	2,9	1,4	0,9
1981	6,3	7,0	3,6	2,6	1,3	1,0

Sursa: Europe, nr. 9/1982.

mondială”, recent apărută în Editura științifică și enciclopedică, ați înțeles mai exact cauzele complexe pentru care această țară s-a instalat în fruntea ierarhiei mondiale a producătorilor de automobile.

contrast cu declinul lent dar aproape continuu al Italiei și Marii Britanii, ca și oscilațiile R.F. Germania și Franței și declinul marcat din ultimii ani al producției americane.

Statistică

Rodica Chiriță, Slobozia — Ar fi hazardat să se stabilească o corelație într-un sens sau altul între dinamica mișcării greviste din lumea capitalistă și conjunctura economiei pe baza datelor unui singur an, în speță 1981. Se poate totuși constata — relevă un studiu al „European Trade Union Institute” — că în anul 1981, care a fost un an de stag-

nare în majoritatea economiilor occidentale, astfel încît numai pe ansamblul țărilor Pieței comune efectul șomerilor a depășit 10 milioane, numărul acțiunilor greviste a scăzut în raport cu anul 1980. În R.F. Germania, de pildă, numărul orelor de muncă nelucrate datorită grevelor a fost în 1981 de 53 398, în comparație cu 128 236 în 1980. În Franța indicatorul respectiv s-a redus cu peste 50%, iar în Italia cu circa 35%. Ceea ce nu înseamnă că nu s-au înregistrat și unele acțiuni

greviste de mare amploare, vizînd însă mai curînd menținerea unor locuri de muncă decît majorări de salarii.

Deșeuri recuperabile

Marin Dumitru, Ploiești — Valorificarea deșeurilor rezultate din producție și consum continuă să reprezinte prețutîndeni o temă de preocupare majoră

Deșeuri menajere (în kg pe locuitor pe an)

Australia	720
Olanda	580
Danemarca	510
Africa de Sud	500
Anglia	500
Suedia	450
S.U.A.	425
Elveția	375
R.F.G.	325
Japonia	300

Sursa: VDI Nachrichten, nr. 35/1982.

chiar și în condițiile scăderii temporare a prețurilor unor materii prime pe piața mondială. În ce privește ultima categorie de deșeuri, studii recente consideră ca fiind complet inutilizabile cel mult 30% din volumul total destul de important (vezi tabelul) al gunoierii menajere, care trebuie aruncate, restul (hîrtie, sticlă, metale ferece și neferoase, mase plastice etc.) putînd fi reutilizate. Reutilizarea lor se impune tot mai mult și dintr-un alt motiv: depozitarea deșeurilor necesită suprafețe tot mai întinse, situate tot mai departe de marile orașe, astfel încît cheltuielile cu transportul lor cresc considerabil. De notat că între modalitățile de valorificare eficientă a anumitor categorii de deșeuri se numără și arderea lor pentru producerea de energie termică (prin acest procedeu se poate obține o cantitate de căldură echivalentă cu pînă la 60% din cea care s-ar obține arzînd petrol). În R.F. Germania, de pildă se utilizează în prezent în acest mod 30% din cantitatea de deșeuri menajere colectată anual.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 2 din 14 ianuarie 1983

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Prioritate realizării exemplare a prevederilor de plan la producția fizică și la export (Z. Fokt)	1
— Producție suplimentară de cărbune prin utilizarea deplină a mijloacelor mecanizate (Gheorghe Marchiș)	2
— Un imperativ de mare actualitate: economisirea materiilor prime, energiei și combustibilului. Reducerea consumurilor specifice pe unitatea de produs (Zeno Borlovan)	3
— Elemente hotărâtoare pentru sporirea recoltelor. Calitatea semințelor (Alex. Viorel Vrânceanu)	5
— Ancheta R.E. Căi de creștere a competitivității produselor românești. Producția pentru export — aliniată la cerințele și tendințele pieței (Nicolae Al. Pop)	7
— Autogestiunea în întreprinderi: răspuneri, acțiuni, rezultate. Cerințe ale perfecționării controlului economico-financiar (Constantin Topciu)	9
— Valorificarea înaltă a resurselor materiale și umane, factor hotărâtor de echilibru în strategia dezvoltării (Gavril Horja)	11
— Învățămîntul, un important factor calitativ al dezvoltării economico-sociale (Rodica Emanoil, Elena Badea)	13
— Cititorii au cuvîntul	15
CONDUCERE • ORGANIZARE	
— Adunările generale ale oamenilor muncii. Analiză exigentă, măsuri eficiente, mobilizarea întregului potențial (C. Damian)	16
— Puncte de vedere. Retribuția și veniturile — în raport cu munca depusă (Virgil Iga)	17
TEORII • IDEI	
— Un concept unitar cu privire la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate (Marin Popescu)	18
— Raportul dialectic dintre partid, stat și națiune (Ovidiu Trăsnea)	20
— Cauze și forme ale fluxurilor tehnologice internaționale (Aurel Iancu)	22
— Școli • curente • economiști. Tradiții progresiste ale gândirii economice românești (Dan Popescu)	24
ECONOMIE MONDIALĂ	
— Procese și fenomene actuale din economia mondială (VII) (dezbateri)	26
— Tendințe • conjuncturi	29
— Mondorama	30
— Curier	31

ÎN SUPLEMENTUL NUMĂRULUI: Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— Ways of increasing the competitiveness of Romanian goods. The export production aligned with the market trends (Nicolae Al. Pop)	7
— The turning into account of the material and human resources — a decisive factor of balance in the development strategy (Gavril Horja)	11
— The education — an important qualitative factor of the economic and social development (Rodica Emanoil, Elena Badea)	13
— A unitary concept concerning the building up of the multilaterally developed socialist society (Marin Popescu)	18
— The dialectical ratio between party, state and nation (Ovidiu Trăsnea)	20
— Causes and forms of the international technological flows (Aurel Iancu)	22
— Schools • trends • economists — Progressist traditions of the Romanian economic thought (Dan Popescu)	24
— Debate — Current processes and phenomena in the world economy (VII)	26

DANS LE NUMÉRO

— Voies de l'accroissement de la compétitivité des produits roumains. La production pour l'exportation, alignée à la demande et aux tendances du marché (Nicolae Al. Pop)	7
— La haute valorisation des ressources matérielles et humaines, facteur décisif d'équilibre dans la stratégie du développement (Gavril Horja)	11
— L'enseignement, un important facteur qualitatif du développement économique et social (Rodica Emanoil, Elena Badea)	13
— Un concept unitaire concernant la société socialiste multilatéralement développée (Marin Popescu)	18
— Le rapport dialectique entre parti, Etat et nation (Ovidiu Trăsnea)	20
— Causes et formes des flux technologiques internationaux (Aurel Iancu)	22
— Ecoles • courants • économistes. Traditions progressistes de la pensée économique roumaine (Dan Popescu)	24
— Processus et phénomènes actuels dans l'économie mondiale (débat) (VII)	26

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Пути повышения конкурентоспособности румынских товаров. Производство на экспорт — равнение на запросы и тенденции рынка (Николае Ал. Поп)	7
— Высокий уровень использования материальных и человеческих ресурсов, решающий фактор равновесия в стратегии развития (Гаврил Хоржа)	11
— Образование, важный качественный фактор экономико-социального развития (Родика Еманойл, Елена Бадя)	13
— Единый концепт по касательной со идеей многосторонне развитого социалистического общества (Марин Попеску)	18
— Дialectическое соотношение между партией, государством и нацией (Овидиу Трэсней)	20
— Причины и формы международных технологических потоков (Аурел Янку)	22
— Школы • течения • экономисты. Передовые традиции экономического мышления в Румынии (Дан Попеску)	24
— Актуальные процессы и феномены в мировой экономике (В порядке обсуждения) (VII)	26

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ”!

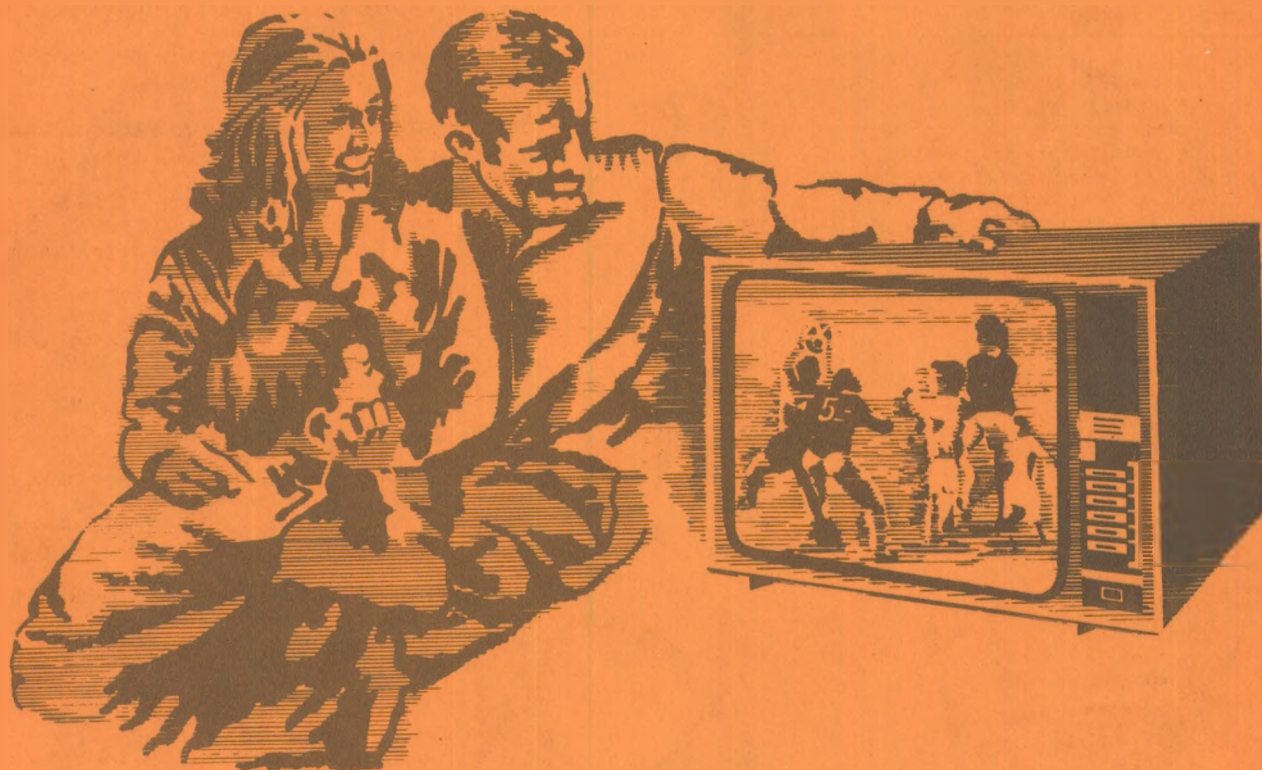
Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică” pe anul 1983. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonindu-vă din timp și pe termene cit mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției: Bulevardul Magheru nr. 28-30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă, P.O. Box 136-137, telex 11126, București, str. 13 Decembrie.

Redacția și administrația: 70159, București, Bd. Magheru nr. 28-30 etaj 1, sectorul 1. Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

TELEVIZOARE CU CIRCUITE INTEGRATE

Magazinele și raioanele comerțului de stat specializate în desfacerea produselor electronice vă oferă o diversă gamă de **TELEVIZOARE CU CIRCUITE INTEGRATE**, aparate care prezintă următoarele caracteristici :

- complet tranzistorizate ;
- imagine perfectă și sunet clar ;
- durată de folosire îndelungată ;
- consum de energie electrică redus cu circa 33% ;
- funcționare normală chiar și la variații mari ale tensiunii pe rețea ;
- depanare mult simplificată deoarece în construcția aparatelor se află module funcționale care se pot înlocui cu operativitate.

Termenul de garanție de la data cumpărării :

- 1 an pentru aparat ;
- 18 luni pentru tubul cinescop.

Denumirea televizorului	Diagonala ecranului (cm)	Preț (lei)
● OLT	44	2 920
● OLT	44	3 000
● SNAGOV	47	2 920
● SNAGOV	47	3 065
● SIRIUS	50	3 050
● SIRIUS	50	3 200
● DIAMANT	61	3 600
● DIAMANT	61	3 720

MODA IN IARNA 1982-1983

Recom

MATERIALE : voluminoase, lejere moi, culoarea și efectele obținute printr-o nisare constituind factorii de innoire.

In ansamblu, tendințele model pentru acest sezon rămân consecvente formulelor clasice și sport, asociind funcționalitatea cu eleganța.

DORIȚI SĂ VĂ COMPLETAȚI GARDEROBA DE IARNĂ CU ULTIMELE NOUȚĂȚI ?

Vizitați magazinele de confecții ale comerțului de stat! Creații de ultimă oră, conform actualelor tendințe ale model veți găsi în toate marile magazine universale precum și în unitățile DE-MA, organizate în cadrul depozitelor cu ridicata.

PALETA DE CULORI : pe de o parte, se mențin tonurile închise purtate în vara '82 (ca uniuri, pentru pluse mici, tricouri, mățăsuri sau ca fonduri, pentru lenajuri), iar pe de altă parte, aceste tonuri evoluează spre culori neutre clasice (ușor albastrii) și spre culori vii, recomandate pentru tinereți.

LINE : în principal este fluidă, oscilând între amplă și dreaptă. Umerii sînt naturali și continuă să fie ușor rotunziți. Talia este marcată pentru a da impresia de suplețe, de lejeritate, dar rămîne și liberă (în special la siluetele drepte).